

ПОЛИТИКИН

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1.25 USD,
Швајцарска 1.80 CHF, Шведска 10.00 SEK, Норвешка 11.00 NOK,
Данска 11.50 DKK, Аустрија 13.00 ATS, Грчка 200 GRD

ЗАБАВАНИК



17. VIII 1990. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LII • 13 ДИН. • БРОЈ 2016

ОЛЕ
ДАЛТОНИТОСИ





НАДЖИВЕО ИХ!

ШВЕДСКИ КРАЉ ГУСТАВ III (1746-1792) НАРЕДИО ЈЕ ЈЕДНОМ ЗАТВОРЕНИКУ ДА СВАКОДНЕВНО ПИЈЕ ОГРОМЕ КОЛИЦИНЕ КАФЕ, КАКО БИ УСТАНОВИО ДА ЛИ ЈЕ ОВАЈ НАПИТАК ШТЕТАН ПО ЗДРАВЉЕ. И ПОРЕД ТОГА, ЗАТВОРЕНИК ЈЕ НАДЖИВЕО И КРАЉА И СУДИЈУ КОЈИ МУ ЈЕ ИЗРЕКАО КАЗНУ.



БОДЉИКАВИ МРАВОЈЕД

НЕМА ЗУБЕ. ХРАНУ СИТНИ БРАДАВИЧАСТИМ ИЗРАСТАЦИМА НА НЕПЦУ.

НАЈВЕКА ЛУЛА

НА СВЕТУ НАЛАЗИ СЕ У МУЗЕЈУ ДУВАНА У МЕСТУ БИНДЕ /СР НЕМАЦКА/. ДУГАЧКА ЈЕ 3,66 М., ТЕШКА ОКО 170 КГ. И У ЊУ МОЖЕ ДА СТАНЕ 465 ПАКЕТА ДУВАНА.




ГВОЗДЕНА КУКА

КОЈА ЈЕ, КАО ИЗЛОЖБЕНИ ЕКСПОНАТ ПРИКАЗИВАНА У ЛОНДОНУ /ЕНГЛЕСКА/ ПЕДЕСЕТИХ ГОДИНА 18. ВЕКА, ИМАЛА ЈЕ КАВЕЗ У КОМЕ СУ ПРИЈАТЕЉСКИ ЖИВЕЛИ ЗАСТРЕБОВИ, СОВЕ И ГОЛУБОВИ, ИНАЧЕ ПРИРОДНИ НЕПРИЈАТЕЉИ.



Мајк Малони

ИЗ БИНЧЕСТЕРА У ДРЖАВИ ЊУЈОРК /САД/, ЈЕДНО ВРЕМЕ РАДИО ЈЕ У СЕРВИСУ ЗА ЧУВАЊЕ ДЕКЕ. ЊЕГОВ ПОСАО ЈЕ БИО ДА УСПАВЉУЈЕ БЕБЕ ПЕВАЈУКИ ИМ УСПАВАНКЕ ПРЕКО ТЕЛЕФОНА.

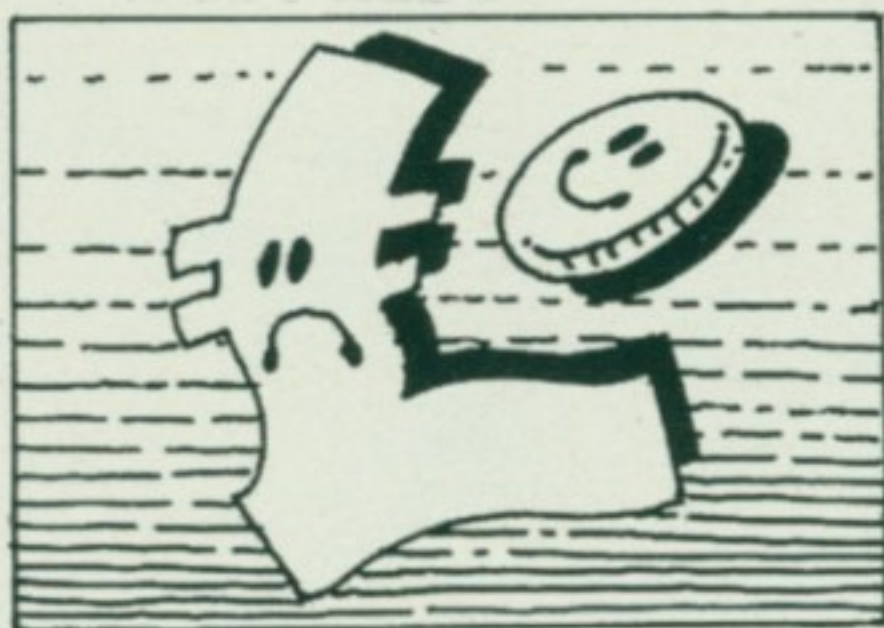
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● Јапанац Кинити Инон пронашао је гумицу за брисање трага хемијске оловке. То је мешавина гуме и пластике у коју су додате микрокапсуле напуњене нарочитим растварачем: кад се њоме трља папир, капсулице



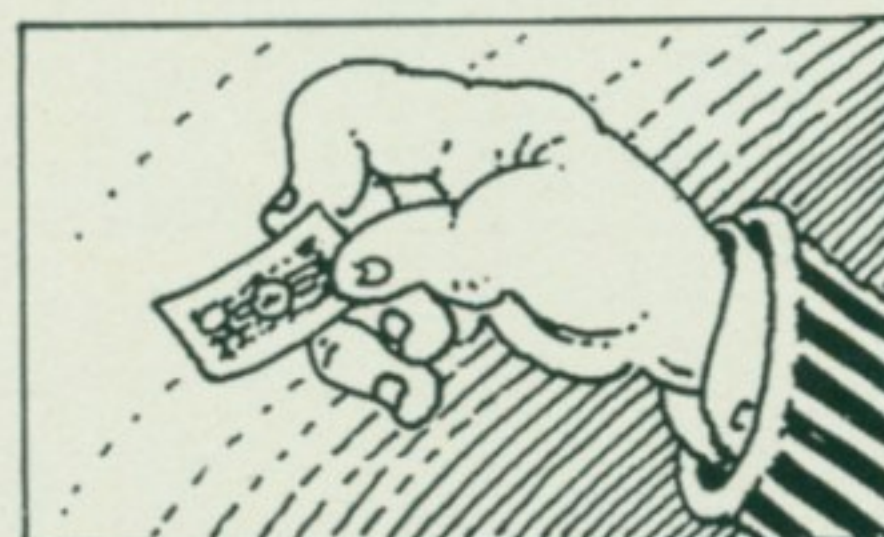
прскају и течност која истекне и истог трену чини безбојним траг оловке. Најзанимљивији су, осим ђака, фалсификатори чекова.

● ● ● најскупљи британски метални новац продат је 1985. на аукцији у Лондону:



редак пени из 1933. стајао је једног нумизматичара тачно 18.975 фунти.

● ● ● најмању икад штампану новчаницу издало је Министарство финансија Румуније 1917. године. Банкнота од 10 бана имала је димензије 2,75 x 3,8 cm.

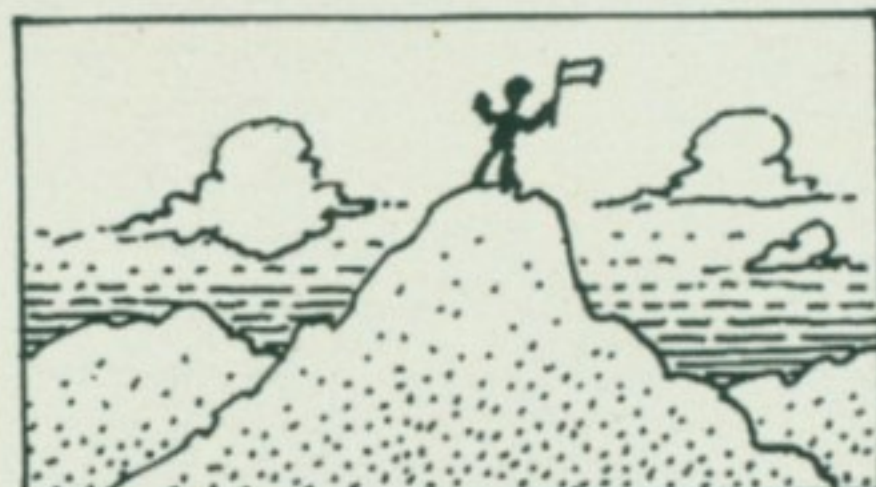


● ● ● године 1797. у Британији је уведен порез на часовнике. Свако ко је имао сат морао је годишње да плати пет шилинга. Власници пабова реаговали су муњеви-то и одмах окачили велике сатове да би привукли центл-



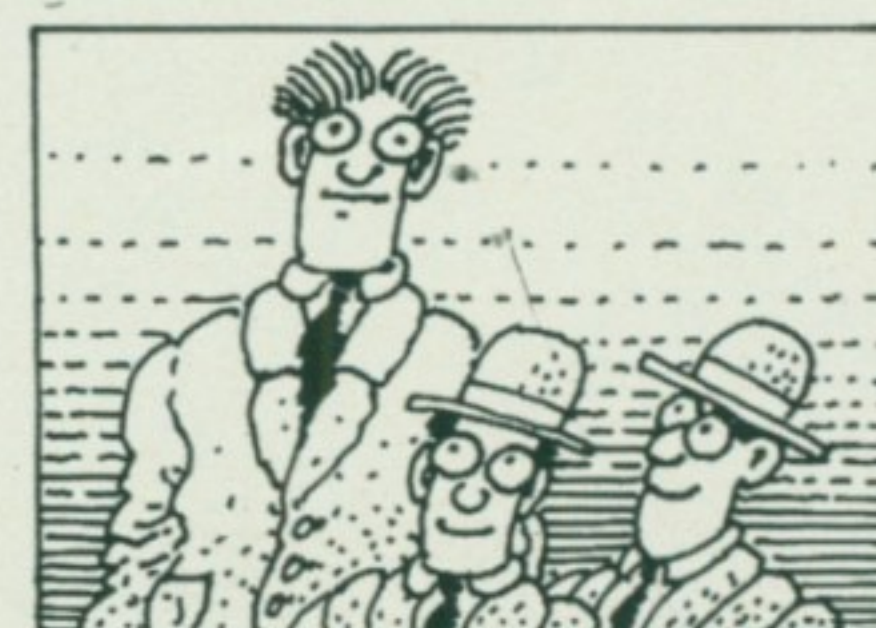
мене који су због претерано великог доприноса своје морали да продају. Порез је био толико непопуларан да је већ следеће године укинут.

● ● ● овог лета група од 60 совјетских и француских ученика, од 12 до 15 година, по-



пеће се на врх Елбруса (5.670 метара), а затим и на Монблан (4.807 метара), највиши врх Европе. Млади алпинисти прошли су занимљиве и озбиљне припреме: скијање, скакање помоћу парашута-падобрана којим може да се управља а узимали су и часове код људи-паука.

● ● ● највиши човек на свету је Габријел Монжане који живи у предграђу Лисабона: висок је 242 центиметра, а тежак 150 килограма.





WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



ИЗ БРОДСКОГ ДНЕВНИКА
ПОТОНУЛЕ
ПОДМОРНИЦЕ:

ИЗГЛЕДИ

ЗА

СПАС:



НИКАКВИ

Седми април ове године, совјетска нуклеарна подморница „Комсомолец“ налази се у Норвешком мору. Од најближег копна удаљена је стотинама миља. У 11 часова и 2 минута оглашава се аларм. Пожар у комори број седам! (Касније ће се установити да је изазван кратким спојем на електричним инсталацијама.)

Подморница има шездесет девет чланова посаде. Наоружана је торпедима са две нуклеарне бојеве главе.

S.O.S.

Аларм је означио почетак пакла који ће трајати седам сати. Више од половине посаде није преживело несрећу. Све што се за то време догађало записано је у бродском дневнику:

11 сати 02 минута: На звук аларма официри и командант подморнице, капетан прве класе Јевгениј Вањин трче у командну собу. Инструменти показују да се температура у седмој комори попела на преко седамдесет степени Целзијусових.

Један од официра предлаже да се у седмицу испусти ЛОК (гас фреон). Вањин оклева. Гас би највероватније угасио пожар, али би, уколико је још жив, морнар из седмице остао без кисеоника. С обзиром да младић не одгова-

ра на позиве централе, Вањин ипак наређује да се фреон употреби.

Официр – специјалиста, Владимир Колотилин, из коморе шест испушта гас у суседну седмицу. Нико у посади није свестан чињенице да је цев за сабијени ваздух у седмици прсла и да непрестано храни пламен кисеоником. Температура у комори број седам незадрживо се пење ка петстотом степену Целзијусове скале.

Ватрена стихија пробија се кроз отворе за каблове у непропусној прегради и шири на шестицу у којој се налази Колотилин. Колотилин преко интерфона позива контролни центар: „Дим у шестици“. Неколико тренутака касније више: „Централа, истицање хидрауличног уља испод десног генератора турбине!“ Трен касније, хидраулично уље ће букнути. Официр – специјалиста Колотилин више се неће јавити централу.

Ватрена стихија гута метар за метром електричних инсталација на подморници, пожари букте широм „Комсомолец“. Пламен захвата каблове и табле с инструментима у борбеним станицама, одјекују експлозије. Људи голим рукама кидају ужарене жице покушавајући да угасе пожаре.

11 сати 16 минута: „Комсомолец“ израња на површину и

Априла ове године у Норвешком мору потонула је совјетска нуклеарна подморница „Комсомолец“. Од 69 чланова посаде несрећу је преживело мање од половине. За њих је пакао трајао пуних седам сати

сместа емитује шифроване S.O.S. сигнале центру у СССР.

У Москви, усред важног састанка с министром одбране, адмирала флоте Владимира Черњавина хитно позивају у команду морнарице. Тамо му саопштавају да је у 11 часова и 41 минут ухваћен S.O.S. сигнал који је толико слаб да је немогуће одредити идентитет брода и његову локацију.

Живе буктиње

Нешто касније, нове вести: у 12 часова и 29 минута примљен је разговетан сигнал. Зна се врста брода и локација. Реч је о пожару.

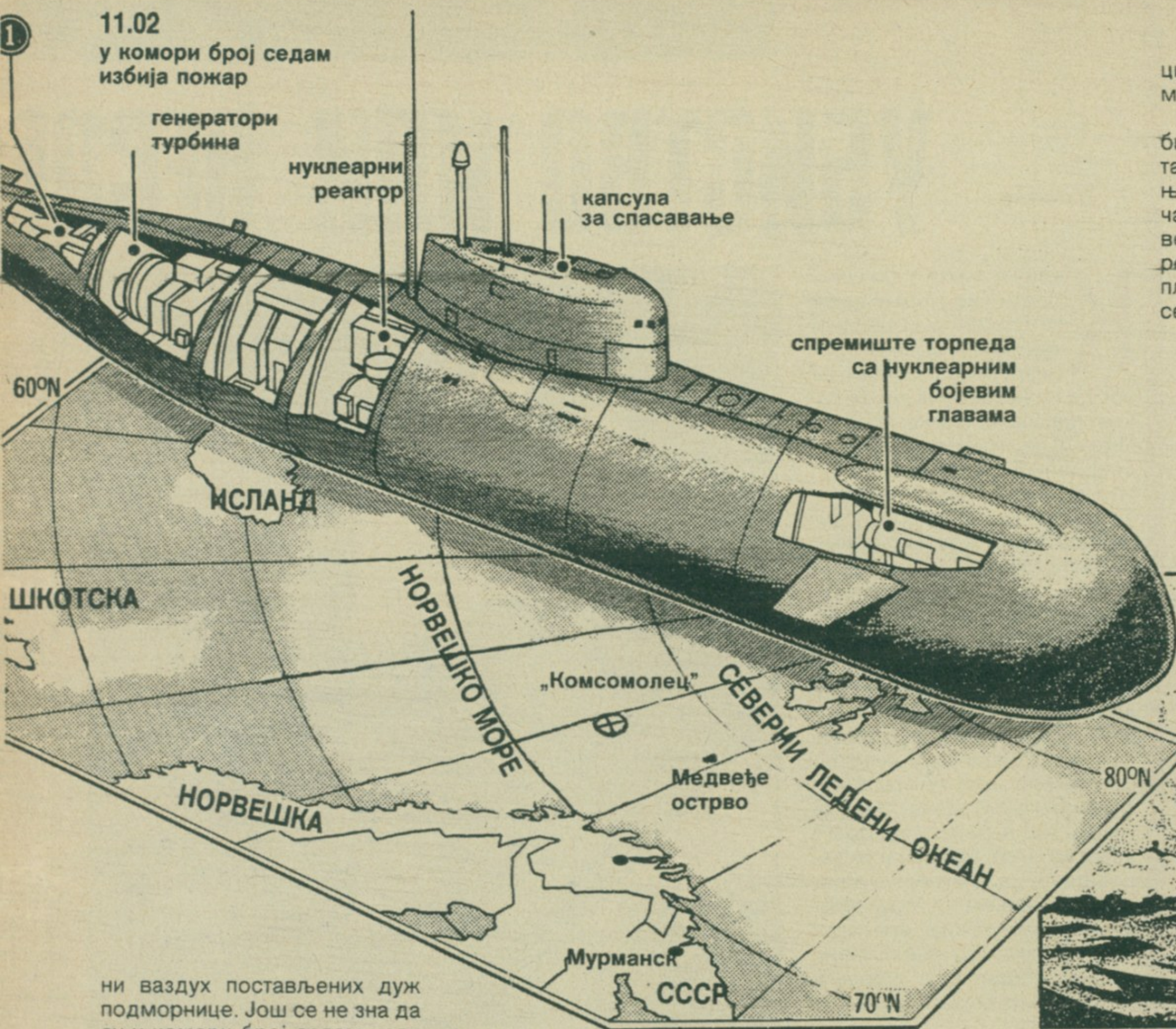
Један совјетски патролни авион полеће ка месту несреће. Из поморске базе у Мурманску у помоћ „Комсомолец“ испловљавају спасилачки брод, реморкер и крстарица

„Киров“. Заменик команданта Северне флоте пребацује се хеликоптером у Мурманск како би лично руководио операцијом спасавања.

Али, „Комсомолец“ је готово 500 миља удаљен од Мурманска. Чак и брзом „Кирову“ потребно је најмање 13 сати да стигне до њега.

У међувремену, драма на подморници се наставља. У испреплетаној мрежи електричних каблова, инсталација, цеви и мотора који чине утробу „Комсомолец“ посада се бори са ватром и димом. Јара је неподношљива. Свуда унаоколо је метал, а метал се усијао. Људи обмотавају руке пешкирима и кидају жице и каблове покушавајући да локализују пожаре.

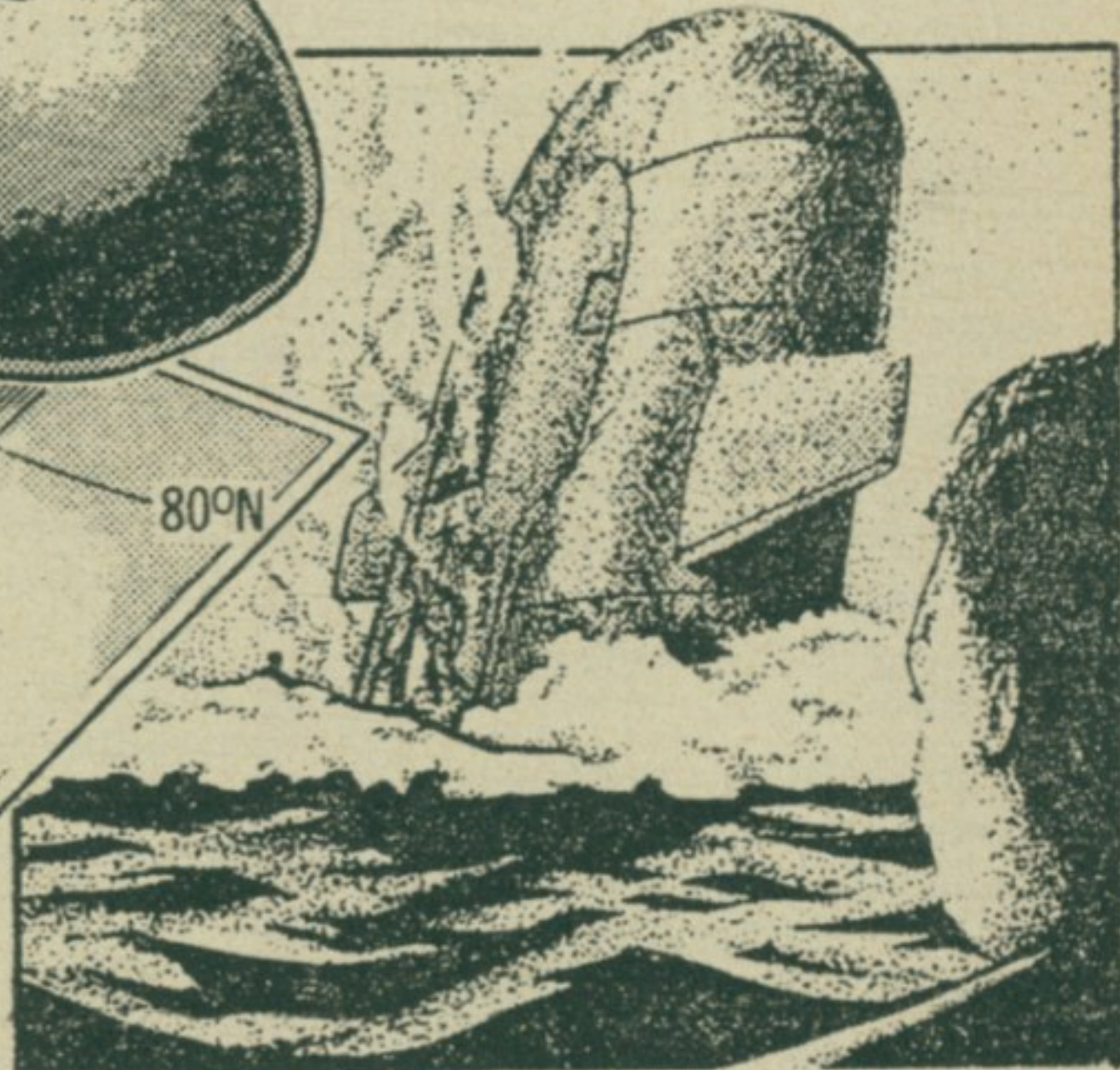
Од дима не може да се дише, па посада користи маске за кисеоник које се снабдевају ваздухом из цеви за сабије-



цију; понети сав поверљив материјал!"

Посада се окупља на палуби, али неколико људи недостaje. Капетан Вањин силази по њих. Остали оспособљавају чамац за спасавање. Налет ветра баца један чамац у море, људи скачу у ледену воду, пливају и некако успевају да се попну у њега. Чамац може

4 сата 42 минута:
„Комсомолец”
тоне.



ни ваздух постављених дуж подморнице. Још се не зна да су у комори број седам цеви прсле. Уместо кисеоника, посада удише отровни угљен-моноксид. Неколико морнара губи свест. Износе их на палубу, али двојица умиру.

СТРАЖА ЗА ОЛУПИНУ

Тврди се да је пре него што је „Комсомолец” потонуо искључен нуклеарни реактор и да не постоји никаква опасност од активирања нуклеарних бојевих глава које леже на дну Норвешког мора. Питање даље судбине потонуле подморнице тиме, ипак, није решено. Хоће ли Совјети покушати да је извуку на површину? Разлога за то има. „Комсомолец” је прототип о чијим техничким карактеристикама Американци не знају ништа или бар не довољно. С њим је на дно мора отишао и поверљиви (читај шпијунски) материјал кога би се супротна страна радо докопала. Да се то не би догодило, један совјетски војни брод даноноћно стражари изнад потонуле подморнице.

Бродски лекар наређује да се пређе на помоћни систем за дисање са новим маскама за кисеоник. Ватрена стихија шири се на коморе број шест, пет и четири.

Спасилачка екипа успева да се пробије у четврту комеру и одатле извлачи двојицу преживелих. Враћа се, крчи себи пут до петице и ту у ковитлацима дима наилази на сабласни приказ. Ватрена „бомба” пробила је непропустну преграду и у тренутку претворила седморицу морнара у живе буктиње. Људи-сабласти бране се од пламена голим рукама. Ватра је једном стопила гумену маску с лицем. Износе их на палубу, али за двојицу више нема спаса.

2 сата 40 минута: Прошла су скоро четири сата од избијања пожара. Изнад морнара који се на смену одмарају на палуби појављује се патролни авион из кога радио-везом поручују Вањину како совјетски рибарски бродови пуном паром плове ка месту несреће. То је први трачак наде за посаду „Комсомолец”. Јалове наде, како ће се испоставити.

Двадесетак минута касније диже се олуја. За изгореле и исцрпљене морнаре више нема предаха ни на палуби о коју се разбијају огромни таласи. Невреме захвата и рибарске бродове. Изглед да ће стићи до „Комсомолец” на време да спасу преживеле су никакви. У најбољем случају, они најбржи пробиће се до места несреће око шест после подне.

Спремите се за евакуацију!

3 сата 23 минута: Пожари и даље бесне. Температура на непропусној прегради коморе број шест попела се на преко 90 степени Целзијусових.

4 сата 24 минута: Експлозије у коморама шест и седам.

4 сата 42 минута: У шестој и седмој комори пожар лагано јењава, али пада и притисак. У тај део подморнице надире вода. Прамац „Комсомолец” пропиње се у ваздух, крмени део нестаје под водом. Капетан Вањин наређује: „Спремите се за евакуа-

да прими двадесет петоро људи. Педесеторо покушава да нађе места за себе.

На палуби остаје само официр — специјалиста Александар Копејка који чека да се капетан Вањин врати с преосталом посадом. Минути пролазе, али њих нема. Ако потону с отвореним поклопцем, сви ће се подавити. „Шта да радим?”, довикује онима у чамцу.

Један официр му одговара: „Спуштај поклопац! Преостаје им капсула за спасавање!” Копејка затвара поклопац и баца се у море. „Комсомолец” се пропиње још више. Док део по део подморнице нестаје у таласима, морнари за које нема места у првом покушавају да се домогну другог чамца за спасавање. Остао је везан за подморницу и грдосија га одвлачи са собом под воду. Уже ће пући и он ће изронити на површину нешто касније, али предалеко од изнемоглих људи који одавно више немају снаге да пливају.



На површини мора више нема ни трага од „Комсомолец“. Са собом је на дно понео капетана Вањина и шест чланова посаде. Њих пет успева да се домогне капсуле за спасавање, али не и капетан прве класе Анатолиј Испењков.

Држите се зубима!

Времена за чекање нема и, Вањин наређује да се активира механизам за избацивање капсуле на површину. У том тренутку чује се лупа. „То је Анатолиј, жив је! Отварајте поклопац“, виче Вањин. Његове речи губе се у заглашујућој буци изненадног потреса. Под налетом воде пуцају и руше се непропусне преграде између комора. За Анатолија Испењкова више нема спаса.

„Комсомолец“ тоне на двеста, триста, четиристо метара дубине. За то време капетан Вањин покушава да активира механизам за избацивање, али нешто није у реду. Неко виче: „Притисак ће нас здробити!“ Трен касније, капсулу потреса удар сличан експлозији и она излеће на површину.

Притисак у унутрашњости капсуле толико је висок да ће у тренутку када изрони на површину разнети поклопац у парампарчад. Један морнар гине од удара. Другог притисак избацује у море. Он ће се једини спасти. Вањин и преостала два морнара нису успели да се извуку на време. Капсула их је одвукла са собом на дно мора.

5 сати 08 минута: Чамац за спасавање је допола утонуо у ледене таласе. Онима који су у њему нашли места вода сеже до груди. Још је теже људима у мору. Одржавају се на површини само захваљујући конопцима које су им пребацили у воду.

После двадесетак минута у леденом мору, људи почињу да губе осећај у рукама, ногама, телу. Многи више немају снаге да се држе за конопце. „Држите се зубима!“, довикује бродски лекар. Многи то и чине.

До доласка спасилаца, сат касније, дванаест морнара нестало је у таласима.

6 сати 20 минута: До преживелих коначно стиже рибарски брод са кога у море спуштају два моторна чамца. Од 29 спасених бродоломаца, два су касније умрла.

Коначни биланс несреће: четрдесет двоје настрадалих, двадесет седморо преживелих.

Припремила М. Илић

Када је стигла у болницу Свете Ане у Кому да би се подвргла аксијалној компјутерској томографији, није могла да прође непримећена јер се таква пацијент ретко среће. Име јој је Исиурет и била је свештеница, свирачица систрума у Амоновом храму у Теби између 700. и 800. године пре наше ере, за време XXII или XXIII династије старог Египта. Њена мумија данас је највеће благо Градског музеја у италијанском месту Кому.

О њој се не зна много. У музеј је стигла 1906. године као поклон колекционара Алфонса Гароваља који ју је донео из Египта као сувенир што је био чест обичај богатих путника 19. века. Хијероглифи на њеном саркофагу кажу да је из Тебе, али је вероватније да је купљена у Каиру, тадашњем центру трговине археолошким вредностима. Дародавац није оставио никакве податке о пореклу предмета из своје збирке.

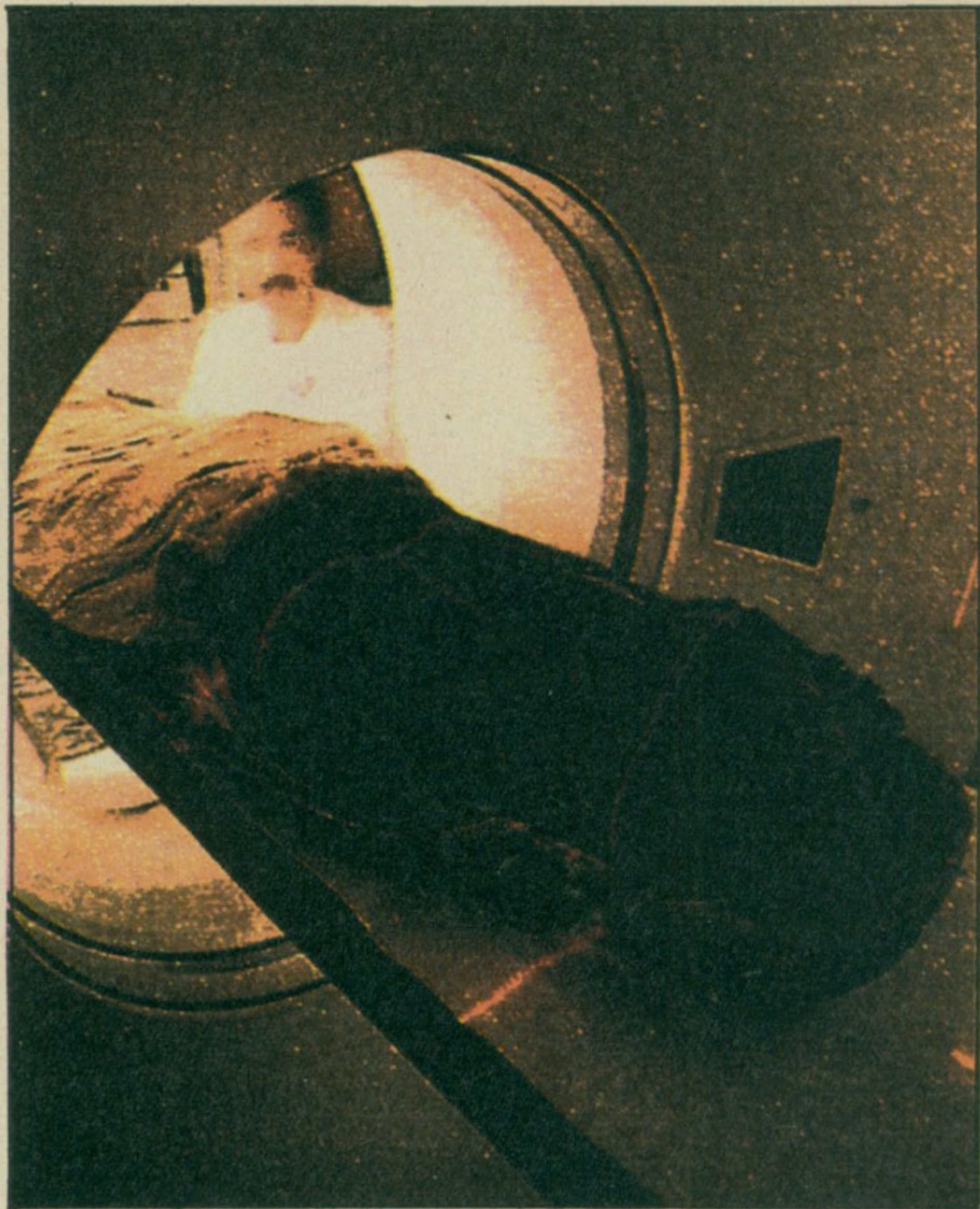
Њена мумија је мала али добро очувана. На грудима име светог скарабеја од жада на чијој су полеђини урезани име Исиурет и део из „Књиге мртвих“. Саркофаг, у живим бојама, начињен је од пресованих листова папируса, јевтиног материјала. Дрво, ретко и скупо у старом Египту, било је само за богате и племенитог порекла.

— Ово није нека славна мумија — каже директор музеја Ланфранко Кастелети. Славна или не, тек Исиурет је јединствена, бар у Италији, и то захваљујући пажњи коју су јој поклонили научници археолошке лабораторије у Кому. Она је прва мумија у Италији која је подвргнута аксијалној компјутерској томографији помоћу које се види свака појединост и то не само костију већ и меких ткива.

Томографија или, скраћено, Тас првенствено служи за постављање дијагнозе многих болести. Показало се да је и савршено средство за проучавање древних мумифицираних тела. Захваљујући овом апарату археолози су открили разне болести, уро-

ОД ЧЕГА ЈЕ УМРЛА

УБИСТВО ИЛИ НЕСРЕ



Добро заштићена мумија улази у апарат за аксијалну компјутерску томографију, иначе намењен дијагнози болести људи

ђене неправилности, знаке слабе исхране — податке помоћу којих су боље упознали живот и узроке смрти у старом Египту.

Томографија са сигурношћу открива анторполошке податке мумије: године, пол,

Томографија грудног коша египатске свештенице. Велики беличасто грумење могли би да буду завоји којима је испуњено тело после вађења унутрашњих органа



расу. Показује и болести и то не само костију — за шта би био довољан рендгенски снимак — већ и мишића као и унутрашњих органа, ако их има. Осим тога, и елементе погребног ритуала сакривене у завојима, као и друге предмете сахрањене заједно с покојником.

Канађани су се први сетили да 1976. године једну мумију подвргну томографији. Технику су од њих преузели Британци чији су музеји препуни драгоцених мумија. Пре примене томографије, да би их проучили археолози су с мумија морали да скидају завоје у које су оне умотаване пре сахране. Тако су многе мумије оштећене и испитивања су прекинута све до појаве томографије.

И Исиурет је ушла у томограф „одевена“, то јест недирнутих завоја. И веома је изненадила археологе. Прво

ИСИУРЕТ

ЋАН СЛУЧАЈ ?

Дијагноза гласи: тридесетогодишња жена из имућне породице, у тренутку смрти савршено здрава, неокоштали преломи костију карлице и ноге и стање карличних пршљенова указују на пад с велике висине



Исиуретин сјајно обојен мали саркофаг који је преварио археологе у погледу њених година на дан смрти

изненађење изазвале су њене године. На основу величине саркофага научници су проценили да је у питању девојчица између 14. и 15. године. Томограф је показао да се ради о тридесетогодишњој жени, у поодмаклом добу ка-

да се има на уму просечан човечији век у то време.

Томографија је показала и да је Исиурет живела здравим животом јер није прележала ниједну озбиљнију болест, чак ни у време великих суша и глади које су погађале Египат што је, опет, значило да је била из имућне породице.

На њеним костима нису пронађене никакве патолшке промене. И мишићи су јој у одличном стању, а зуби савршено здрави. Унутрашњи органи су јој извађени за време мумификације пре погреб.

Иту се поставља кључно питање: од чега је умрла Исиурет с обзиром да је била здрава као дрен?

Томографија је открила низ прелома на костима карлице и једне ноге а, када на поломљеним костима нема ни трага окоштавања, то значи да је до лома дошло у самом тренутку смрти. Према томе, Исиурет је погинула, односно умрла одмах после пада с велике висине.

Ову претпоставку потврдило је и стање карличних пршљенова од којих су неки окренути за 180 степени, сигуран знак снажног удarca. Коначан одговор знаће се на јесен када резултате томографије проучи група стручњака Манчестерског универзитета.

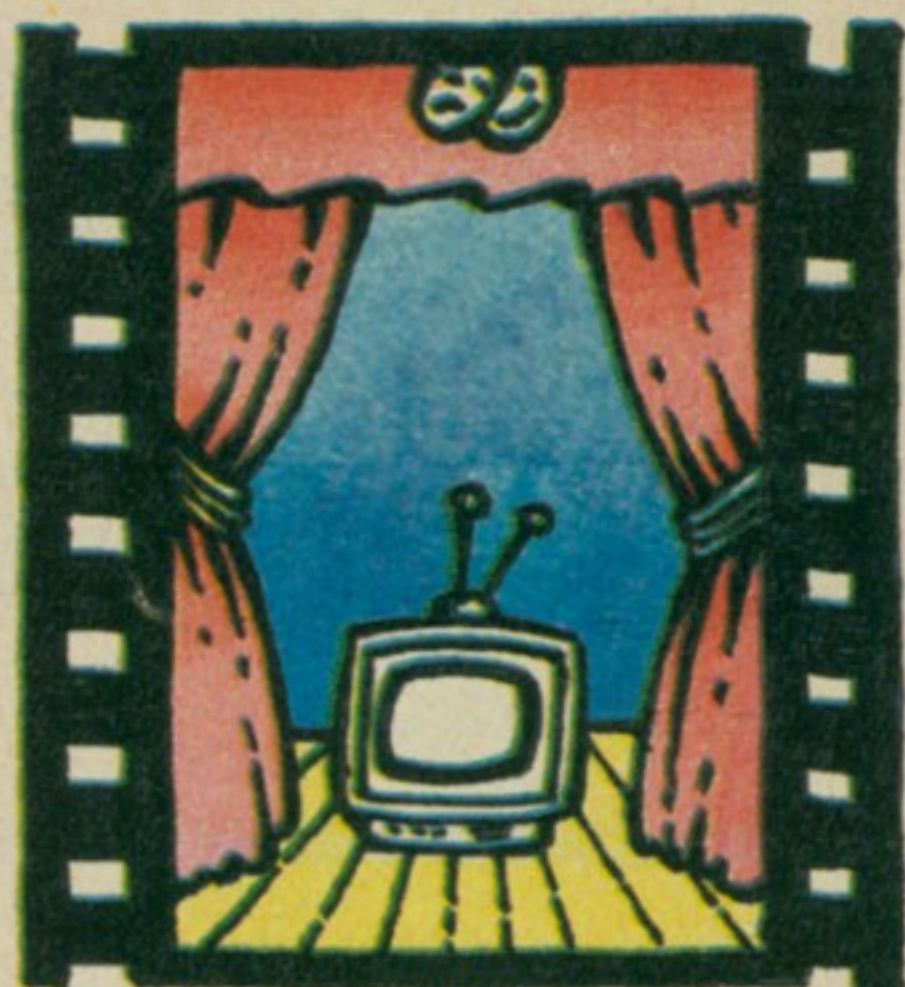
У телу Исиурет томограф је, уместо црева и унутрашњих органа, показао беличасте грудве: то би могли да буду завоји натопљени смолом којима је испуњено тело после вађења унутрашњих органа. Да се не би нагађало, извршена је биопсија и извађени узорак ове тајанствене материје проучиће „Сиремонт“, предузеће из групе „Монтедисон“, које сарађује с лабораторијом музеја у Кому.

Друга линија истраживања односи се на ДНК. Франко Роло, професор универзитета и стручњак за „преживелост“ ДНК у старим органским остацима, бави се испитивањем једног узорка ткива ове мумије у нади да ће успети да реконструише бар понеки део ланца ДНК који се, после толико векова, кида.

У сваком случају, проучавања су тек на почетку. Оно што се, можда, никада неће сазнати је начин на који је Исиурет погинула. Да ли је случајно пала, или је извршила самоубиство, или ју је неко, случајно или намерно, гурнуо и тако усмртио.

Б. Дожић

МА ШТА КАЖЕШ



ЧАРОЛИЈА

Филм је медијум редитеља, телевизија припада свима, а позориште само глумцу. Када је на сцени, глумац је све и сва. Публика има само један избор: да му се препусти или да напусти салу.

То је чаролија наше професије – чим се подигне завеса, постоји само глумац. Тада су и редитељ и аутор комада сасвим немоћни. Глумац по вољи бира шта ће да каже или да уради. Он је господар. У његовим рукама је моћ. ■

WC-ПОЛИЦИЈА

Сингапурске власти одлучиле су да једном за свагда искорене велику друштвену напаст: обичај да се после коришћења јавних WC-а не повлачи вода. У ту сврху основана је селамнаесточлана



санитарна патрола која неуморно обилази градске WC и на лицу места лови преступнике. Колико је ствар озбиљна, говори податак да влада испитује могућност увођења електронског надзора ради лакшег спровођења прописа. Рад патроле је јасан: како човек изађе из кабинe, санитарца улети да провери стање. Збуњује помињање електронике. Јел' се мисли на мониторе или, рецимо, електронско око које активира аларм када изостане хигијенски млаз воде? ■

A tall, slender floor lamp with a conical shade at the top and a circular base. The lamp has a long, thin central pole with a small adjustment knob in the middle. The top shade is inverted, and the base is a wide, shallow cone. The background is a light gray with a fine dot pattern.

6 Новине су објавиле сен-
зационалну вест: у кући
познатог дресера живе
медведи који умеју да гово-
ре! Три угледна зоолога из
Академије наука хтела су ту
причу да провере на лицу
места. Вратили су се брже
него што су дошли, задиха-
ни и преплашени. „Шта се
догодило?“, зачуђено је пи-
тао председник Академије.
„Замислите“, одговори нај-
старији зоолог, „таман смо
пришли тој кући, кад...“

4 Мада су му нудили велику плату, пречасни Макарије је одбијао све понуде да постане краљев лични исповедник. После једног свечаног ручка на двору, ипак, пристао је. Шта га је навело да се предомисли? То је бар јасно...



Илустровао: Растко Ђирић

РЕШЕНИЯ

1. МЕДЕЈА, ЈА ЈЕДЕМ!
2. ЧЕМУ МЕЧ?
3. Е, КУМЕ, НЕ ВУЧЕ... НЕЧУВЕНЕ МУКЕ!
4. МОМАРХ ИМА МЕГА – ПОЛА СЕ МАМИ ХРАНОМ.
5. ОН ЖУПИ, ОНДА ГОБОРИ СИПОВО, ТАДНО И РУК-
НО.
6. ...СА КУЧЕ НЕКИ МЕДА КАЖЕ: БЕЖ, АКАДЕМИКЕ
НЕПУ, КАЦИ



ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

НИШТА БЕЗ КАСАВЕ И БАТАТЕ

На графикону који је пред вама представљена је светска производња основних прехранбених производа, тридесет биљака које чине чак 95 одсто укупне хране становништва Земље. Три „темеља“ на којима почива све, како се могло и очекивати, су пшеница, кукуруз и пиринач, а њима се може придружити и четврти – кромпир. Међутим, потпуно неочекивано за нас са средњих географских ширина, одмах иза кромпира и јечма врло високо 6. и 7. место заузимају батате и касаве, културе које хране милионе и милионе људи у тропским крајевима.

Батата, на таино језику – слатки кромпир, а латинско јој је име *Ipomoea batatas*, гаји се због дугуљастих слат-

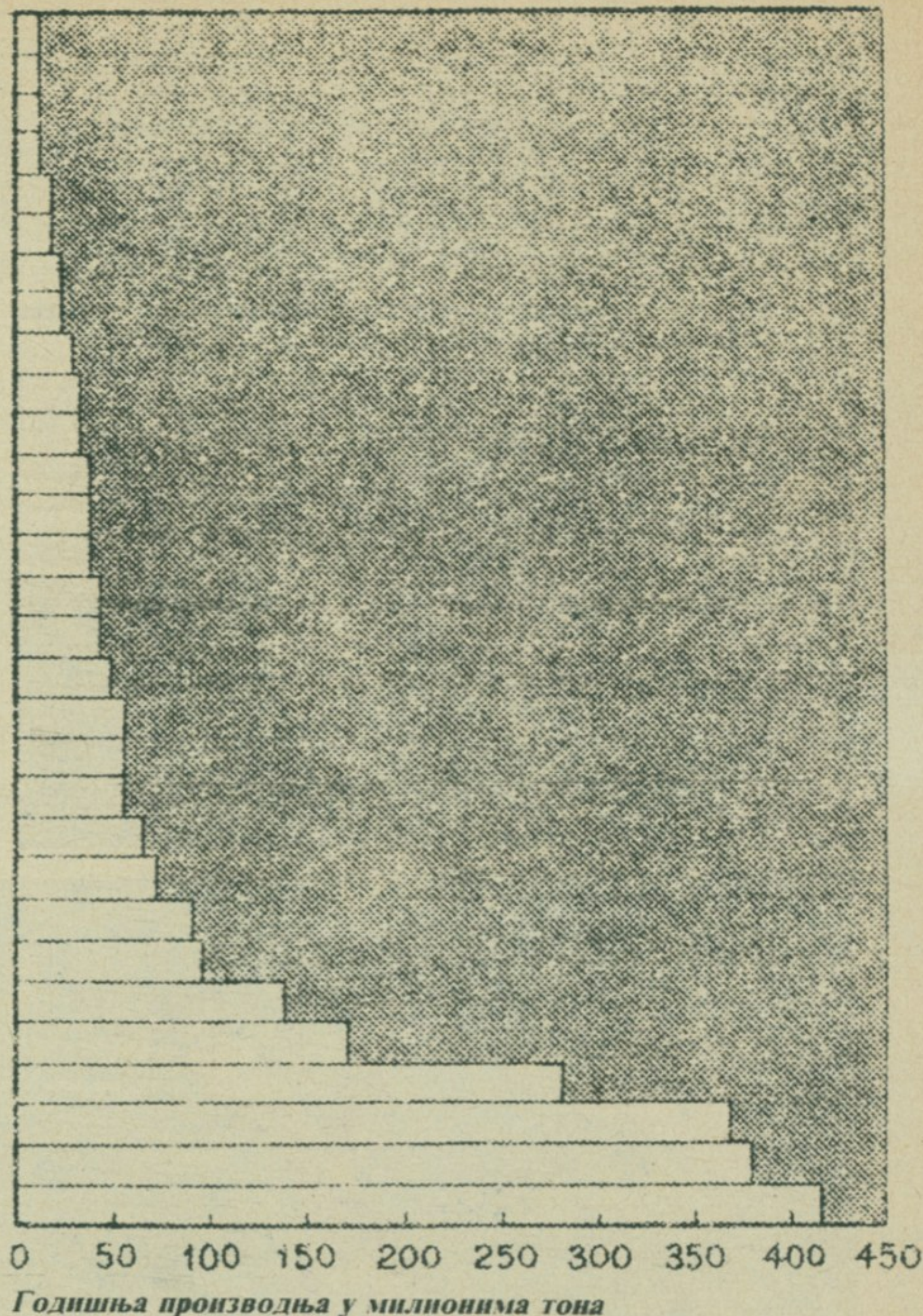
ких плодова кртола тешких и до два килограма, из којих се добија брашно које је у многим замљама важна храна. Из касаве (*Jatropha manihot*), како је зову у Индонезији и Тајланду, или чувене тапиоке – како јој је име у Бразилу – такође се добија хран-

љиви скробни производ, незаменива храна сиромашних.

Изгледа невероватно, али тако обичне и свакодневно присутне биљке као што су грашак, купус или лук за већи део човечанства егзотичније су растиње него за нас

банане, кокос или киви. Узгред, од четврт милиона врста виших биљака детаљно је проучено око 500, а само у главним цртама око 25.000. Ко зна, можда се баш у тим недовољно испитаним врстама крију будући „хранитељи“ наше планете?

Манго
Сунцокрет (семе)
Пасуљ
Боб
Лук
Купус
Лубенице
Јамс (кинески кромпир)
Кикирики
Памучно уље
Кокосов орах
Јабукe
Раж
Шећерна репа
Парадајз
Банане
Просо
Поморанџе
Шећерна трска
Сорго
Овас
Винова лоза
Соја
Касаве
Батате
Јечам
Кромпир
Пиринач
Кукуруз
Пшеница



САМО ЗА ДОМАЋИЦЕ

Јапанска аутомобилска фирма „Дајхацу“ изложила је на токијском сајму крајем прошле године прототип аутомобила који је конструисан посебно за жене.

У мини-аутомобилу, дугачком 288 центиметара, поред возача има места за још једног путника или двоје деце. Постоји само једно предње седиште, а уместо другог уграђен је нарочит сандук за купљене намирнице које у њему, по жељи, могу да се греју или хладе.

Иначе, „малишан“ је опремљен свим новотаријама које имају и најновији велики модели: електронским навигационим системом (на екрану поред возача појављује се план града и стрелица на њему показује пут до жељеног циља), врећама за надувавање које ублажавају удар у случају судара, подаци са инструмената пројектују се на шофершајбну тако да возач не мора да скида поглед са друма, а у колима раде и клима уређаји. Али, најзанимљивија новина је, ипак, пети точак: кад ауто треба паркирати, испод задњег браника појављује се мали точак који покреће мотор и који омогућава да се маневрише бочно у односу на правац великих точкова.

В. М.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ



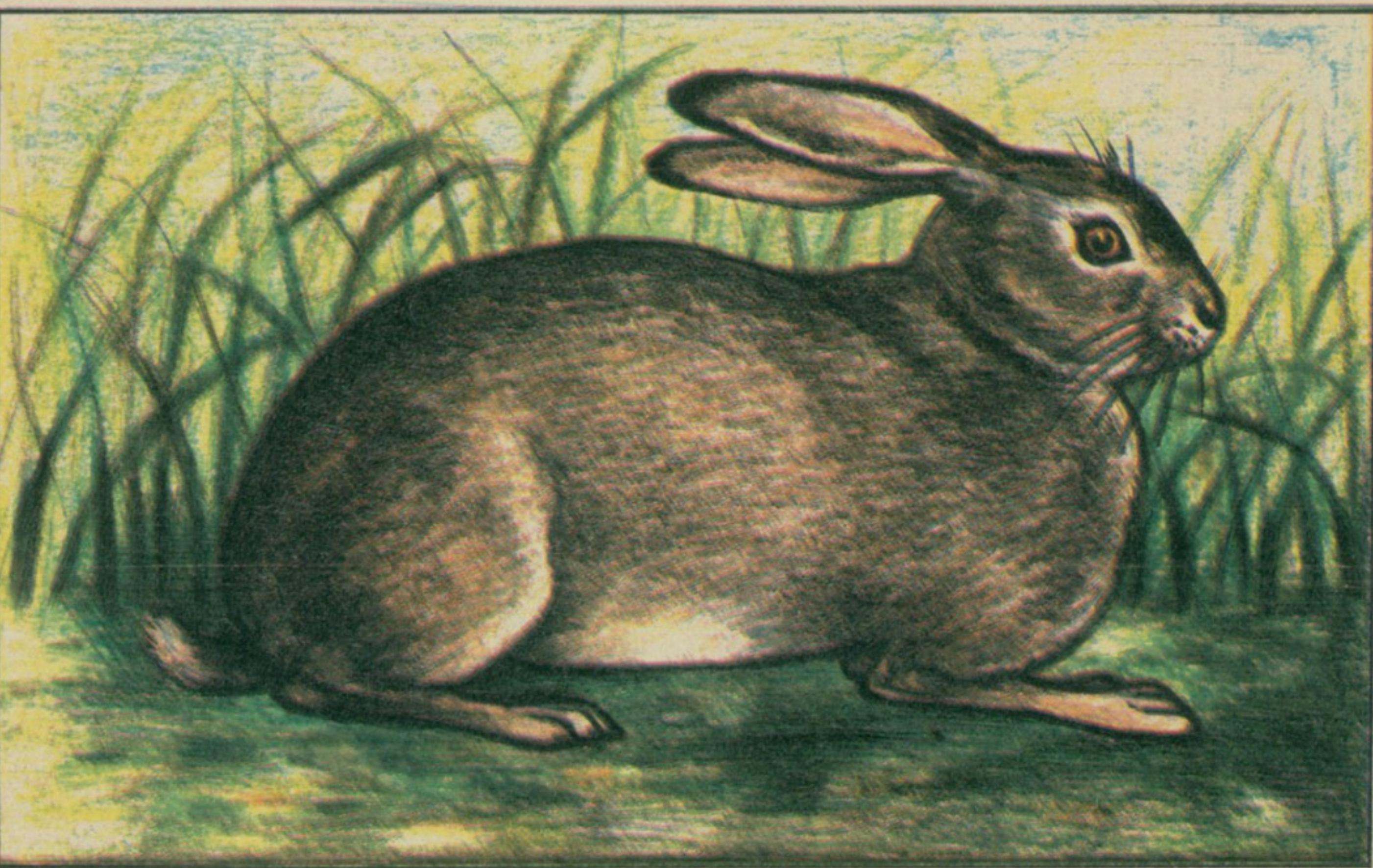
СПАВА ЛИ ЗЕЦ ОТВОРЕНИХ ОЧИЈУ

Он седи у плитком јарку, свом уобичајеном одмаралишту, и уопште не реагује на приближавање човека или пса. Приђете му на неколико корака, а он је и даље потпуно непомичан, са спуштеним ушима и широко отвореним очима, као хипнотисан. Шта му је? Зар није свестан опасности која му прети? Лако је разумети зашто је у многим земљама распрострањено веровање да дивљи зец спава – отворених очију.

Ипак – није тако. Приђите му још мало ближе, на мање од три метра, и он ће полетети као метак из пушке. Да је пробужен из сна, тако нагла реакција не би била могућна. Претварао се, значи. Како објаснити ово необично зечје понашање?

Дивљи зец је становник отворених равница. Пореклом из азијских степа, нашао је себи животни простор и на европским пољима и ливадама. Од непријатеља га штити у првом реду савршена камуфлажа: крзно с мешавином светлијих и тамнијих боја, које му омогућава да се готово потпуно стопи с подлогом. Његови главни непријатељи, лисице и пси, чији вид ионако није нарочито оштар, најчешће га и не примете ако мирно седи.

С друге стране, ако би га ипак опазили, зека је довољ-



но хитар да им умакне. Достиге брзину од 80 километара на сат, скаче у даљину до два и по метра, способан је да сасвим изненадно промени правац кретања. Стога је за прогониоце на тлу готово неухватљив, а неретко успева да се измигољи и птицама грабљивицама, упркос њиховом „оку соколовом“.

С обзиром на све то, дугоухом створењу се очигледно више исплати да седи непомично, остављајући бекство

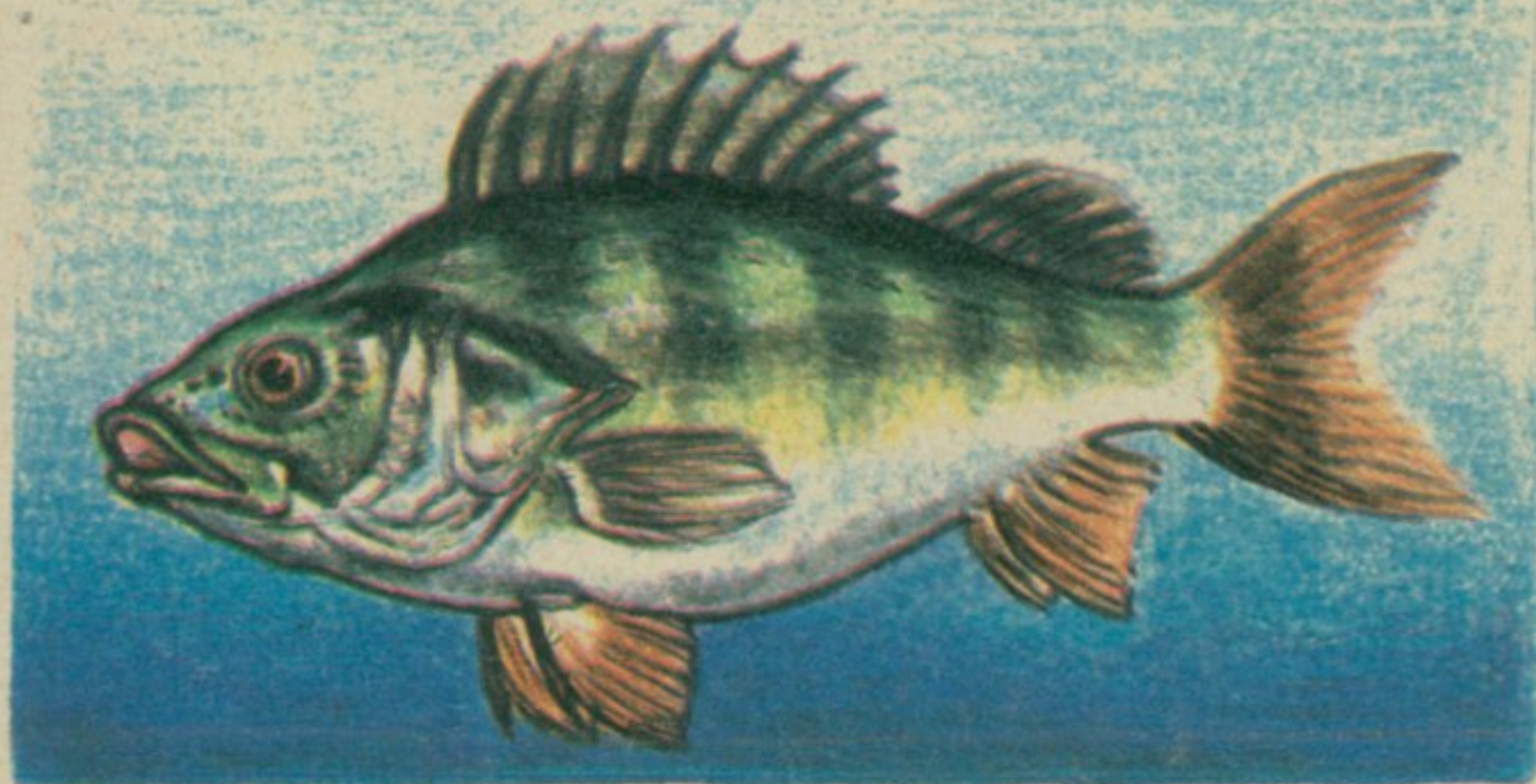
за крајњу нужду. Наравно, то подразумева сталну будност, дакле и широко отворене очи. Код зеца су оне постављене бочно и имају укупно видно поље од 360 степени. Примећују чак и непријатеља који се шуња отпозади. Оштрина им није јака страна, али се зато одликују савршеним запажењем покрета и великом „светлосном јачином“, што би рекли фотографи, то јест, дејствују и у полумраку.

Зец је, према томе, спосо-

бан да на време примети сваку опасност. Чим у даљини угледа пса, мада на изглед остаје савршено равнодушан, дисање и пулс му се нагло убрзавају: то је припрема за муњевити скок, уколико буде потребно. Напротив, ако се осећа потпуно безбедан, онда и зец затвори очи и задрема. То се догађа доста ретко и траје само по неколико минута. Не спава, дакле, отворених очију, али је тачно да „спава као зец“.

С. С.

РИБА БЕЗ КОСТИЈУ



Да ли бисте волели да пробате рибу без костију? И зар таква постоји? Још не, али ускоро ће се појавити, обећава једна фирма из америчког града Була у Јужној Каролини која управо ради по том питању: узгаја нову врсту рибе без костију!

У Сједињеним Америчким Државама узгајању риба поклања се иста пажња као сточарству и живинарству јер последњих година Американци једу знатно мање говедине и свињетине, а све више рибу. Док је 1985. по глави становника САД долазило просечно пет килограма плодова мора, тај се проценат 1986. попео већ на 6,6 килограма.

Рибље фарме гледају, наравно, да што више појевтине „производњу“ рибе. Тако је, рецимо, фирма „Клир-Спрингстраут“ успела да узгоји пастрмку која на јединицу хране увећава јединицу тежине готово један и по пут што је светски резултат. И количина вештачки одгојеног пругастог тргеча који пуни ресторане Њујорка нагло је порасла као што и потребу тржишта у пастрмкама успевају да задовоље домаћа рибља газдинства. Одатле стиже и 95 одсто сомова, а такође и 40 одсто острига. А позната фирма „Кена Бира“ извози петодневне јесетре чак у Европу где се овом млађи порибљавају овдашње реке.

В. М.

Илустровала: Драгана Јовчић

ОДИСЕЈА НЕМАЧКОГ ПРИРОДЊАКА

Фридрих Траугот Кицинг родио се у време када је рационализам смењивао просвећеност 18. века, дакле у доба огромног и све већег занимања за природне науке, али и филозофију – и једном и другом ова мудра глава посветиће свој живот научника. Имао је шест година када се Наполеон повукао из Далмације, Истре и Словеније препустивши их Аустријанцима, а са 28 Фридрих Траугот је кренуо баш на ту страну. Са Хумболтовом стипендијом у џепу, као већ угледан ботаничар и фармацеут, одлучио се да истражи алге Јадрана.

Као прави научник, уједно и глобтротер, како се у деветнаестом веку говорило за туристе, Фридрих Траугот је начинио детаљан план пута чија је најјужнија тачка био Сплит. Педантан и ревностан, понео је бележницу у којој је водио дневник. Испашће да су за нас, данас, те његове белешке не само много занимљиве, него и вредније од научног рада о алгама.

Гозба невиђена

Марта 1835. године путовање из Лајпцига, преко Беча, Граца, Марибора и Љубљане до Трста никако није била шала. А тек пловидба од Трста до Сплита! Њу је Кицинг сигурно памтио целог живота. Поређења ради: најлепши и најбржи данашњи брод – једини такав у Европи – „Компасов“ „Prince of Venice“ пређе Јадран за два сата. У време кад се наш путописац појавио у тршћанској луци можда би само Жил Верн замислио нешто слично, а рационалном Кицингу браћера „Јерузалим“ учинила се и солидном и поузданом. Њен власник и капетан Петар Коштра управо је укрцавао брашно које је превозио за Пулу, а потом је ионако намеравао до Сплита. Радо је примио путника.

Кицинг је детаљно описао и брод, и посаду, и своју кабину у којој је на сточићу крај узглавља чак било мастило, перо и песак за упијање, а има ли веће среће за научника од обиља прибора за писање... Свуда је, додуше, било мало прљаво, али усхићеном

путнику то није сметало. Поред капетана посаду браћере чинили су још његов брат, који је био и морнар и кувар, и син на радном месту малог од палубе.

Бродски мени састојао се углавном од бакалара и јаког истарског вина, али авај! Наш путник није баш уживао на том морском „крштењу“: час јаки ветрови, час бонаца и „мртво“ море, изазивали су морску болест. Тек у Пули, а требало им је три дана до ње, могао је Кицинг мало да се поврати. Онако измучен толико је уживао у ручку који му је послужен у једној гостионици да се и у мемоарима писаним после свега чудом чудио том обиљу укусних јела. Гостионичар га је већ на почетку оборио с ногу кад је пред његовим очима – ухватио голуба. Па док је Кицинг јео мирисну супу од пиринча, у кухињи су довршавали тај плен и натакли га на роштиљ. Док је у сласт јео друго јело – месо са два јаја – голуб је био испечен и послужен. А кад је Кицинг поверовао да је то крај ручка, испоставило се да оно најбоље тек следи: јастог и јагњетина на ражњу! Све то уз обиље доброг истарског вина.

Право изненађење доживео је после свега, кад је испало да за целу гозбу треба да плати ништавних 20 крајцара!

Турци, луле, феферони

После два дана задржавања у Пули опет три дана пловидбе. Најзад је 13. марта „Јерузалим“ сигурно пристао у Сплиту.

ЗБОГ АЛГИ У АВА

Кицинга је дочекао старији колега Франц Петер који је у сплитској гимназији предавао ботанику, а иначе је био научник европског угледа и члан Академије у Регенсбургу. Петер је већ дванаест година боравио у Далмацији, прво у Дубровнику па у Сплиту, али је свог младог земљака дочекао као озебао сунце јер, пожалио му се, овде људи не знају и не воле немачки... Помогао је Кицингу да се смести у гостионици „Мир“ која је у оно време имала италијански назив Locanda „Pace“.

Можемо лако да дочарамо Кицингово усхићење када је изашао на балкон своје лепе собе и погледао на блиставо море.



Пре 154 године Фридрих Траугот Кицинг, познати ботаничар и апотекар, нашао се на нашој обали. Доживео је праве авантуре, а и судбина његовог путописа са Јадрана заиста је необична

НТУРУ

У ботаничаревим сећањима следи опис Сплита, Сплићана и њихових обичаја – вредна етнографска запажања из времена о којем је са-

чувано мало тако детаљних података о свакодневном животу.

Сплит је имао, наводи Кицинг, 430 кућа и 3.000 становника. Каже да су куће мале, запуштене и, бедне, многе су изграђене на развалинама римских грађевина, док су улице кривудава и нечисте. Обала је зато величанствена,

одушевљава се он, а нарочито „марина“.

„У луци увек има пуно бродова с трговцима из Грчке, Турске и Италије. На обали турски трговци седе на некој поњави подвинутих ногу, пуше дуге луле и стално праве неке забелешке. Крај њих су слуге с обавезном кутијом дувана и с другим сличним лулама, јер их треба чистити и пунити. Уопште се у Сплиту много пуши турски дуван који се кријумчари и нуди странцима врло јефтино“. И Кицинг је одлучио да проба дуван, па је купио четири фунте плативши за то један гулден.

Од силних описа и података навешћемо како је Кицинг задивила рибарница богата свим могућим рибама, јастозима, раковима, шкољкама, пужевима и морским јежеви-ма. А шта је тек воћа на пијаци! Уочио је и смокве и урме, па поморанџе, диње, лубенице... Много лука и црног и белог. Сплићани га обилно користе тако да је Кицинг приметио како „човек често мора да запуши нос кад с неким разговара, па макар то била и каква згодна жена“!

Очевидац два убиства

Много се једу и – феферони. Кицинг је мислио да су то неки нарочити, овдашњи, краставчићи, па их је једном приликом о ручку наручио, да

проба. Покајао се чим је сочно загризао.

Поред оваквих, да кажемо живописних авантура, наш научник је доживео и оне праве. Тако је већ у првој седмици свог боравка видео два убиства на улици. Нико, чуди се Кицинг, није ни покушао да заустави убице па су побегли на турску територију.

„Попут Црногораца и Бокеља“ пише Кицинг „и Далматинци из унутрашњости наоружани су до зуба, те нигде не иду без две-три кубуре и исто толико дугих ножева које носе за појасом... Песме су им очајне: један запева сировим гласом у високом тону, из пуних плућа, и држи тај тон док може, а други га прате грленим гласовима колико ко може јаче и дуже.“

За разлику од Далматинаца из унутрашњости, Кицинг описује обалско становништво као веома вредно и радно. Већином су то, вели он, рибари и поморци – најбољи морнари у аустријској флоти.

Кицинг је остао у Сплиту све до 8. априла, дана који је одредио за повратак. Игром случаја, ту је опет била брацера „Јерузалем“ у коју је вредни Петар Коштра укрцавао за Трст „много бачви с око 130.000 пијавица“ ухваћених у Неретви. Овога пута дували су повољнији ветрови, а и Кицинг се већ осећао као искусан морски вук. Стигли су у Трст за само четири дана.

Као вредан научник (објавио је чак 54 рада) Кицинг је прионуо на посао чим се вратио у Лајпциг и објавио дело „Species algarum“ („Врсте алги“). Један примерак те књиге штампане 1849. постоји и у библиотеци Природословног музеја у Ријеци.

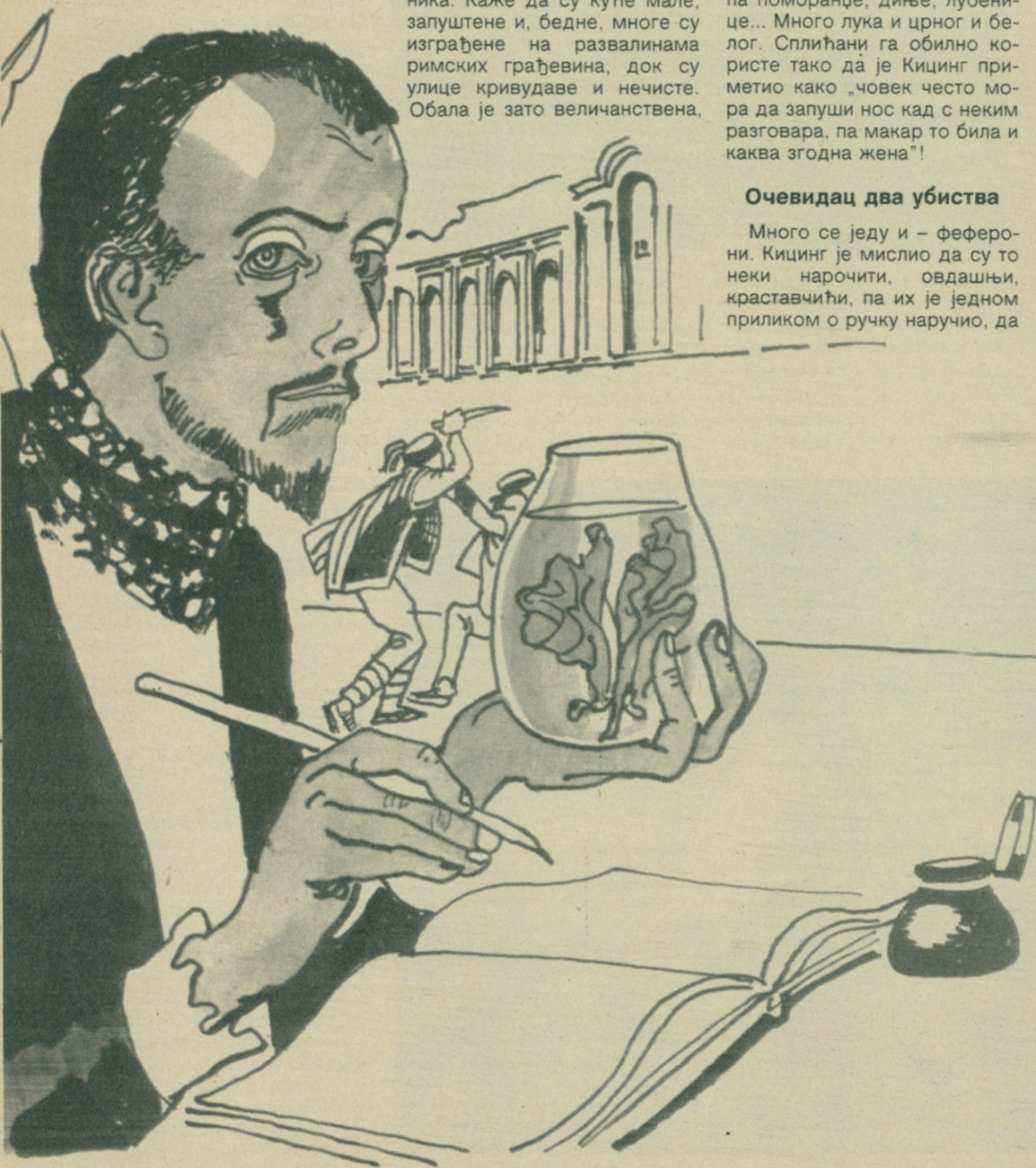
Али, о сећањима је научник, доцније и академик, ћутао. Његов тако занимљив путопис потонуо је у прашину градског архива у Нордхаузену где је Кицинг био професор. Неким чудом преживео је и бомбардовање 1945. али се за њега није сазнало све до 1960. године. Тек тада је Кицингов рукопис објављен под насловом:

„Фридрих Траугот Кицинг 1807–1893. Путовања и белешке“

Овај путопис није преведен код нас, али се у стручној јавности појавило неколико приказа из пера доктора Хрвоја Тартаље, дугогодишњег директора Завода за повијест математичких и медицинских знаности ЈАЗУ, па смо тако и ми могли да испричамо читаоцима најзанимљивије делове те вредне књиге.

Мирјана Крстуловић

Илустровао: Брана Јовановић





ВАВИЛОН 21. ВЕКА

Некада је париско предграђе Ла Вилет било чувено по великој кланици и сточној пијаци, у којима је свакодневно одзвањао жамор људи и рика стоке. Седамдесетих, након похода савремених хладњача, сточна пијаца је потиснута у заборав. Влада је одлучила да две велике хале, које су злокобно зврјале празне, затвори јер нико није знао шта ће с њима.

После нешто мање од три године, 1977. професор Морис Леви, бивши председник Националног центра за свемирска истраживања (CNES), задужен да изради студију музеја науке, технике и индустрије, предложио је да се оживи напуштени Ла Вилет и ледине које су пресецала два канала, Урк и Сен Дени.

Међу 27 врхунских архитеката, с којима је разговара-

У париском предграђу Ла Вилет, у највећем градском парку Париза, налази се највећи на свету „град будућности”, са највећим биоскопом – Жеодом. Упућени кажу да је овде уприличена највећа изложба научних и техничких чуда на нашој планети

но, одабран је Адријан Фенсилбе, јер је понудио занимљив пројекат обнављања старих и изградње нових здања, а све у сагласју са околином. Тај „живи спој” и те како је важан зато што оплемењује цело предграђе. Овде је уре-

ђен највећи парк у Паризу (55 хектара), у којем су вешто и маштовито распоређене зграде.

Као поборник природе Адријан Фенсилбе потрудио се да нагласи њене елементе, од којих је издвојио три: во-

ду, зеленило и светлост. Умешно и надахнуто, попут средњовековних алхемичара, измешао их је и испреплетаво у некаквој чудесној, праждавној игри. Чини вам се да је све тако одвајкада, да Ла Вилет никад није друкчије изгледао.

Вода, зеленило и светлост

У свету има мноштво музеја науке и технике, ниједан није осмишљен и уређен као овај у Паризу.

Но, кренимо у чаробни свет знања и забаве, који је своје двери посетиоцима отворио 13. марта 1986. године, у ноћи када је Халејева комета погодила нашу планету. Од тада је „Вавилон 21. века”, како га многи зову, разгледало око двадесет милиона људи из целог света.

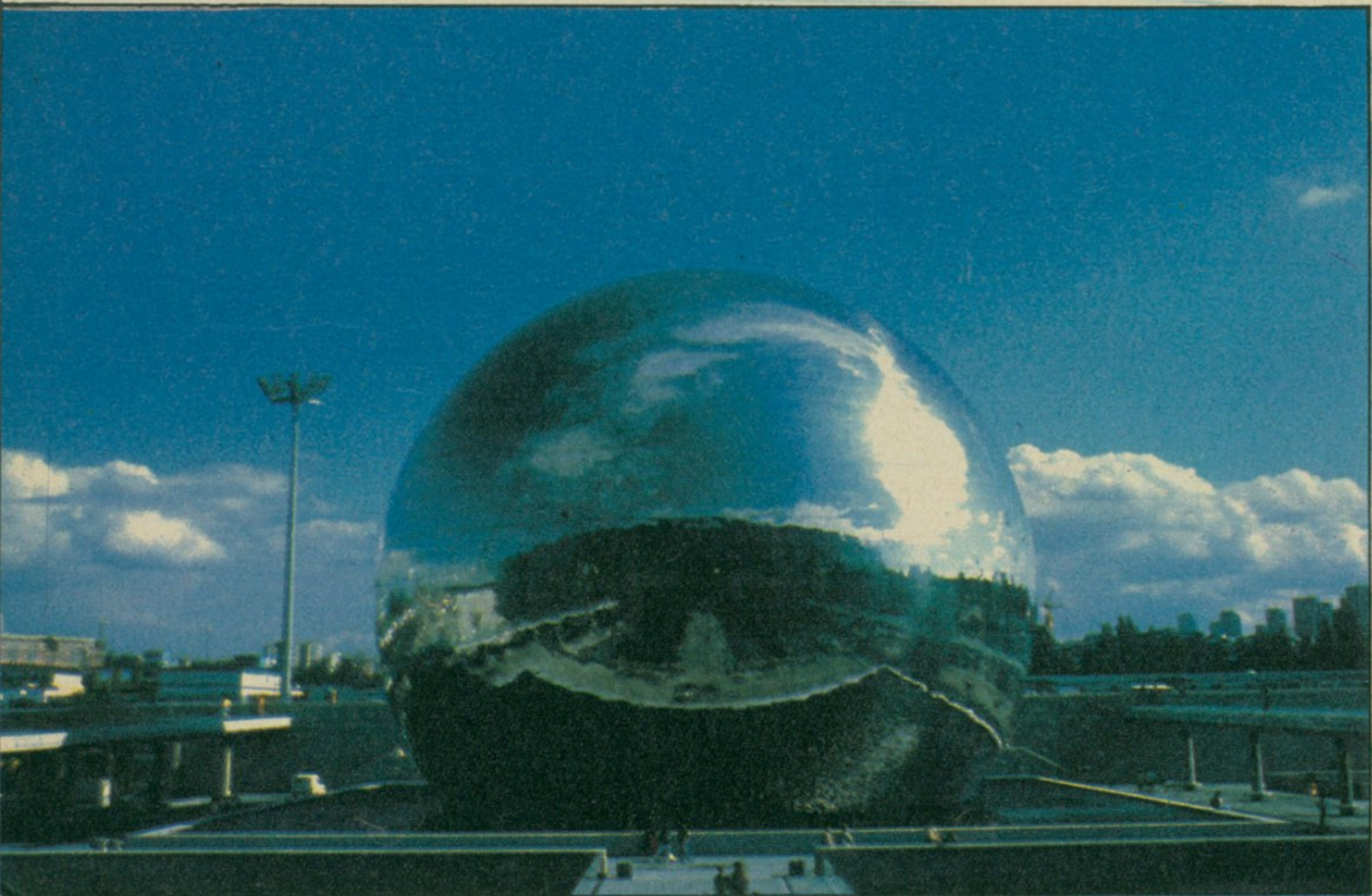
На самом улазу налази се нека врста меморијалне кућице Ла Вилета, некадашње варошице од хиљаду житеља надомак мегалополиса, која се временом с њим спојила.

Главно здање названо је „Град науке и индустрије”. Наликује џиновском железно-бетонско-стакленом једрењаку, који се мирно огледа у воденим опкопима. На крову штрче две куполе, пречника 27 метара, застакљене огледалима, кроз која продиру сунчеви зраци. Чудесном „игром светла и сенки” управља компјутер који помера огледала. Светлост, тако, допире и у најскривеније кутке огромне грађевине.

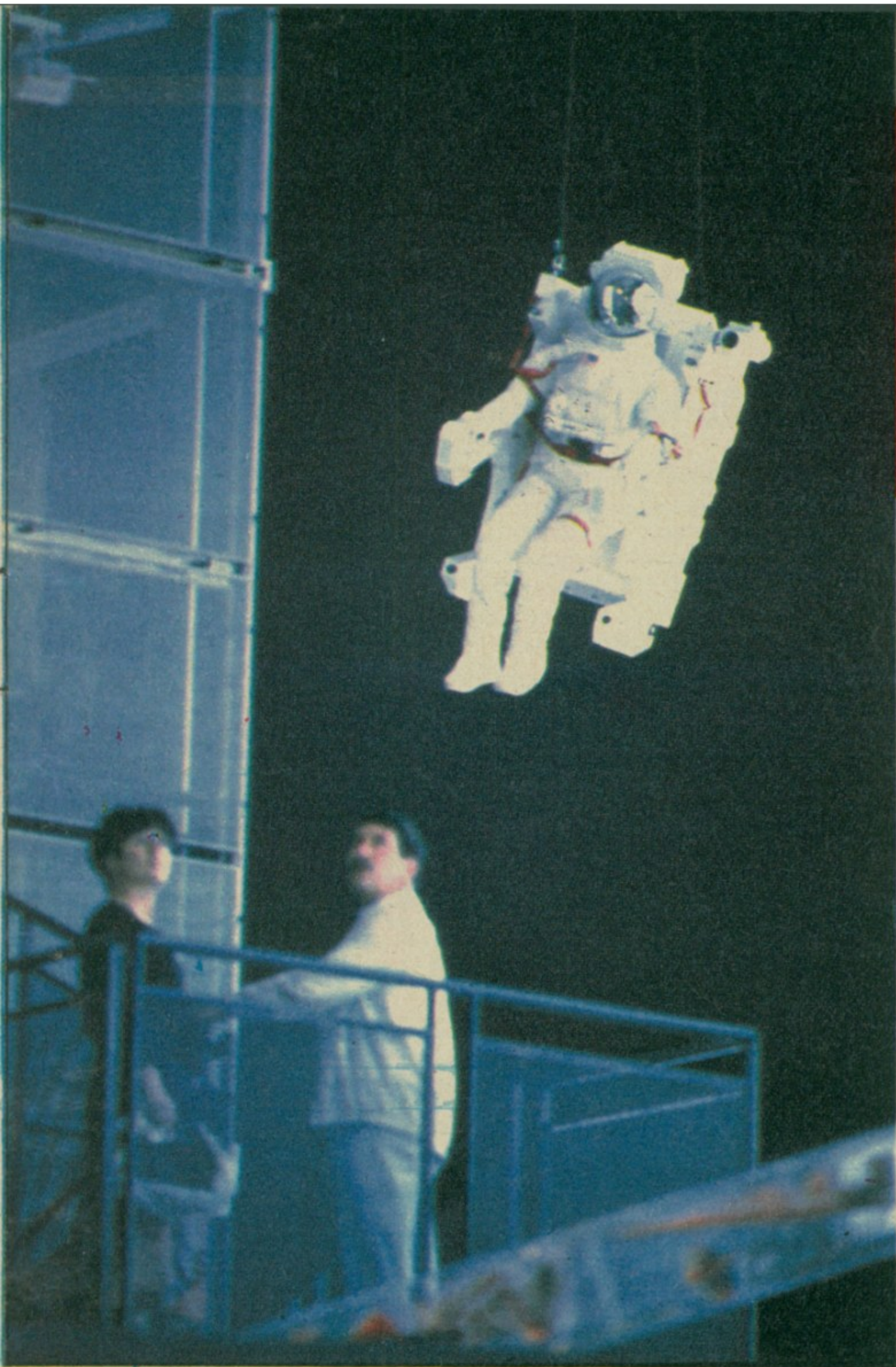
Као Тријумфална капија

Ово ремек-дело савремене архитектуре, надграђена и преуређена стара кланица, много је виша од чувеног париског симбола, палате Бобур. Високо је као Тријумфална капија или зграда са 15 спратова, дугачко 270, а широко 110 метара. На седам нивоа, спратова и међуспратова, повезаних степеницама (покретним и непокретним) и лифтовима, око три хектара простора намењено је сталним и повременим изложбама.

Стална изложба „Експлора” представља, ако може тако да се каже, „срце” поменутог „Града науке и индустрије”, одсликавајући несвакидашњу човекову авантуру, од прапочетака до наших дана. Овде је изложено и показано све што човека чини и окружује га: космос, живот, материја, рад, комуникације. Замишље-



Највећи на свету, а округао: биоскоп Жеод



Део
свемира
за
посетиоце:
америчка
„лебдећа
фотеља“

Најлакше
се
учи
на примерима:
светлосни
шоу
за
малишане



на као спектакл, јер све живи и покреће се. посетиоце нагони на размишљање, голица да се забављају, мами их да уче.

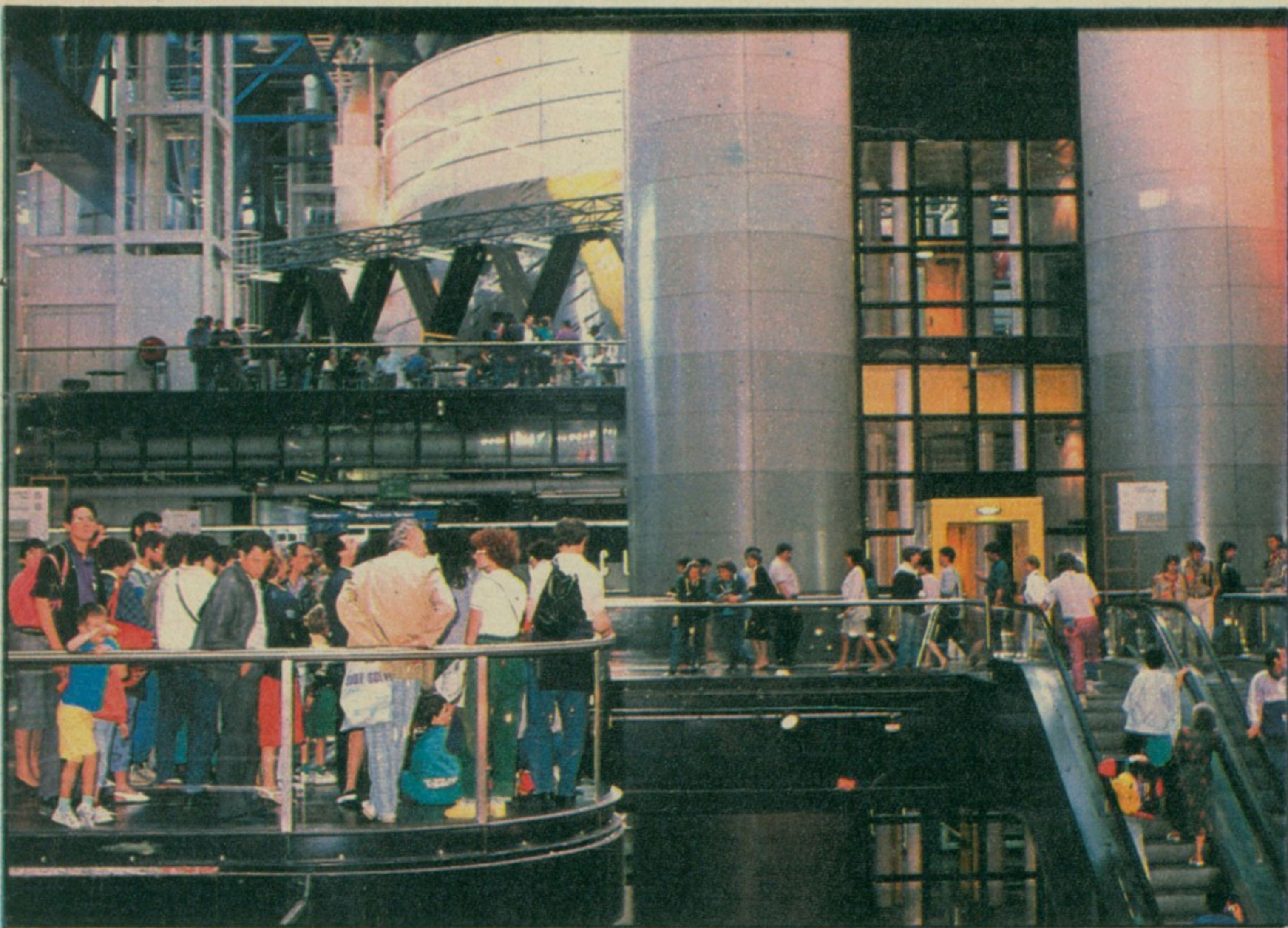
Мултимедијски догађаји (као помагала користе се камере, компјутери, анимације, светлост), логичке главоломке и макете појединих феномена имају једини циљ: да вам помогну у истраживању и спознавању света науке, технике и индустрије данашњице и сутрашњице. Разгледања

подсећају на узбудљиво путовање из научно-фантастичних прича. Представљено је све што нас окружује, што додирујемо, што видимо (и не видимо), што осећамо (и не осећамо), о чему размишљамо: математички трикови, звучни и светлосни ефекти, електронске занимације, тајанствени свет океанских дубина, унутрашње својство материјала, бесконачна космичка пространства, моћ енергије, благодети агрокултуре, чврсте стене и разбеснели вулкани, дечја метеовизија, раскошни планетаријум и много, много тога другог. Репортерски запис тек је пука имитација виђеног.

Инвенторијум – дечји рај

Повремене изложбе на актуелне и знамените теме допуњују богатство избора који се нуди у овој „катедрали науке“, а свакако и допуњују сталну поставку Експлоре. Од отварања до данас уприличене су занимљиве изложбе: „Злато“, „Године пластике“, „Крв у човеку“, „Фабрика мисли“ итд.

Надаље наилазимо на простор намењен најмлађима, подељен на одељак за оне од три до шест и на одељак за узраст од шест до 12 година, смишљено назван „Инвенторијум“. Клинци који још нису крочили у школу у игри пуној додира и изненађења сазнају прве појмове о науци и техници, а школарци имају прилику да упознају поједине теме: технике за комуницирање, пењање воде, стварање свет-



Милиони радозналаца из целог света: гужва у „Граду науке и индустрије“

слости итд. И једни и други могу да пробају и проверавају, јер се тако најлакше нешто научи.

Медијатека, најсавременија у свету, састављена је од библиотеке и видеотеке. Отворена за све, велике и мале, специјалисте и обичне, свима нуди бесплатно: књиге, часописе, аудиовизуелна документа и образовне компјутерске програме. Поједини њени делови издвојени су, на пример, за децу, затим за стручњаке итд. Све то доступно је и на даљину, уз помоћ телематике (посредством рачунара и телефонских веза).

У сали за актуелну науку, замишљеној као мултимедијалне новине, најчешће новинари који пишу о науци осмишљају и илуструју поједине теме за јавност, затим се приказују филмови, видео пројекције, новости из науке, технике и индустрије. Истовремено, одржавају се бројне јавне дебате и конференције за штампу.

Имајући на располагању око 2.600 властитих филмова „биоскоп Луи-Лимиер“, такође, доприноси ширењу научно-техничке културе. Приказују се документарци, научно-фантастични и анимирани филмови, али и пројекције на одређене теме за поједине установе и партнере.

И на крају, у краткој шетњи „Градом науке и индустрије“, описујемо међународни центар за конференције, са два амфитеатра (од 930 и 400 места), осам сала за разговоре (од 40 до 80 седишта), око 1.200 квадратних метара изложбеног простора и комплетном аудиовизуелном техником. Уједно, то је јединствено место у Европи где се могу организовати теле-конференције, међународни преноси и електронско гласање. Последња реч технологије.

Најчуднији биоскоп

Педесетак метара даље, такође опкољен водом и водоскоцима, налази се чудесни биоскоп Жеод, највећи у свету. Изграђен у облику лопте, споља облепљен сјајним челичним плочама, с којих се на све стране, као у лајт-шоу, одбијају сунчеви зраци и одсјаји са воде и суседних стаклених зидова, а истовремено Жеод у њима одсликава. Генијални архитекта Адријан Фенсилбе (који је за Ла Вилет завредио Национални гран-при за архитектуру) на овом примеру је најочигледније показао своју замисао мешања светлости, воде и зеленила.

Изнутра је ова лопта, пречника 36 метара, најпространи-

је филмско платно у свету, на чијих се хиљаду квадратних метара површине (под углом од 180 степени) приказују најнеобичнији филмови. Аутор овог написа гледао је узбудљиви јапански сајенс-фикшн „Рођени са звездама“, необичну комбинацију изузетне анимације и изванредне музике, савремену оду људском роду. Кроз наочаре за три димензије изгледало је као да се налазите у средишту догађаја, да у њима учествујете. Из десет хиљада грла, углавном младежи, често су се отимали уздаси страха и усхићења.

У самом средишту највећег париског парка налази се велика хала (бивша сточна пијаца), једна од две из старог Ла Вилета. За њу кажу да је ремек-дело челичне архитектуре деветнаестог века. Обновљена и стаклом пресвучена, данас може да прими 15 хиљада посетилаца, а располаже најразноврснијом савременом опремом за организовање фестивала, спектакла, гигантских изложби.

На источној страни је дворана „Зенит“ намењена пре свега варијетеу и року, значи млађој публици. У њој има места за око 6.500 слушалаца – гледалаца.

Збирка музичких предмета

На супротном крају огромног парка, идући од „Града науке и индустрије“, наилазимо на „Град музике“, смештен у два здања. У једном, у најмодернијим условима, одржавају се концерти и обавља настава. Нови конзерваторијум има и концертну дворану са око 1.200 седишта, студија, кабинете и сале за јавне часове. Друга је, у ствари, Музеј музике, који представља зачетак будућег Центра за инструменте (више од 400 инструмената и осталих предмета). Ту је и лабораторија за њихову конзервацију и реконструкцију.

До сада је кроз капије Ла Вилета, „светог места“ науке будућности, прошло око двадесет милиона људи из целог света (око 15 одсто из иностранства), углавном младежи, а међу њима и многи председници, премијери, крунисане главе, познати уметници и спортисти. Ко год дође у Париз, не жели да пропусти ретку прилику да се придружи бројним савременим ходочасницима науке. И сигурно не погрешити. Чак 88 одсто оних који су се дивили овим чудима науке и технике пожеље да поново све то виде!

Станко М. Стојиљковић

НЕВЕРОВАТНО, АЛИ ИСТИНИТО

Написао књигу сопственом крвљу

У дванаестом веку, Сутоку, цар Јапана, доживео је трогодишње изгнанство. Тај дуги период провео је преписујући „Ланкоуарн Сутра“, будистичку религиозну књигу, али не мастилом – него сопственом крвљу!

Царева књига имала је 135 страна и садржавала 10.500 речи. Сутоку се надао да његов пожртвовани напор неће остати ненаграђен – да ће га Буда, његово божанство, поново вратити на јапански престо. Историјски извештаји кажу да је Сутоку 1144. поново дошао на власт и да је владао Јапаном још две деценије.



Језик као четкица

Хуанг Ерх-нан, славни кинески сликар из двадесетих година овог века, сликао је на свили лотосово цвеће и лептире. Али, нису теме његовог уметничког стваралаштва начиниле Хуанга невероватним; била је то његова техника. Наиме, Хуанг Ерх-нан користио је свој језик као сликарску кичицу, а своја уста као суд за мастило.

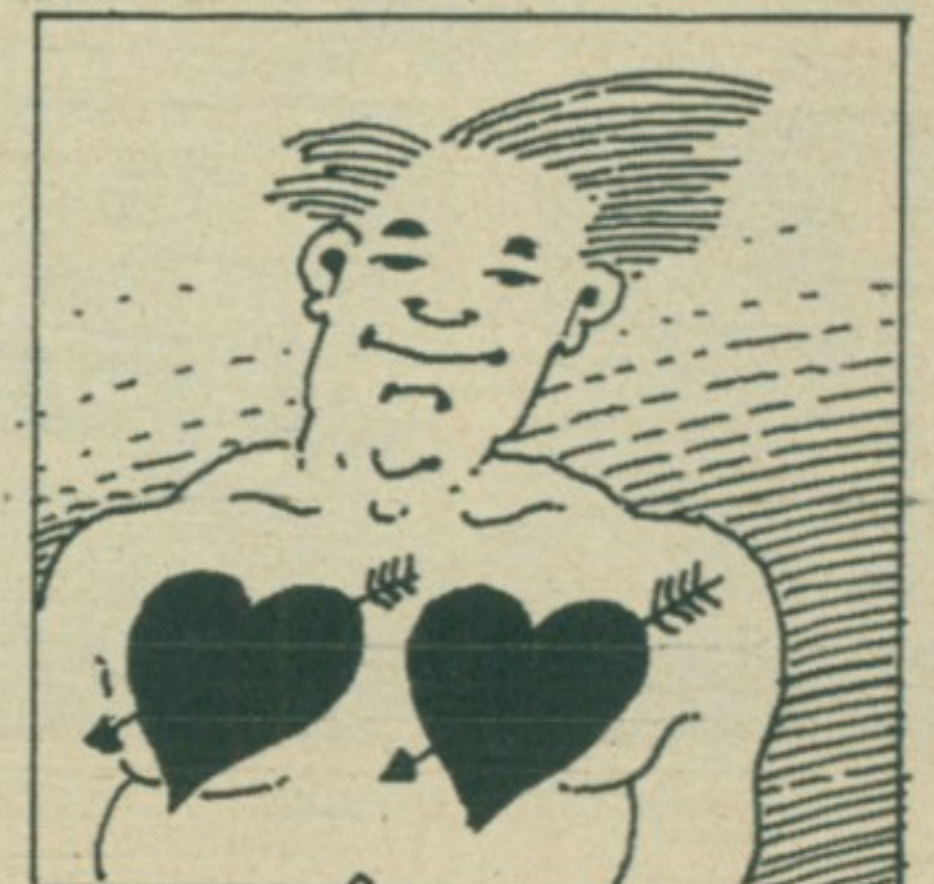
Пекиншки уметник најпре би уста напунио густим мастилом које оријентални сликари користе за своје најфиније творевине. Затим би се нагнуо над комад свилене тканине, разастрте на столу, и вршком језика правео слике – чувене по својој љупкости и префињености.



Човек са два срца

Кад год би се Ђузепе Де Маи због нечега обрадовао, он је био двоструко узбуђен, јер су у његовим грудима тукла два, а не једно срце.

Ова појава дешава се тако ретко да су се научници широм Европе заинтересовали за Де Маија. Године 1894. Лондонска медицинска академија понудила му је 10.000 фунти стерлинга да јој уступи своје тело кад умре.

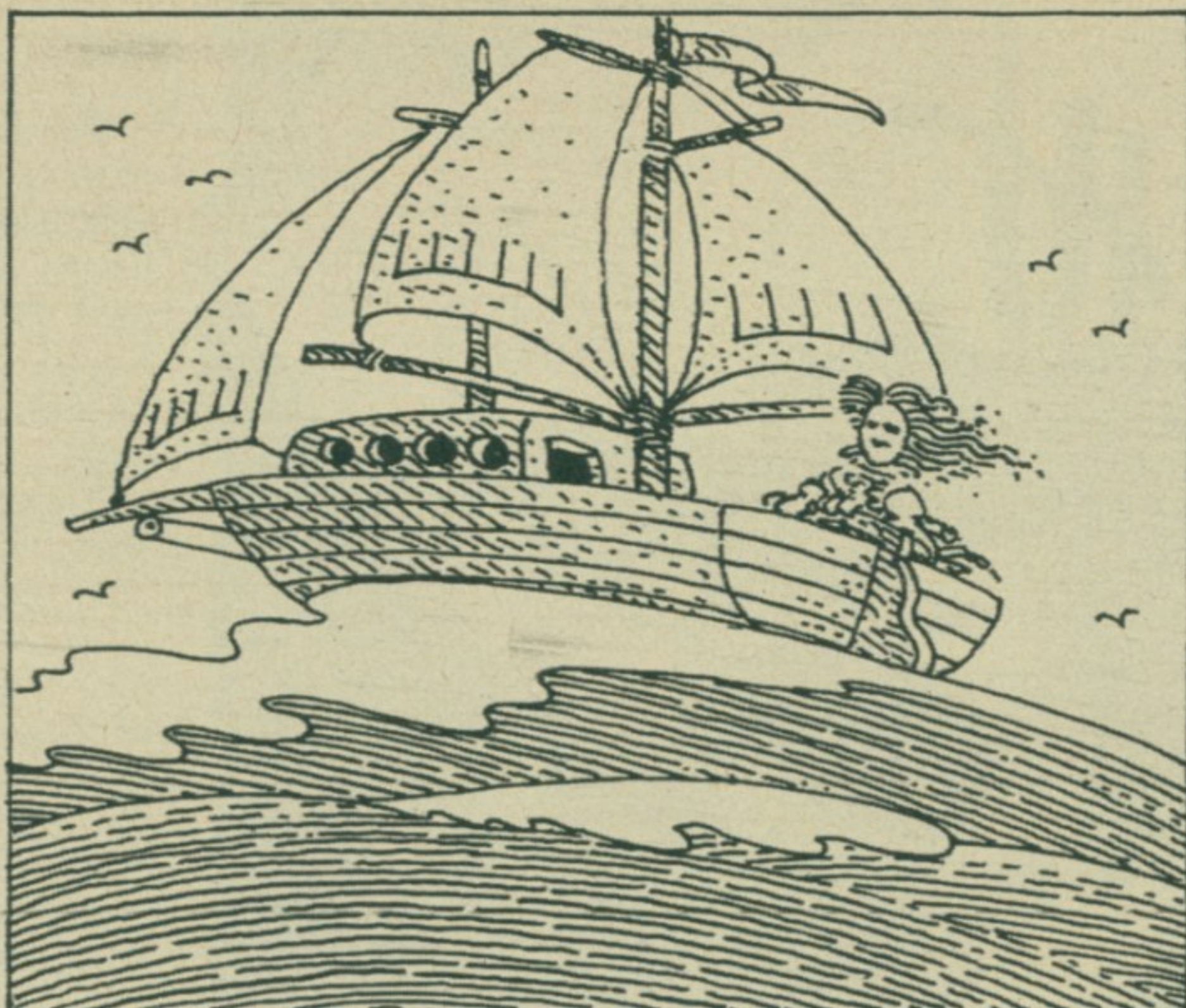


Домаћица на Пацифику

Двадесет шестог јула 1969. Шарон Сјатс Адамс упловила је на свом једрењаку са два јарбола у пристаниште Сан Дијега.

Ту су јој приредили дочек њен муж, професионални инструктор једрења, и стотине одушевљених пријатеља, рођака и обожавалаца.

Шарон Адамс је тако постала прва жена која је сама препловила Пацифик. Раздаљину од 9.500 километара од Јокохаме у Јапану до Сан Дијега превалила је за 74 дана, 17 часова и 15 минута.



Знао напамет 2.500 књига

Елијах бен Соломон (1720–1797) био је врховни рабин Литве и предводник велике јеврејске заједнице у Вилни. Поштован због своје побожности, он је истовремено располагао менталним моћима које су му донеле надимак Елијах Гаон (Геније).

Елијахов мозак био је сам по себи једна велика библиотека; кад би прочитао неку књигу, она је остајала урезана у његовом памћењу. То за њега није био никакав посебан напор – напосто се дешавало! За Гаона се говорило да је знао напамет 2.500 томова, укључујући и све важније хебрејске религиозне књиге. Из њих је, по нечијој жељи, могао да цитира било који одломак.

У бурету низ Нијагарин водопад

Четрдесеттргодишња учитељица Ани Тејлор из америчког градића Беј Сити била је удовица, без деце. Пошто јој је живот који је водила изгледао досадан, одлучила је да ту нешто измени. То „нешто“ било је у исти мах и веома амбициозно и веома опасно: спуштање у бурету низ Нијагарин водопад Коњска потковица. Уколико успе – слава и богатство, уколико не успе – њена зла срећа.

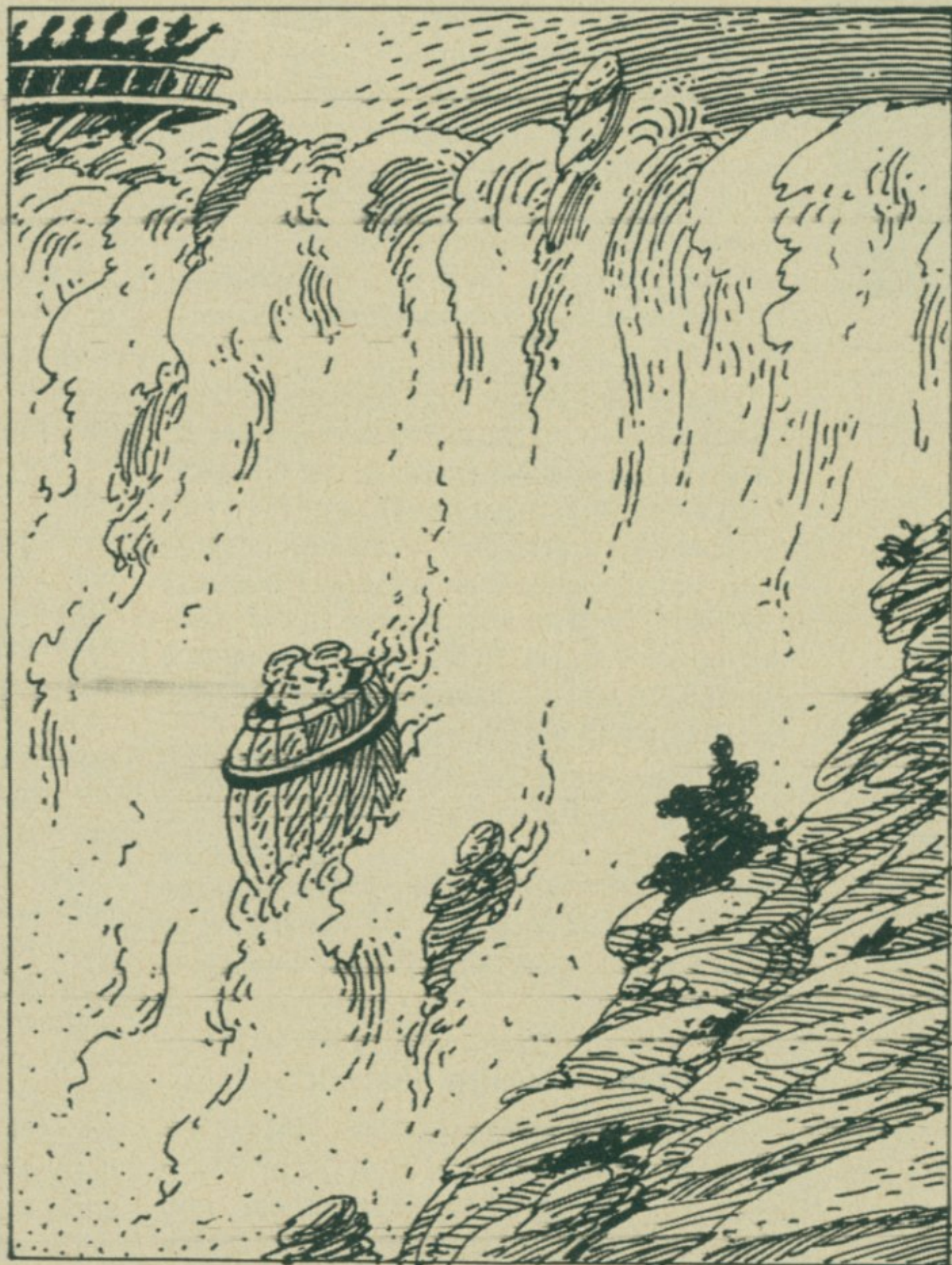
Тог значајног дана, 24. октобра 1901. године, праћена погледима више хиљада радозналаца, кршна и снажна Ани Тејлор ушла је у буре, неколико стотина метара узводно од водопада. Наравно, то није било обично буре. Опточено са седам гвоздених обруча, било је високо метар и четрдесет, пречника метар и двадесет и тешко 72 килограма. За његово дно био је причвршћен ковачки наковањ тежак 45 килограма, да би се буре одржало у усправном положају кад заплочи.

Пре него што је буре затворено и чамцем одвучено према матици реке, Ани је довикнула окупљеној гомили: „До виђења. Нећу да кажем збогом, јер ћу се вратити“!

Нешто касније, јака матица понела је буре према ивици водопада, а затим га суновратила у бездан. Ани Тејлор, привезана унутра, могла је једино да се својим снажним мишићима одупре о зидове бурета. Срећом, кад је треснуло о дно водопада, буре је

избегло опасне стене и заплочило низ корито реке. Анини помоћници су без већих тешкоћа успели да га ухвате и извуку на обалу. Тада су сазнали да храбра учитељица није умела да плива!

Ани је одмах стекла славу за којом је толико жудела, али, на жалост, није постала и богата. Сломљеног срца, поново је пала у анонимност и никада се више није упуштала у опасне авантуре.



Најдужи говор у историји

У 12.30 часова 12. јуна 1935. амерички сенатор Хјуи Лонг отпочео је свој говор у Сенату. Кад се Лонг срушио од физичке исцрпљености на своје седиште у 4 часа изјутра следећег дана, испоставило се да је говорио непрекидно петнаест и по часова – најдужи говор о коме постоје извештаји. Говор је садржавао око 150.000 речи и укључивао је и такве небитне ствари као што су куварски рецепти и сувопарне анегдоте. Лонгов маратонски говор испунио је 100 страна у „Конгресним извештајима“, а његово штампање коштало је владу 5.000 долара.



СПАС У ТАМНИЦИ

Пакао је провалио из планине... и за свега три минута од града који је имао 30.000 житеља у животу су остала само два човека

Огист Кипарис је са радошћу ишчекивао доручак 8. маја 1902. године. Било је то можда једино чему се могао радовати, следећем обеду, и ономе после тога, а затим – ко зна? Јер, Кипарис је био осуђен на смрт због почињеног убиства.

Налет паклене јаре

Двадесетпетогодишњи црнац, лучки радник по занимању, није се осећао ни мало улобно. Наиме, у граду Сан Пјер, на острву Мартиник у Малим Антилима, ћелија за осуђенике на смрт била је посебно непријатна. Подигнута је уз сам зид локалног затвора, и направљена тако да нико из ње не може да побегне. Није имала прозор а врата су била чврста и толико ниска да се затвореник морао спустити на колена и шаке да би кроз њих прошао. Изнад врата налазио се мали отвор, заштићен чврстом гвозденом решетком. Оно мало ваздуха колико га је било улазило је кроз тај отвор, заједно с нешто светлости.

Онда је, одједном, и та мала количина светлости ишчезла. Талас јаросне врућине, сли-

чан ономе који долази кроз врата ужарене пећи, покуљао је кроз решетку, а упоредо с тим страшан тутањ обрушио се на кров ћелије. Кипарис се бацао на под, с главом загнутом у шаке, трудећи се да не удише загушљива испарења која су допирала заједно с врелином. Онда је врелина прохујала, оставивши Кипариса у потпуној тами. Био је гадно испечен, али, неким чудом, само на оним деловима тела који су били заштићени одећом. Његове шаке, боса стопала и лице остали су неоштећени.

Пуна четири дана и ноћи Кипарис је седео у својој ћелији и трпео страшне болове од опекотина. Био је без икакве хране или воде. Неко време је дозивао помоћ, али нико није долазио. После неколико часова престао је да више, био је сувише слаб. Онда је чуо људске гласове и почео поново да више. После извесног времена врата ћелије су се отворила и Кипарис је испуцао напоље. Угледао је незамислив приказ пустошности.

Од лепог града Сан Пјера, који је раније носио титулу „Париз Малих Антила“, остала је поштеђена само ћелија за осуђенике на смрт. Онај језиви тутањ био је звук тамнице која се срушила на ћелију. Од 30.000 житеља града у животу су остали само Кипарис и још један човек.

Први сигнали опасности

Сан Пјер је с географске мапе избрисао његов опасни сусед, вулкан Мон Пеље. Мали број људи сматрао је ту планину опасном. Повремено је тутњала и избацивала дим, а 1951. дошло је и до мање ерупције. Али, то

није био разлог за забринутост. Људи су чак имали обичај да одлазе на излет на обалу малог језера у њеном кратеру.

Мон Пеље је почео да се буди у мају 1901. године, када је један омањи млаз паре избио на ивици језера. Следећег априла појавило се више млазева, избацујући пару. На дан 23. априла одјекнуле су три дубоке, потмуле експлозије, током којих је звекетала грнчарија на полицама у кућама Сан Пјера. Био је то сигнал опасности.

Од тада, планина је стално тутњала. Близу њеног врха формирало се једно ново језеро, а пепео је почео да засипа град, најпре као фини облак, а затим као непрекидни пљусак. Ваздух је снажно смрдео на сумпор. Људи су остајали у својим кућама што су дуже могли. Школе и радње престале су да раде. Петог маја планина је узела своје прве жртве: једна бујица кључајућег блата обрушила се низ падину и преплавила фабрику шећера. Четрдесет радника је било живо сахрањено.

Сада долази најневероватнији део приче. Гувернер Мартиника, Луј Муте, дошао је у град да лично види шта се дешава. А његово реаговање на захтеве грађана да буду евакуисани свело се на то да постави трупе на путевима свугде наоколу, с наредбом да спрече свакога ко покуша да напусти град. Новине су позивале на мир. Цитирано је и мишљење једног професора који је изјавио да нема никаквог разлога за узбуну – нека људи слободно остану ту где јесу, ништа им се неће десити.

Кобни избори

Разлог за ту акцију био је политичке природе. Десетог маја требало је да се одрже избори, а Муте је хтео да пошто-пото задржи бираче у граду, све док му не дају своје гласове.

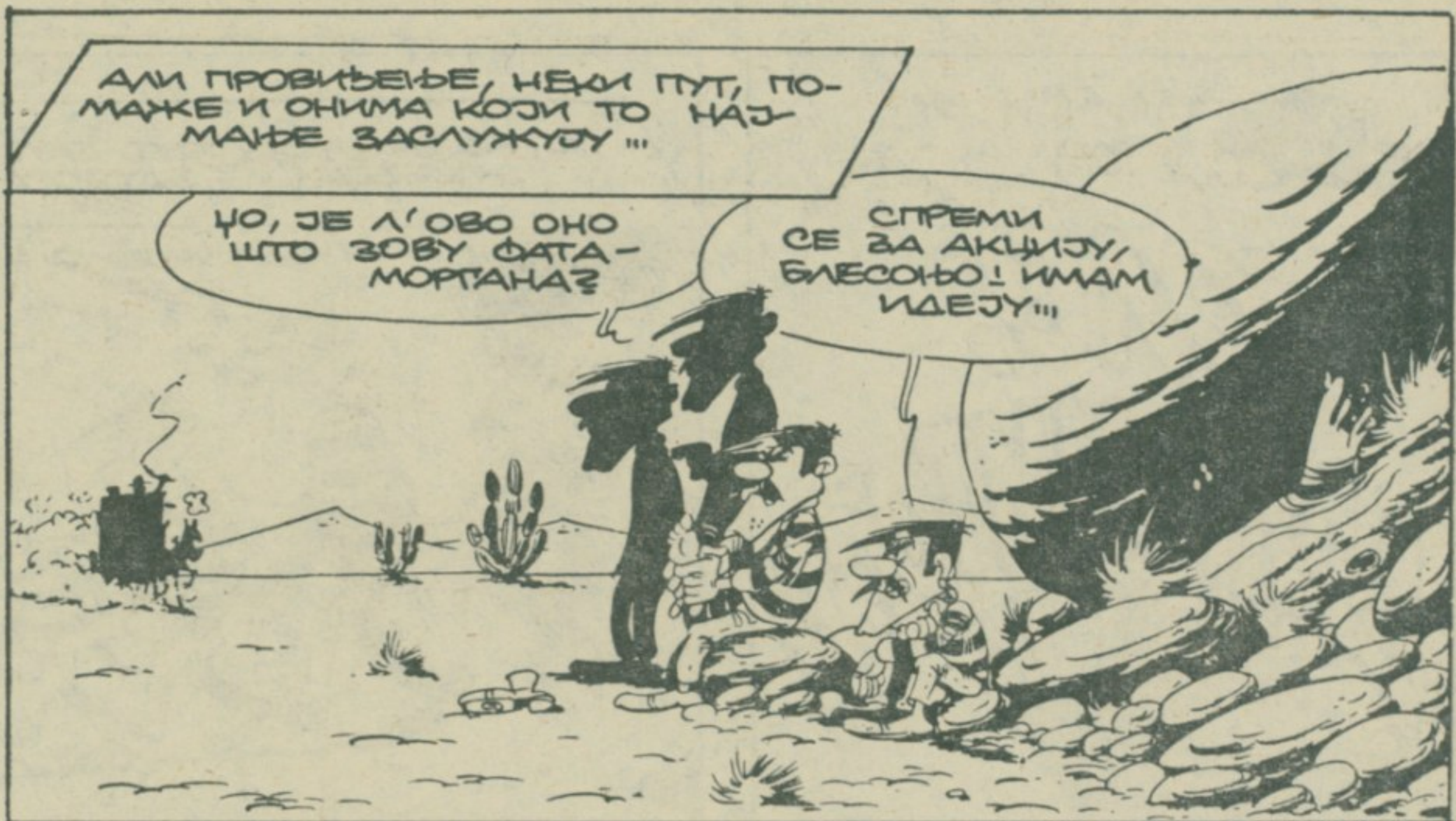
Избори никада нису одржани. Тутњава је постајала све јача, киша пепела је и даље засипала град, дим и пламен куљали су из врха планине. А онда, у 7 и 52 изјутра 8. маја, Мон Пеље је експлодирао. Најжешћи удар експлозије провалио је из планинске падине окренуте према граду.

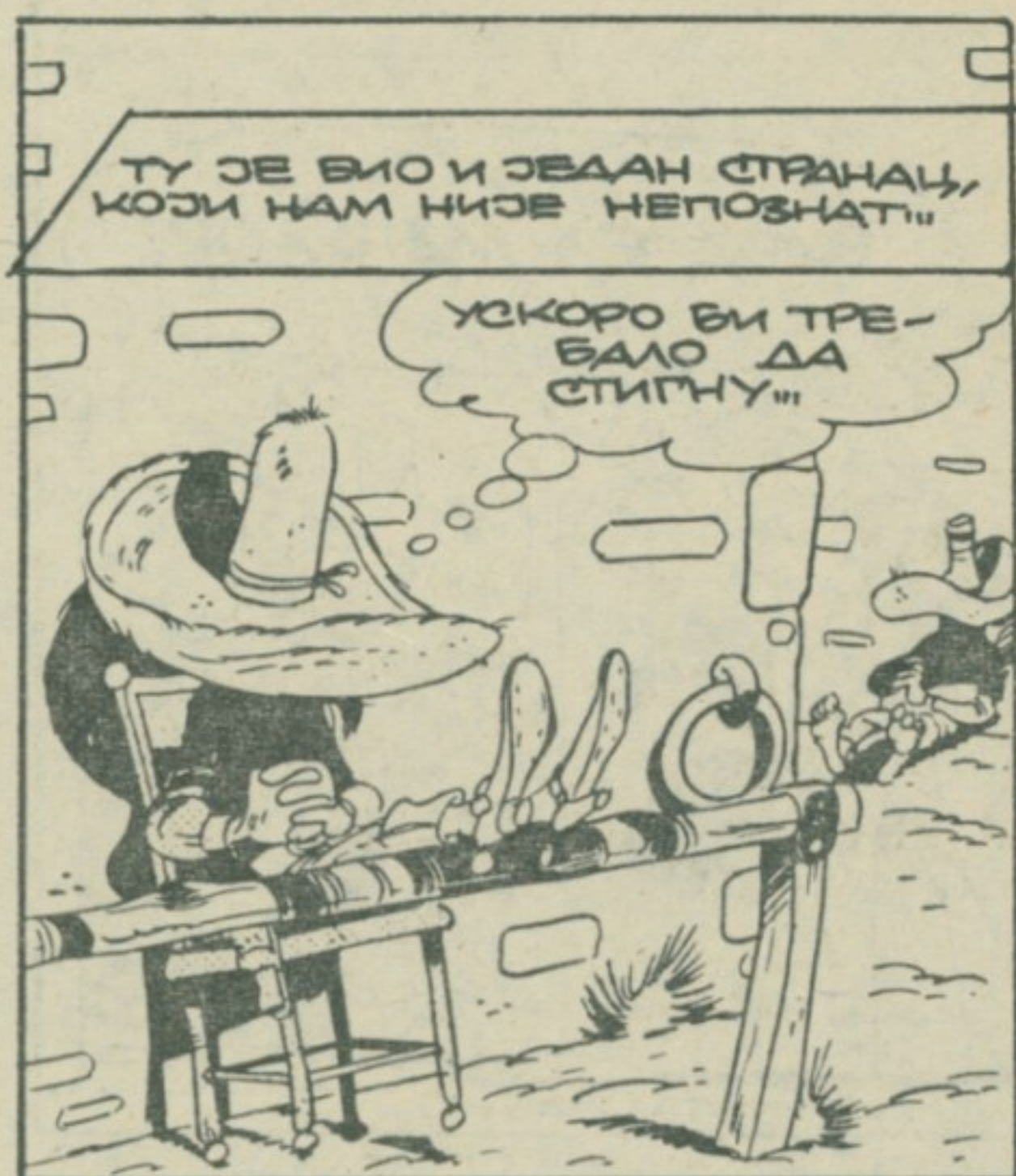
Било је то као да је неки дивовски бацач пламена ошинуо по граду. Један блештави облак гаса, паре и до белог усијања загрејаних комада камења покуљао је брзином од 290 километара на час. За свега три минута Сан Пјер је био мртав. Облак је прохујао и иза себе оставио само рушевине, тако да је град изгледао као неко циновско археолошко налазиште. Ужасна врелина претворила је дебеле греде у угаљ. У облаку није било кисеоника, а није било ни ватре – али кад је прохујао и кад се ваздух вратио, читав презагрејани град букнуо је у пламену. Изгорели су и сви бродови у пристаништу.

Поред Огиста Кипариса, катастрофу је преживео и двадесетосмогодишњи обућар Леон Компер-Леандр, такође црнац. Седео је на степеништу своје куће кад је дошло до експлозије вулкана. Полетео је натраг у кућу и ту се срушио. Сви око њега умрли су од загушљивих испарења и врелине док их је он посматрао, чак и они који су се налазили у истој просторији. Неким чудом, Компер-Леандр мора да је задржао свој дах, јер су му плућа остала неоштећена.

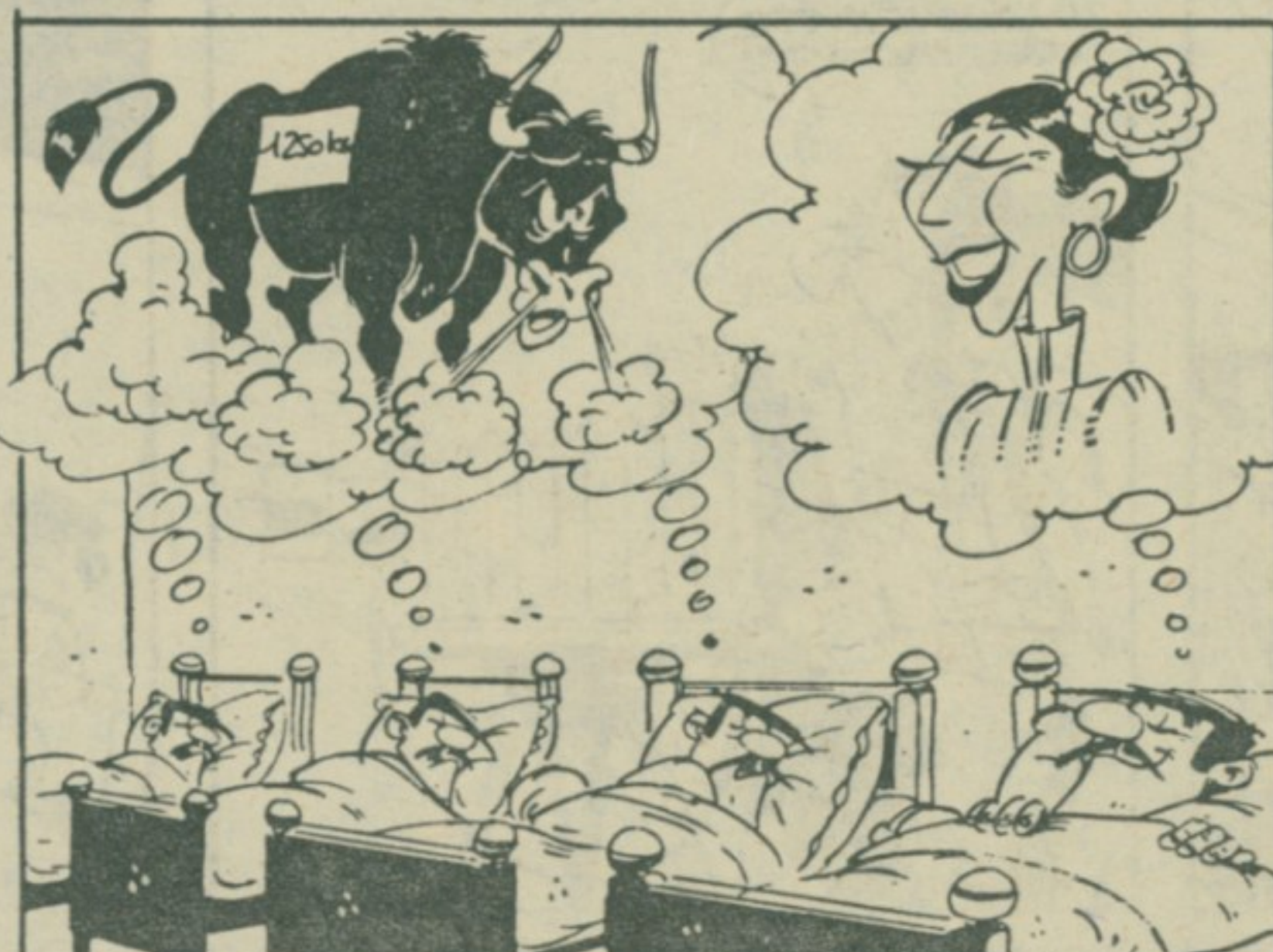
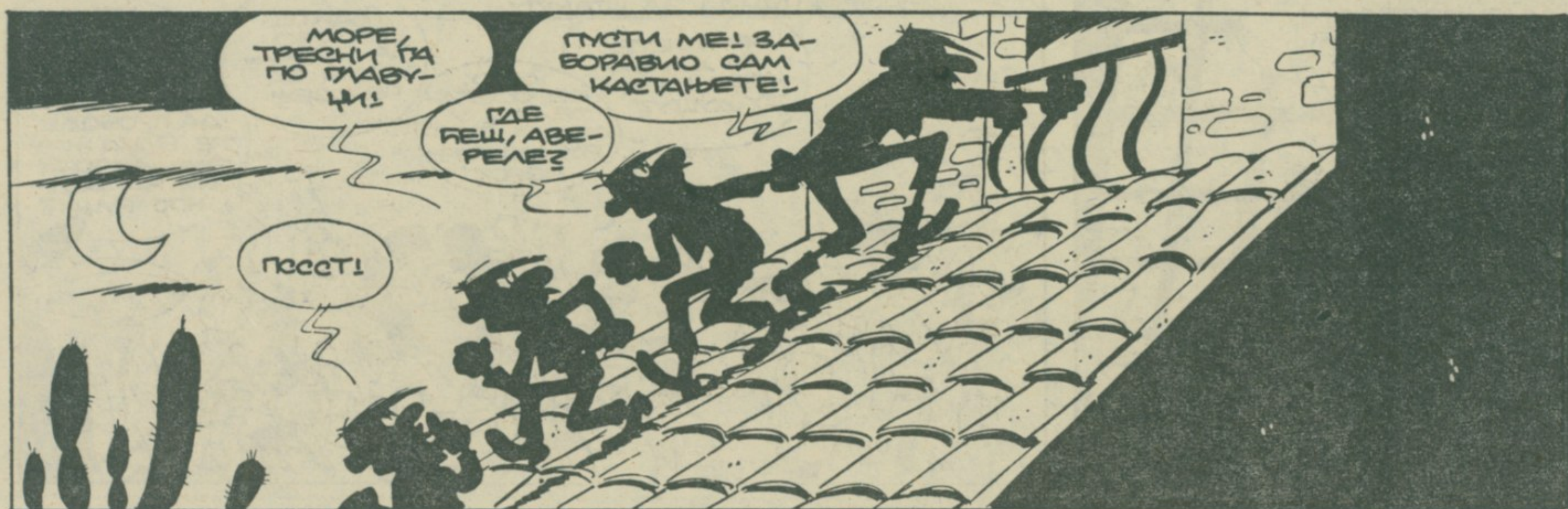
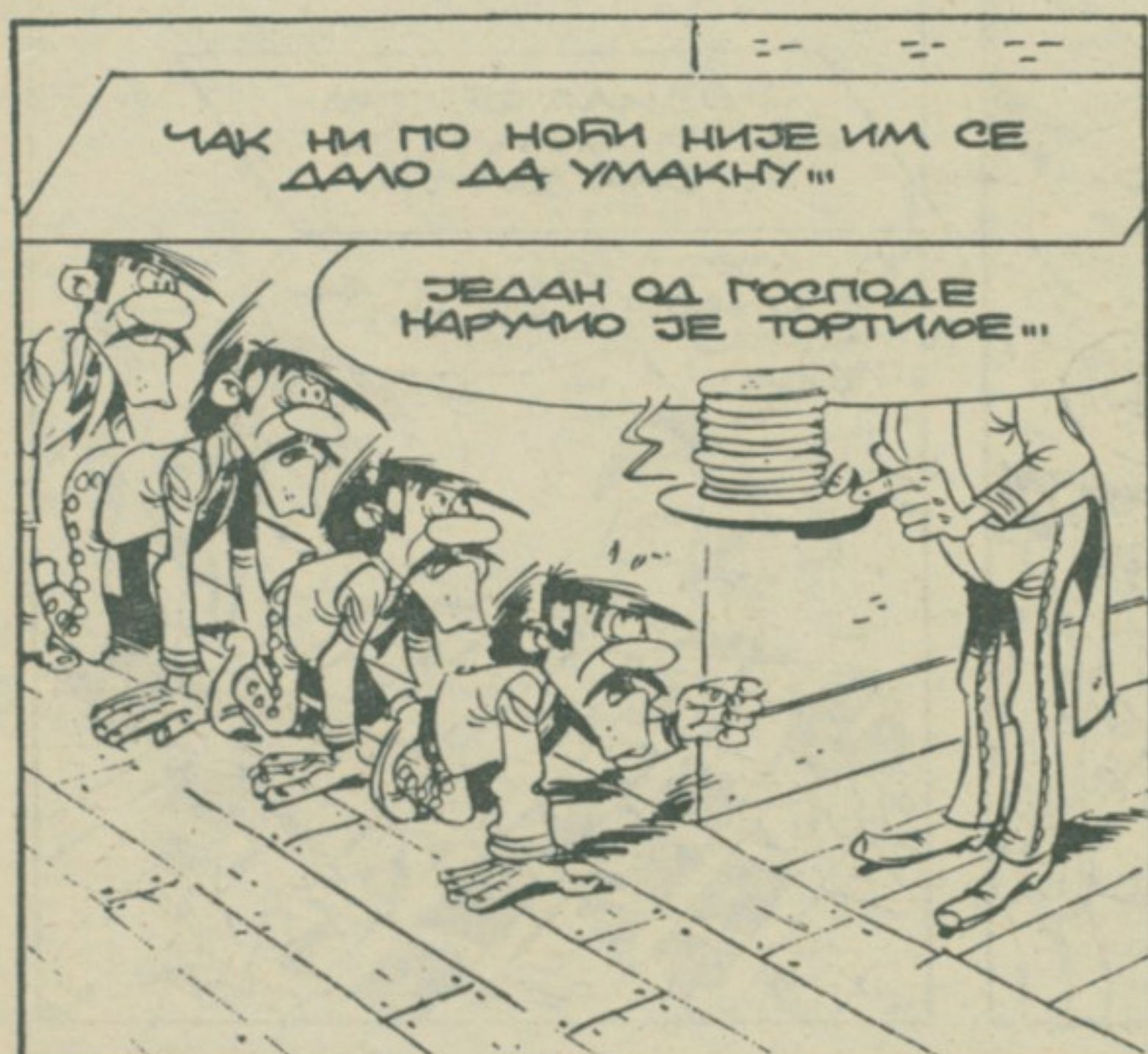
Г. В.

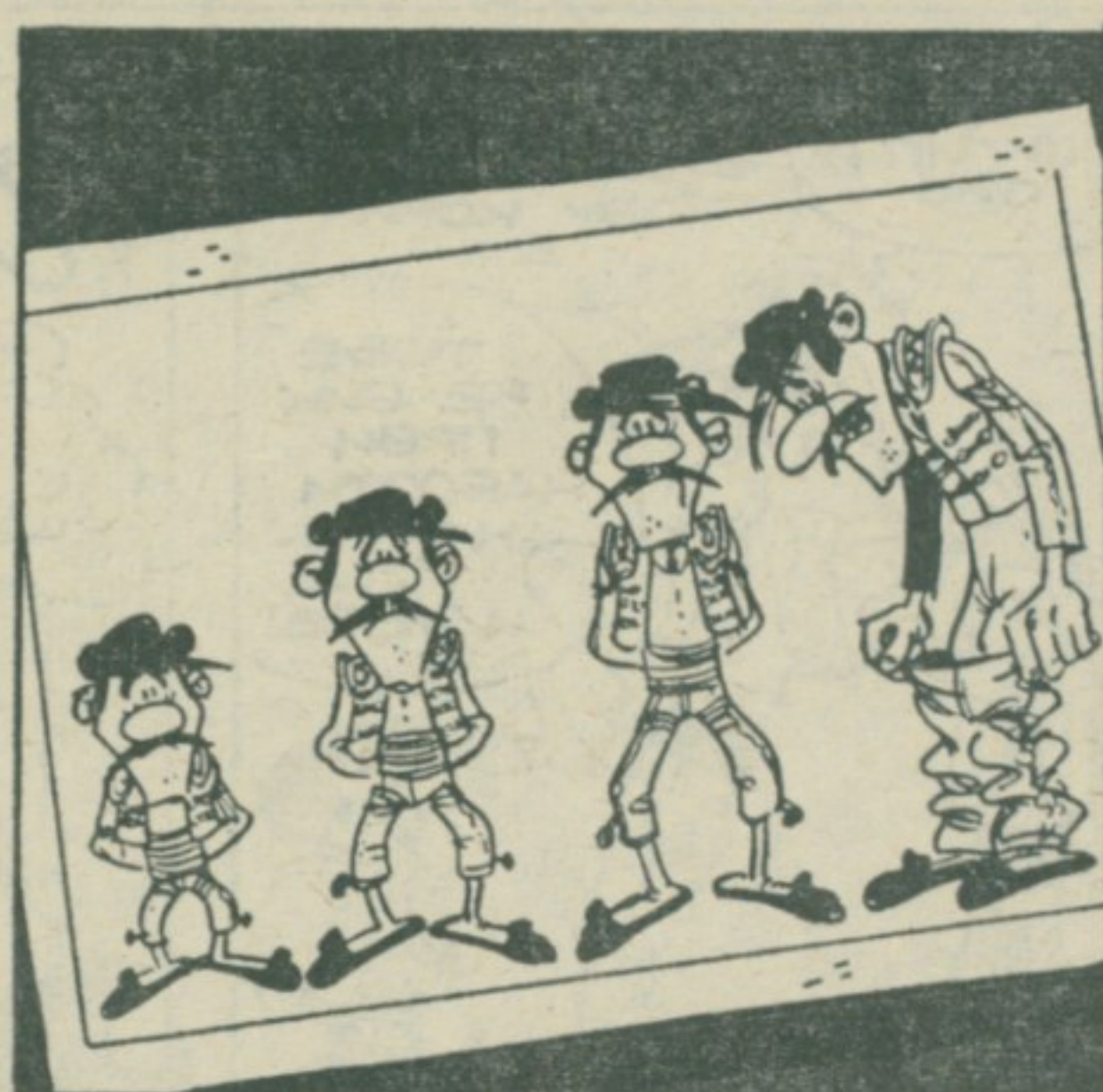


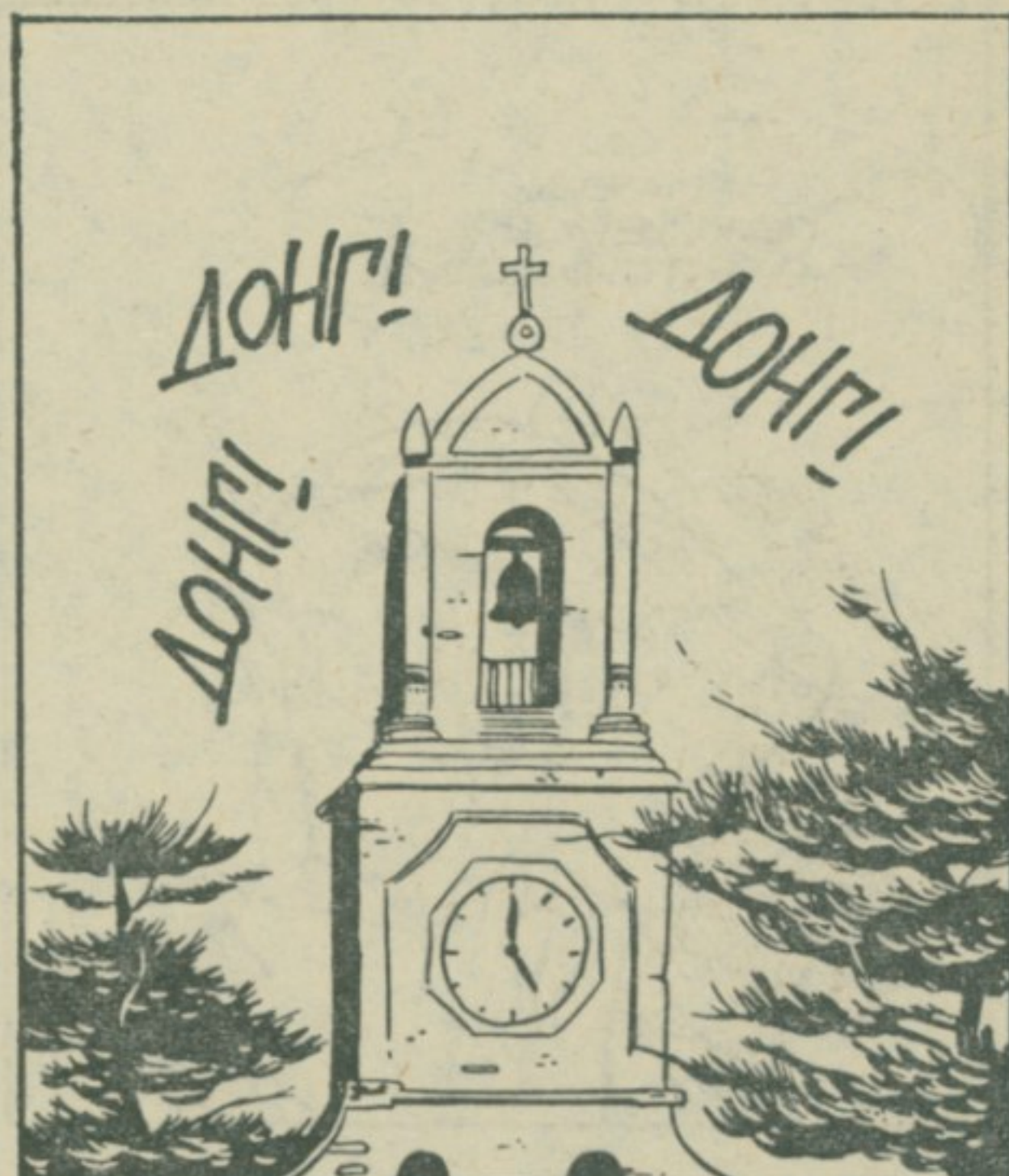


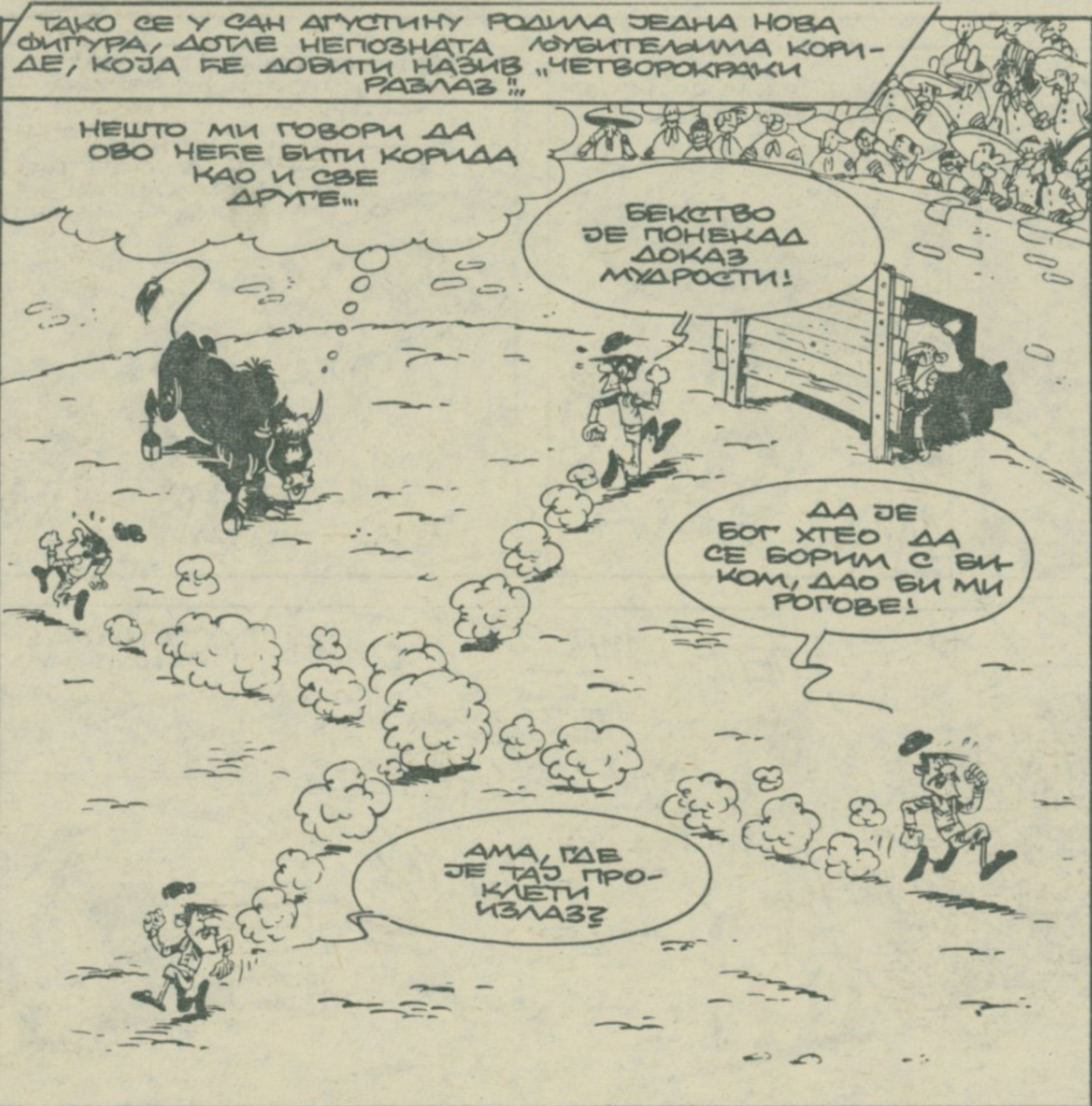
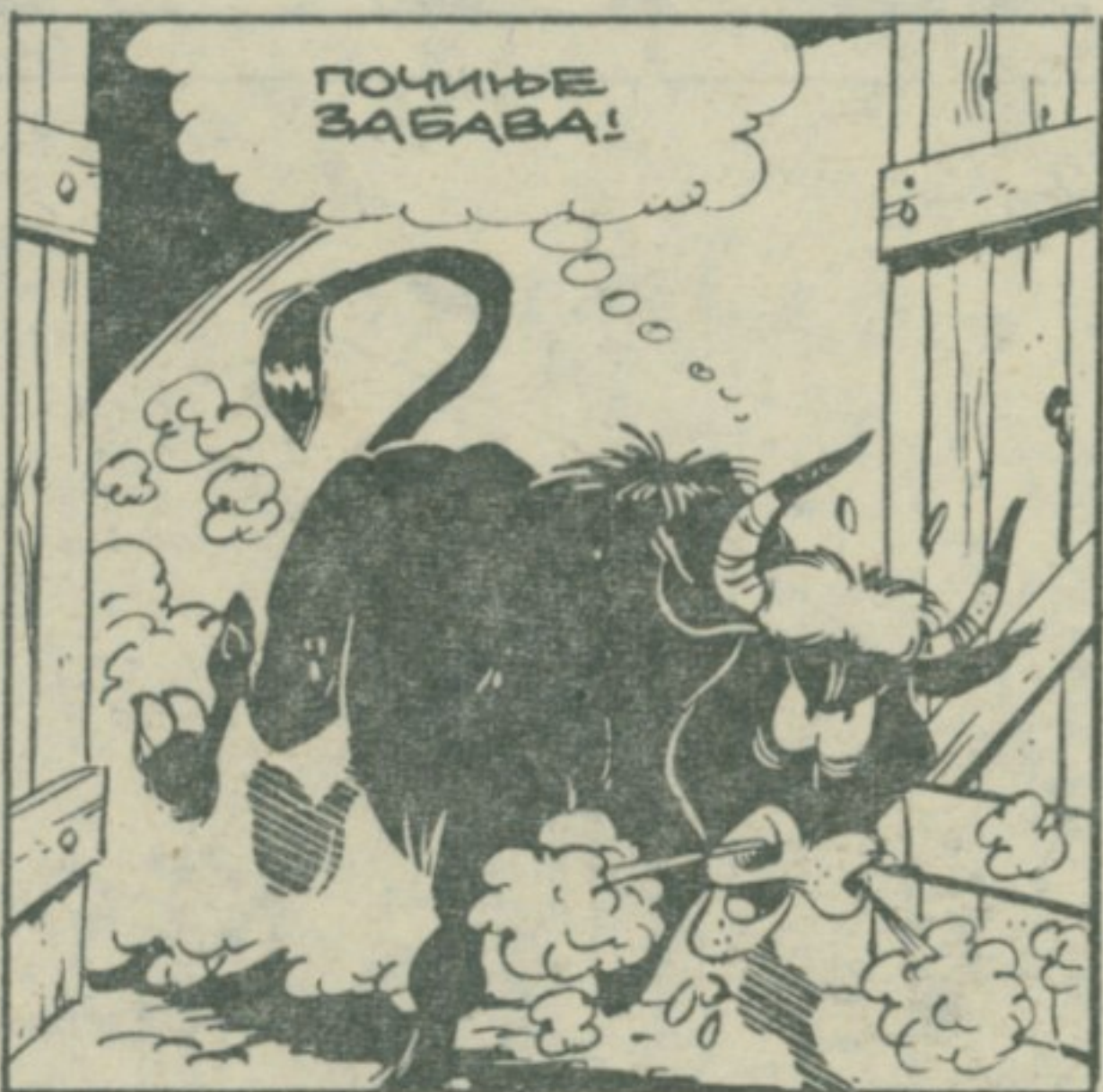






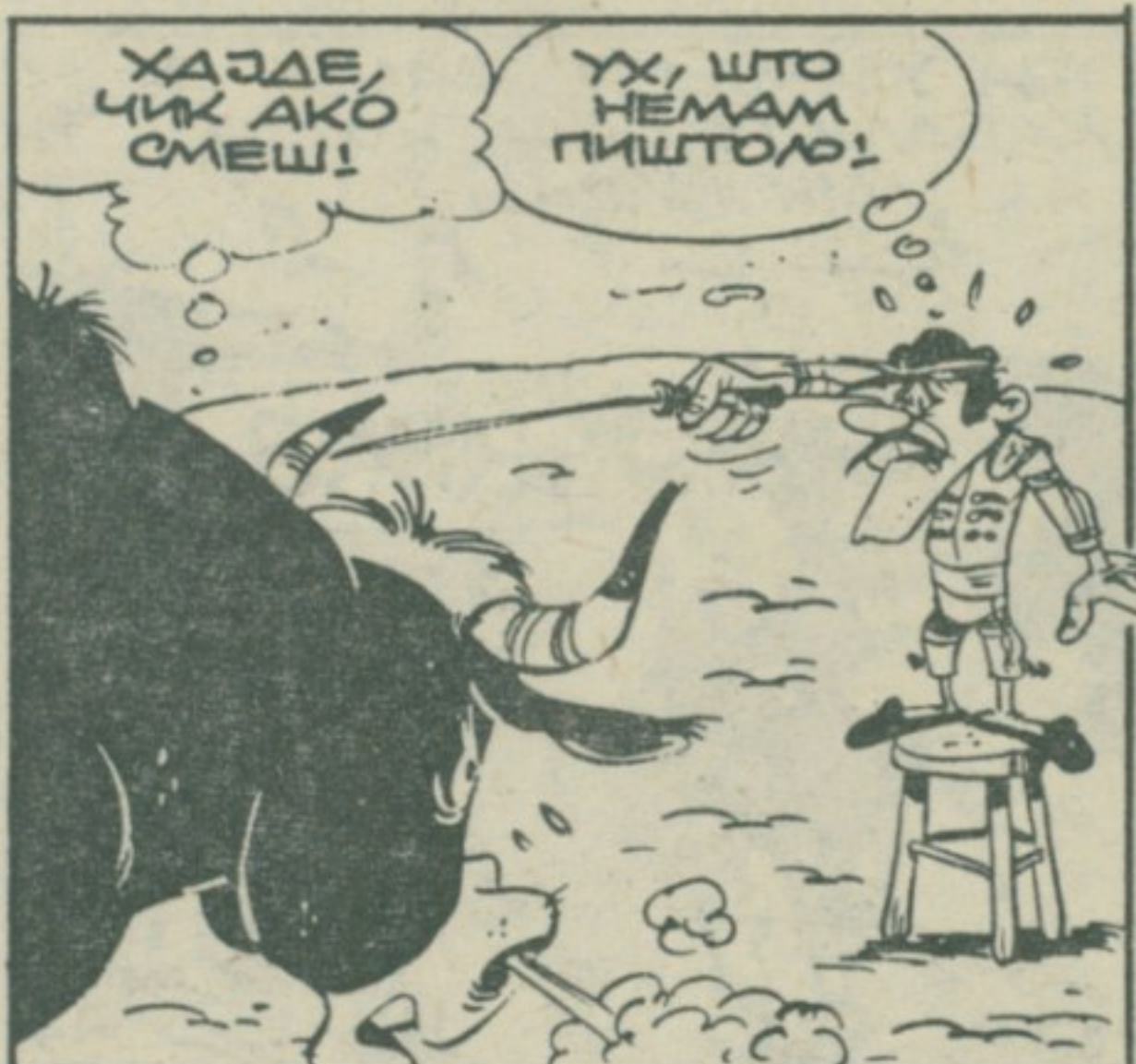








ДОШАО ЈЕ ПРЕСУДНИ ТРЕНУТАК...



БРАВО!

ЖИВЕО ПЕПЕ ПОМПЕРО!

БОМБОНЕ! СЛАДОЛЕД! СЕМЕНКЕЕЕ!

ФОТОГРАФИ-ЖУ, МОЛИМ!

ЛЕЖИ БУ, ИНАЧЕ СЕ ОВО МУЧЕБЕ НИКАД НЕПЕ ЗАВРШИТИ!

ЧИСТО СТИЛСКИ
ГЛЕДАНО, ЗАВРШНИ
УДАРАЦ НИЈЕ БИО
БАШ БЕСПРЕ-
КОРАН!

ТО ЈЕ ТО-
РЕАДОР!
КАКВА ХРАБ-
РОСТ!

МОГУ ЛИ
САД ДА
УСТАНЕМ?

НАПРЕ ВРАТИТЕ ГОС'Н ПОМПЕРУ ЊЕГО-
ВЕ СТВАРИ, А ОНДА ИЗВОЛ'ТЕ У КОЛА...

ЗАР НЕ МОЖЕ-
МО НИ КАПЕ ДА
ЗАДРЖИМОЗ

МУ-У-У!

НА-ПРЕД, ЧО!

МОРА СЕ ОЗБИЈАНО ТРЕНИРАТИ!

АХ, ПОМ ПОНЕТА... ЉУБАВ, КАСТА-ЊЕТЕ И ТАНГО...

ЧЕКАМО НЕКОГАЗ?

ВИДЕТЕШЬ!!!
ИЗМЕНА-
СЯБЕ!

ИЗЛАЗ

ЈА УСАМЉЕН САМ
КАБАЉЕРО, ДАЛЕКО ОД
МИ КАСА!!!

КРАЈ

МОЋНА СТРЕЛА

ИСТОРИЈА СВАКОГ НАРОДА ОБИЛУЈЕ ПРИЧАМА О ХЕРОЈИМА
КОЈИ СУ ПОБЕЂИВАЛИ СМЕ ЗЛА... ОВО ЈЕ ПРИЧА О РАТНИКУ
КОЈИ СЕ САМ СУПРОТЕСТАВНО, ДО ЗУБА,
НАОРУЖАНОЈ ВОЈСЦИ...

МОЋНА СТРЕЛА
ЧИНИ НЕМОГУЋЕ! ПРЕ-
МЕСТИТЕ СТЕНУ
У РЕКУ!



СПАСАВАО СЕ!
НАДИРУ АЦТЕ-
КЕ!

У ЗОРУ,
МАЛО СЕЛО
БИЛИКО
НАПАЛИ СУ
РАЗДАРЕНИ
НЕПРИЈАТЕЉИ...





РАТНИК ЈЕ САКУПИО СОК НЕКОГ РАСТИЊА
И НА ГРУДИМА НАЦРТАО СИМБОЛ ОРЛА!!!



МОРАМ ДА
НАЦРТАМ ОВАЈ
ЗНАК! ТАКО ЋУ
СЕ УМЕШАТИ
МЕЂУ ЊИХ И ОС-
ЛОБОДИТИ ИХ!

У ЗОРУ МОЋНА СТРЕЛА СЕ ПРИДРУЖИ-
ЛА РАДНИЦИМА НА
ПИРАМИДИ!!!



МОЋНА
СТРЕЛОЗ!
ЗАР СУ И ТЕБЕ
УХВАТИЛИ?

ТИШЕ,
ПРИЈАТЕ-
ЉУ! ДОШАО
САМ ДА
ВАМ ПО-
МОЋЕМ!

КАКОЗ САМ СИ,
А ЊИХ ТО-
ЛИКО!!!

ЧОВЕК УВЕК
МОЖЕ ДА
НАЂЕ ПУТ КОЈИ
ВОДИ У СЛОБО-
ДУ!



РАДНИЦИ ИЗ ПРАШУМЕ ВКУ
МАТЕРИЈАЛ ЗА ПИРАМИДУ!
СТАЛНО СУ ПОД ПРИСМОТ-
РОМ СТРАЖАРА!



МОРАМО
БИТИ
ОПРЕЗНИ И
СТРПЛИВИ!
СВЕ ТРЕБА ДА
ПРЕДВИДИМО,
ДО ПОЈЕДИ-
НОСТИ!



КАСНИЈЕ, КАД ЋЕ СМЋЈЕ БИЛО У
ЗЕНИТУ!!!



САДА,
МОЋНА
СТРЕЛО!
САДА!

НЕ
ЧЕКАЈ
НА
ЗНАК!

А ОНДА, КАД ЈЕ СТРАЖАРОВ ПОГЛЕД ОД-
ЛУТАО НА ДРУГУ
СТРАЊУ...

САД! НЕ
ГЛЕДА!

ТАП!
ТАП!



БРЗИНОМ МУЊЕ, ЗАРОБЉЕНИК ЈЕ
ИСКОЧИО ИЗ НОСИЉКЕ И ОТКОТРААО
СЕ НИЗ ПАДИНУ...

ОВАЈ ЈЕ СЛОБОДАН!
НА РЕДУ СУ
ОСТАЛИ!



КАСНИЈЕ,
ОДВЕГЛИМА
КОЈИ СУ СЕ
ОКУПИЛИ
У ШУМИ,
ПРИДРУЖИ-
ЛА СЕ И
МОГНА
СТРЕЛА...

ОДЛИЧНО СИ
ОВО ИЗВЕО! АЛИ,
ШТА ЋЕМО
СА НОСА-
ЦИМА?

ДА...
СВЕ
ТЕЧЕ
ПО
ПАНУ!
ПОЖУРИ-
МО!



НЕЉУДНО, МАЛА ПОВОРКА
КРЕТАЛА СЕ ШУМОМ...



ЧЕКАЈ! НАШИ ТРАГОВИ СУ
ВИДЉИВИ! ИСКИДАЈ ГРА-
ЊЕ И ОБРИШИ ИХ!



ЕВО! ОВИМ ПУ-
ТЕМ КАО ДА
НИКО НИЈЕ ПРО-
ЩАО!





ЗА ТО
ВРЕМЕ,
У ЛОГОРУ
АЦТЕКА...

ПОЗОВИ
ОСТАЛЕ!
МНОГИ
ЗАРОБЛЕ-
НИЦИ СУ
ПОБЕГЛИ!

ХУ-ЈУУ!
КАКО
КАД
СУ ПОД
СТРА-
ЖОМ?



ПОСЛУЖИЛИ СУ СЕ НЕКИМ
ТРИКОМ КОЈИ МИ НИЈЕ
ЈАСАН! АЛИ, ИМА ИХ МНОГО
И ЛАКО ЋЕМО НАЋИ
ЊИХОВ ТРАГ! КАД ИХ
УХВАТИТЕ, НЕМАЈ-
ТЕ МИЛОСТИ!



АЦТЕКЕ СУ ПРЕТРАЖИЛЕ ОКОЛИНУ, АЛИ БЕЗУСПЕШНО...

НЕМОГУЋЕ!
НИГДЕ НИ ЈЕДНЕ
ЈЕДИНЕ
СТОПЕ!

НЕКА СЕ РАТНИЦИ РАЗ-
МИЛЕ У СВИМ ПРАВЦИМА!
МОРА ДА СУ ЈОШ У
ДОЛИНИ!



ЗА ТО ВРЕМЕ, КРАЈ ВЕЛИКЕ БРЗЕ
РЕКЕ...

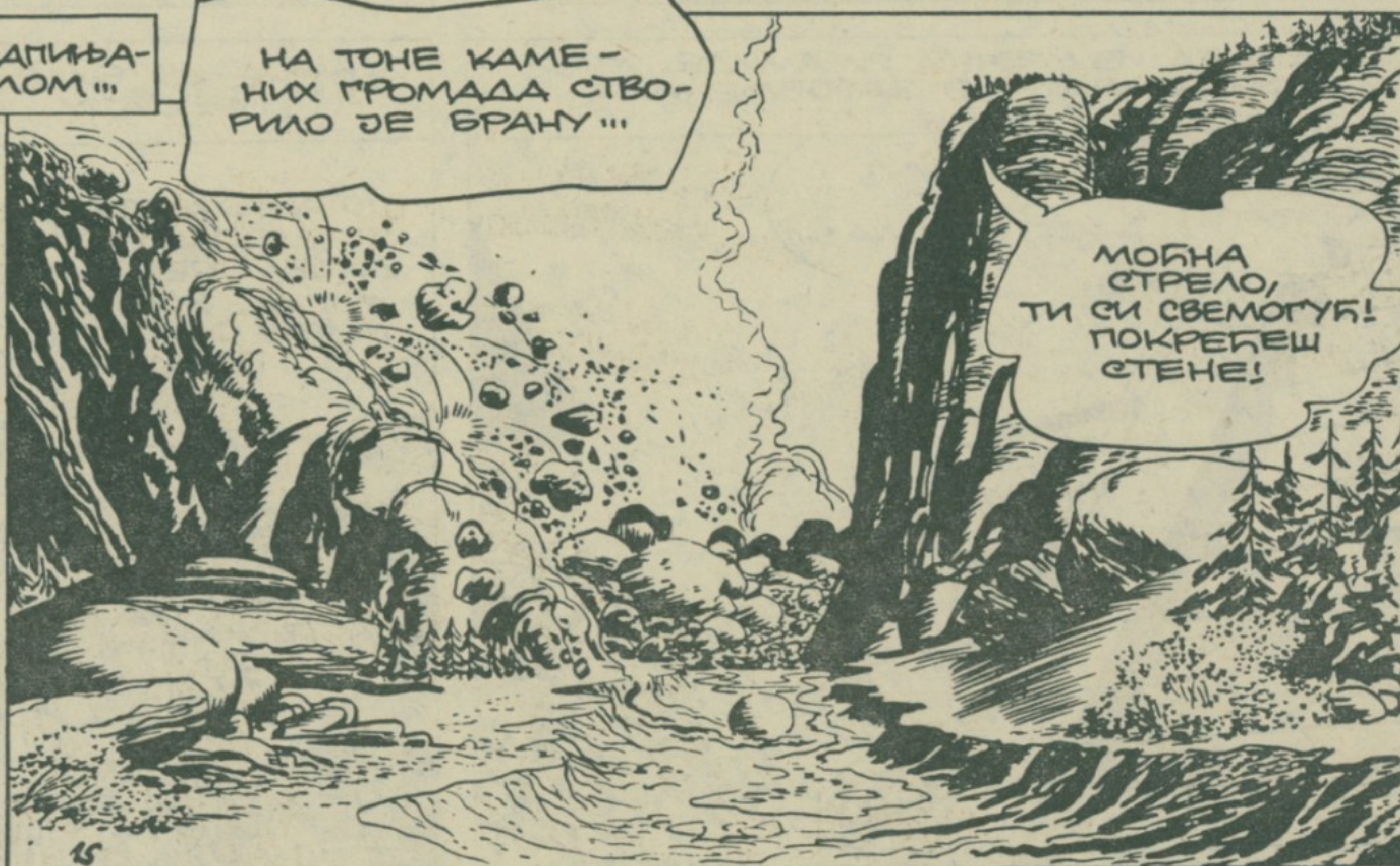
ШТА САД, МОЋНА СТРЕ-
ЛО? ПРЕКО ВОДЕ НЕ
МОЖЕМО! ПО-
ДАВИЋЕМО СЕ!

ТАЧНО!
АЛИ ЗАТО
ЈЕ ТУ
МОЈ ЛУК И
СТРЕЛА!



И, ИЗ ВЕЛИКОГ ЛУКА ОДАПИЊА-
НА ЈЕ СТРЕЛА ЗА СТРЕЛОМ...

ГЛЕДАЈ! КА-
МЕЊЕ РЕ СЕ
СРУЧИТИ
У РЕКУ!



НА ТОНЕ КАМЕ-
НИХ ПРОМАДА СТВО-
РИО ЈЕ БРАЊУ...

МОЋНА
СТРЕЛО,
ТИ СИ СВЕМОГУЋ!
ПОКРЕДЕШ
СТЕНЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ, КАД СЕ
ЛОМБАВА СТИШЛА...

ПОЖУРИ! СВИ НА ДРУ-
ГУ СТРАНУ! ВОДА ЋЕ
УСКОРО ПРЕПЛАВИ-
ТИ БРАНУ!



А КАД СУ АЦТЕКЕ СТИГЛЕ
ДО ОБАЛЕ...

ВИШЕ НЕ
МОГУ ЗА
НАМА! САД
СМО НА СИ-
ГУРНОМ!



А САД СЕ СПРЕМИ-
МО ДА НАПАДНЕМО
АЦТЕКЕ!
НАПРАВИТЕ СТРЕ-
ЛЕ И КАТАПУЛТЕ!

УРА!
ЗНАШ
ДА СМО
ВЕШТИ У
ТОМЕ!



УСКОРО, КАД ЈЕ СТИГЛА АЦТЕЧКА
ВОЈСКА...

ПОВЛАЧЕ СЕ!
САД ЋЕ СЕ ОС-
ТВАРИТИ ДРУГИ
ДЕО МОГ
ПЛАНА!



ИЗНЕНАДА, ИЗ МРАЧНЕ ПИРАМИДЕ ИЗМИ-
ЛЕО ЈЕ НА СТОТИНЕ ЗАРОБЉЕНИКА...

ОВОГ ПУТА
БЕМО СЕ
БОРИТИ!

АУ-ЈУУ!
СМРТ
АЦТЕКАМА!



АЦТЕКЕ СУ БИЛЕ ПРИМОРАНЕ НА
ПРЕДАЈУ...

ПОРАЖЕНИ СМО, МОГНА
СТРЕЛО! КАО ПОГЛАВИЦА,
ДАЈЕМ РЕЧ ДА БЕМО
ОДСАД ЖИВЕТИ У
МИРУ СА ОСТАЛИМ
ПЛЕМЕНИМА!

ТО ЗНАЧИ
ДА МОГУ
МИРНО ДА
ОДЕМ ОДАВ-
ДЕ!





ОБУЦИТЕ
ПРИНЦА

и

ПРИНЦЕЗУ

ОЛИВУ

ПОПАЈА

ПОПАЈА
И ОЛИВУ
ЗАЛЕПИТЕ
НА КАРТОН

КОМПЛЕТ ЗА ЧАДВАРАЊЕ

МУСКЕТАРСКА
ОДОРА

ХАЉИНА
ЗА
ВИТКУ
ЛИНИЈУ

ШЕШИРИ

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА

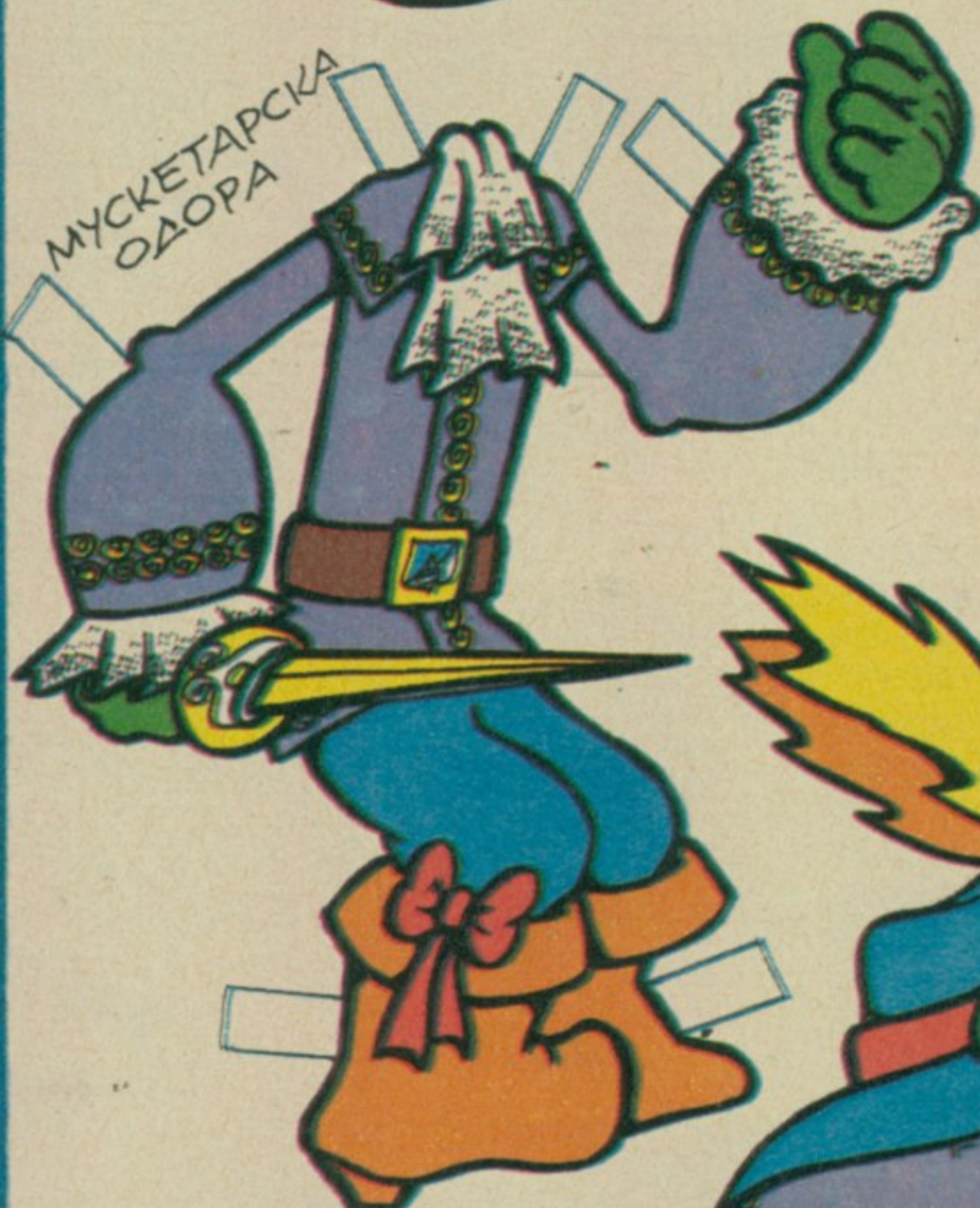
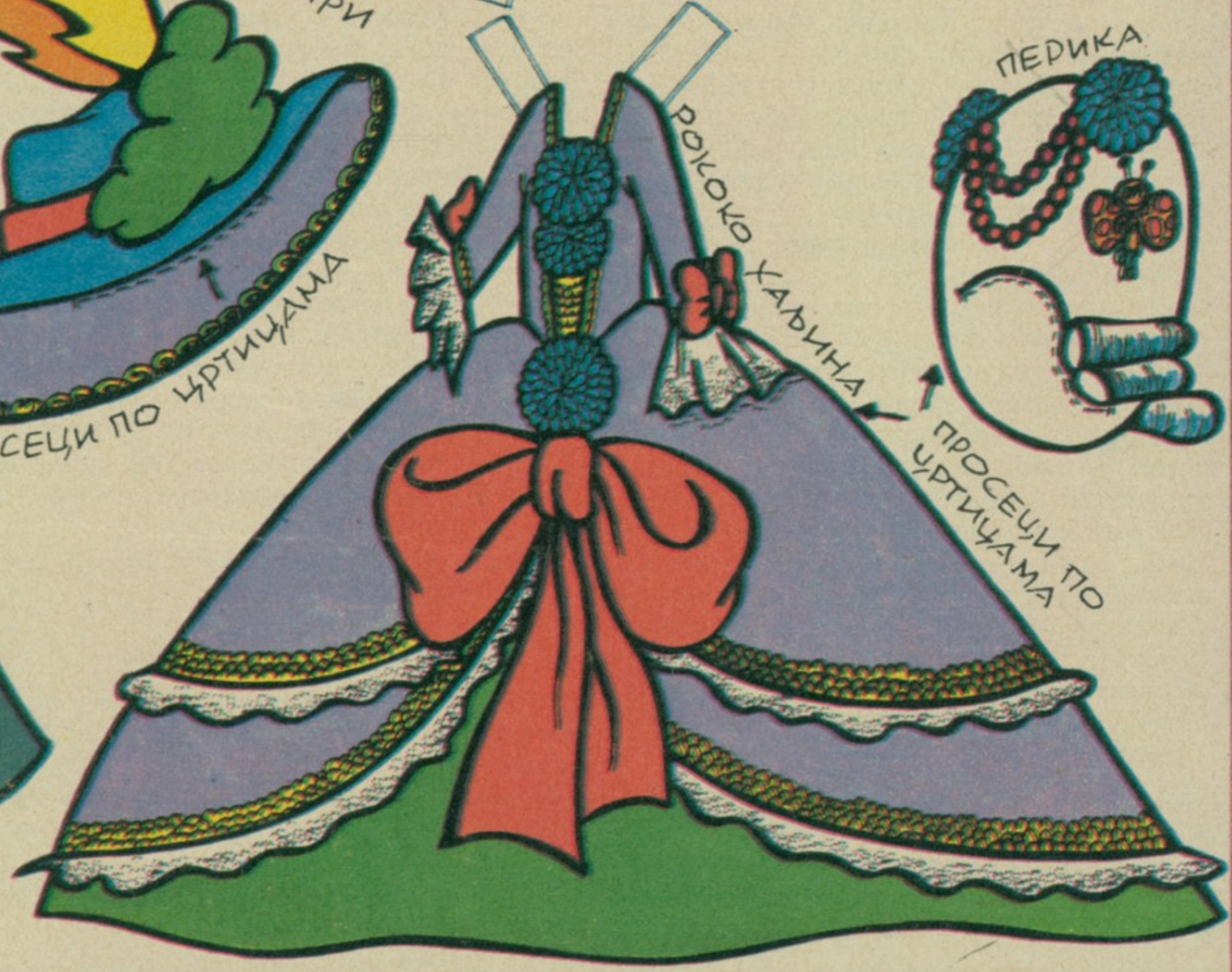
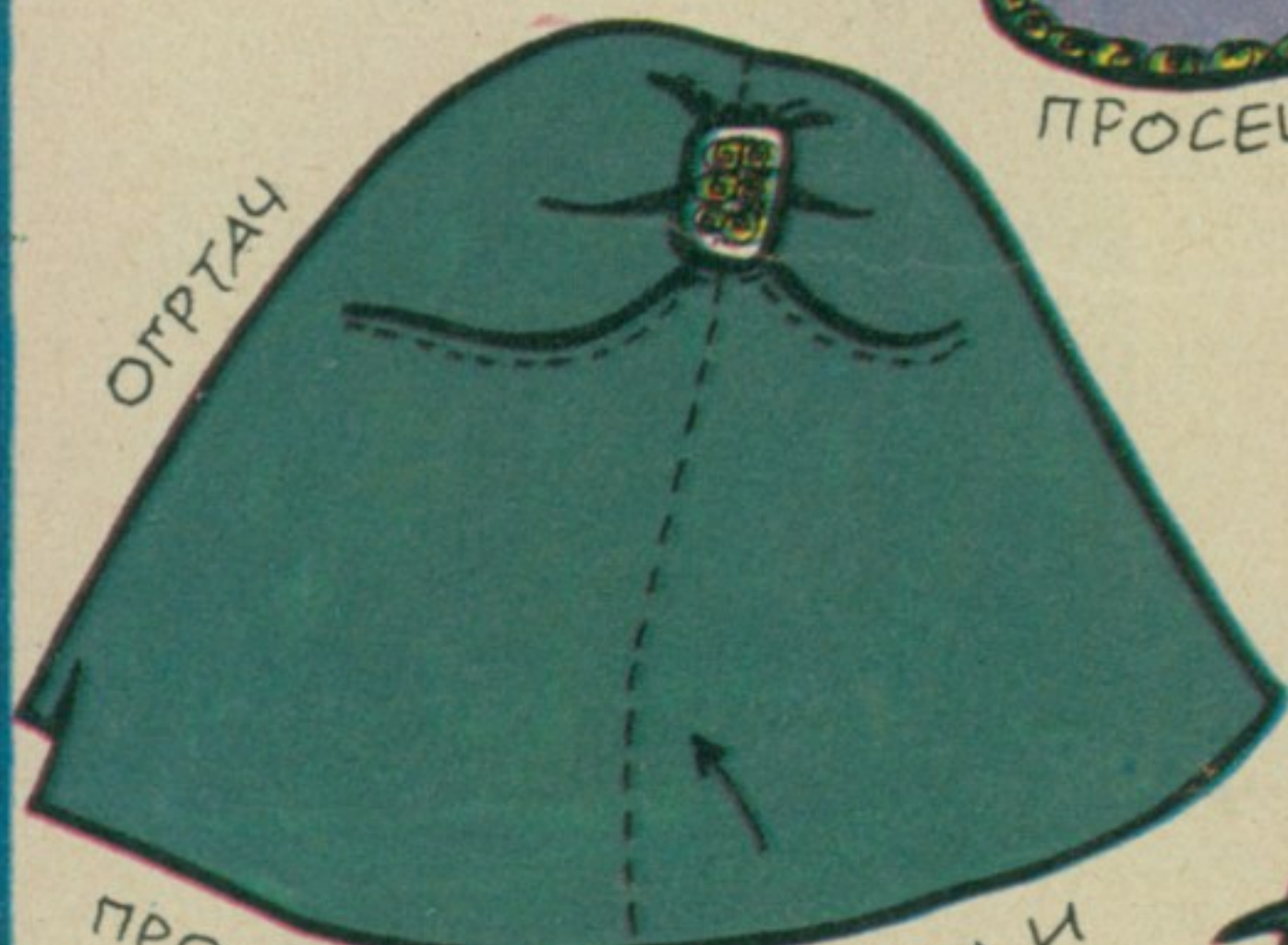
РОКОКО
ХАЉИНА

ПЕРИКА

ПРОСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА

ОГРТАЧ

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА И
СТАВИ ИЗА ЛЕБА



У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

КЛОПКА

ЗА МАРШАЛА

Начелник Штаба Црвене армије Михаил Тухачевски стрељан је 1937. Челични друг Стаљин поверовао је немачком фалсификату и свог најспособнијег војсковићу послао пред пушчане цеви

Децембра 1936. шеф немачке службе безбедности (СД) Хајдрих позван је на хитан разговор код Хитлера. Повод је била шпијунска активност према Совјетском Савезу. На љутиту фирерову примедбу да не види никакве резултате утицаја на политичка и друга збивања у „првој земљи социјализма“, Хајдрих је мирно – равним гласом врхунског професионалца – одговорио да се докопао могућности да обезглави Црвену армију, искомпромитује групу високих официра, а пре свега маршала Михаила Тухачевског, војсковођу који је још 1935, у писму за московску „Правду“, тврдио да Немци своју армију припремају за освајачке походе и да им није једини циљ Совјетски Савез већ и друге земље Европе. Цео Стари континент.

Идеју о компромитовању врхушке Црвене армије Хајдрих је добио од бившег генерала руске царске војске Скоблина. Лично познавајући Михаила Тухачевског још из времена заједничког војевања у царској армији, Скоблин никако није могао да му опрости што је он – по томак племићке породице – прешао на страну револуције. Зато је својим немачким налогодавцима предложио да исфабрикује доказе како се у команди Црвене армије припрема завера на чијем челу је Михаил Тухачевски. И то све уз помоћ и подршку групе официра из немачког Генералштаба.

Хитлер је, задовољно се смешкајући, одобрио акцију.

Канарис не верује Хајдриху

Педантна немачка шпијунска машинарија покренута је у главном стану Гестапоа на Принц-Албертштрасе 8. Хајдрих је

Михаил Тухачевски није ни слутео какву су му игру нацисти сместили, а његов вољени вођа једва дочекао да им поверује

одмах позвао Алберта Наујокса, шефа пододсека за припрему фалсификата, и Герлиха Беренса, експерта за „црвену Русију“. Први задатак био је да се под хитно нађе најбољи гравер на територији Трећег Рајха да испише писмо које оптужује руског маршала. Сам текст, по замисли Хајдриха, саставиће Беренс.

Договорено је да се у тексту писма наговести да је Тухачевски с једним својим блиским сарадником у тајној вези са групом немачких генерала, противника нацизма, и да се заједнички припремају да, у име човечанства, преузму власт у својим земљама. Досије ће бити похрањен у архиви СД и на неупадљив начин предат совјетским агентима.

Наравно, дотични досије неће садржати само то писмо. У њему ће бити неколико службених записа сарадника који потврђују везу између немачких и совјетских војсковођа, те изводи из прислушканих телефонских разговора. Уз то, као крунски доказ биће и „лично писмо Тухачевског у коме совјетски маршал и прави директну алузију на сличност политике две велесиле“. Да би ствар прошла без сумњичавости друге стране, немачки обавештајци су се потрудили да у тај досије стрпају и доказе о вези сарадника Тухачевског, чак и неких чланова његове фамилије, с немачким генералима, противницима Хитлерове политике.

Планирано је да се у целу операцију увуче и адмирал Канарис, шеф Абвера, обавештајне службе немачке армије, али је овај то одбио називајућу Хајдриха обичном будалом која верује да ће Стаљин насести на ту провидну игру и у тим смутним временима лишити се свог најспособнијег војсковође.

Записи на маргини

Тако је почела највећа подвала у предвечерје највећег ратног сукоба у историји човечанства. Све је, разуме се, рађено у најстрожој тајности. Хајдрих је чак окупио посебну оперативну групу чији је искључиви задатак био да брине да акција тече без застоја. На челу екипе врхунских професионалаца био је Герлих Беренс.



После дугог трагања нашли су изузетног гравера у лику мајстора Фридриха Пуцига. Упоредо је текла акција прикупљања докумената везаних за боравак Михаила Тухачевског и неколико совјетских високих официра у Немачкој, двадесетих и почетком тридесетих година. Важно је било ископати сваки папирић на коме се налазила и најмања белешка исписана маршаловом руком.

Пошто је адмирал Канарис одбио сарадњу, Хајдрих се одлучио на себи својствен корак: решио је да ноћу упадне у просторије Абвера и из блиндираног сефа узме оригинална документа неопходна за чудовишну акцију уништења командног врха Црвене армије. Наручио му је у то време ишло и све израженије Стаљиново лудило у борби за очување власти када је добар део СССР-а претворио у конц-логор за своје противнике.

Операција упада у тајни архив Абвера је успела: обавештајци су се докопали записника разговора совјетских и немачких официра, оригиналних писама Тухачевског с његовим потписима. Да би сакрили трагове провале у зграду немачке врховне команде, СД и Хајдрих су исте вечери подметнули пожар.

Кроз неколико дана Наујокс је већ припремљен Беренсов текст писма, заједно с другим оптужујућим документима, до-

ставио у мајсторску радионицу гравера Пуцига. Упоредивши фалсификате с оригиналом, Наујокс није могао да верује сопственим очима: били су беспрекорни. Искусни лисац Хајдрих није заборавио да својим оперативцима нареди да фотокопије не буду савршено снимљене. Важно је било уверити купца да су крадљивци јако журили.

С осмехом човека увереног да је поверени му посао урадио на најбољи могући начин, Хајдрих је неколико пута прочитао „писмо Тухачевског“ састављено маршаловим карактеристичним стилем а исписано на одговарајућој хартији с руским воденим жигом. На левој страни писма оловком су убачене примедбе које „највише сведоче о кривици Тухачевског, више и од самог текста“. Писмо је садржало јасне алузије да би Црвена армија и Вермахт били неупоредиво јачи ако би успели да се ослободе гломазног бирократског апарата.

Цео досије је показан Хитлеру који је закључио да је „читава операција логична, чак и фантастична“.

Фалсификат тражи купца

Крајем јануара и почетком фебруара 1937. (то је касније потврдио и тадашњи председник Чехословачке Едуард Бе-

неш) чехословачки посланик у Берлину Масни обавестио је своје претпостављене о разговорима с немачким дипломатом који је упорно покушавао да ишчупа одговор како ће се званични Праг понашати у случају рата између Немачке и Француске.

Очигледно желећи да на индиректан начин застраши чехословачке власти, Немац је „у поверењу“ поменуо да група генерала Вермахта контактира с утицајним људима у врху Црвене армије и врло је логично очекивати да ће се у најскорије време у Совјетском Савезу догодити смена руководства која ће променити однос снага у Европи а све у корист нацистичке Немачке.

Систематични полицајац Хајдрих није се на томе зауставио. Уз помоћ дела руске емиграције која је имала блиске везе с државним круговима Француске, потрудио се да слична вест стигне и до ушију министра војске Едуарда Даладјеа. Овај се, не чекајући много, обратио совјетском посланству у Паризу с молбом да му се разјасни у коликој мери се може веровати информацији о вези између немачког Вермахта и Генералштаба Црвене армије.

Да је питање угледног Француза наишло на плодно тло сведочи и телеграм тадашњег опуномоћеног представника СССР-а у Француској Валерија Потемкина народном комесару за иностране послове, обелодањен прошле године с осталим документима везаним за случај Тухачевски:

„Даладје је позвао представника наше земље на разговор и у ходу му рекао да је из поузданих извора сазнао да неки врло утицајни немачки генерали помажу да се у Совјетском Савезу изврши државни удар који се, по свој прилици, припрема уз помоћ командног врха Црвене армије, непријатељски расположеног према руководству земље. Немачка намерава да с новим режимом склопи војни савез усмерен против Француске. Даладје је навео да је до информације дошао из француских војних кругова а ови од руске емиграције. Додао је да не располаже неким конкретнијим доказима.“

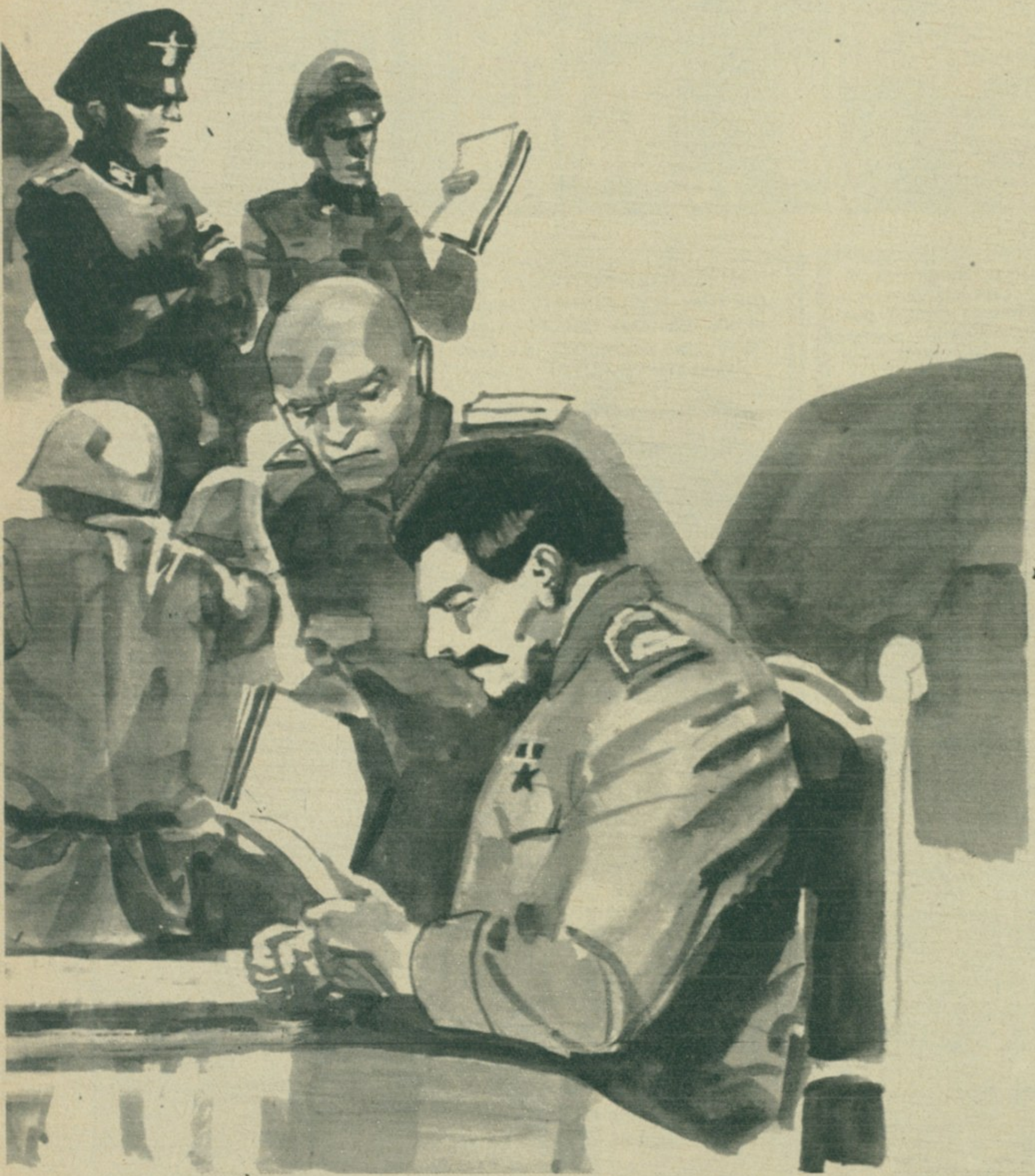
Рачунајући да је риба загризла мамац и да је сада само треба извући из воде, Хајдрих је послао свог поверљивог човека у Праг са задатком да ступи у везу с неким из непосредне околине председника Бенеша и понуди му обавештење о постојању докумената који разоткривају одлучујућу улогу Тухачевског у завери против партијског и државног врха. „Бенеш је одмах све што је сазнао пренео Стаљину“, записао је Винстон Черчил у својим мемоарима.

Операција је даље муњевито текла: Бенешов посредник повезао је Хајдриховог човека са совјетским агентом у Берлину. Немац је убрзо одлетео у Москву и вратио се са куриром који је имао пуномоћје да преговара о документима који оптужују Тухачевског и сараднике. Огромна сума од 500 хиљада марака исплаћена је без речи.

Стаљин као да је једва дочекао пошилку из Берлина да направи ужасну чистку у официрском врху Црвене армије која се од тога није опоравила до средине Другог светског рата. Маршал Михаил Тухачевски стрељан је 1937.

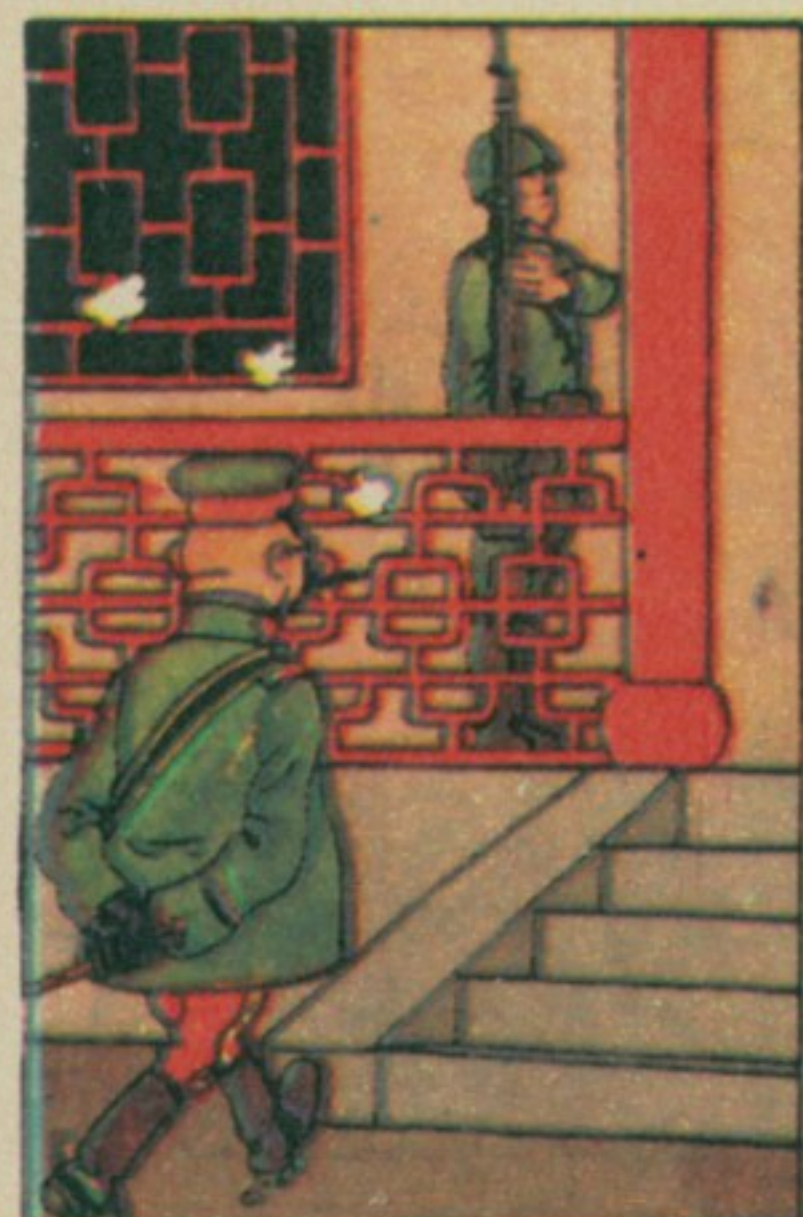
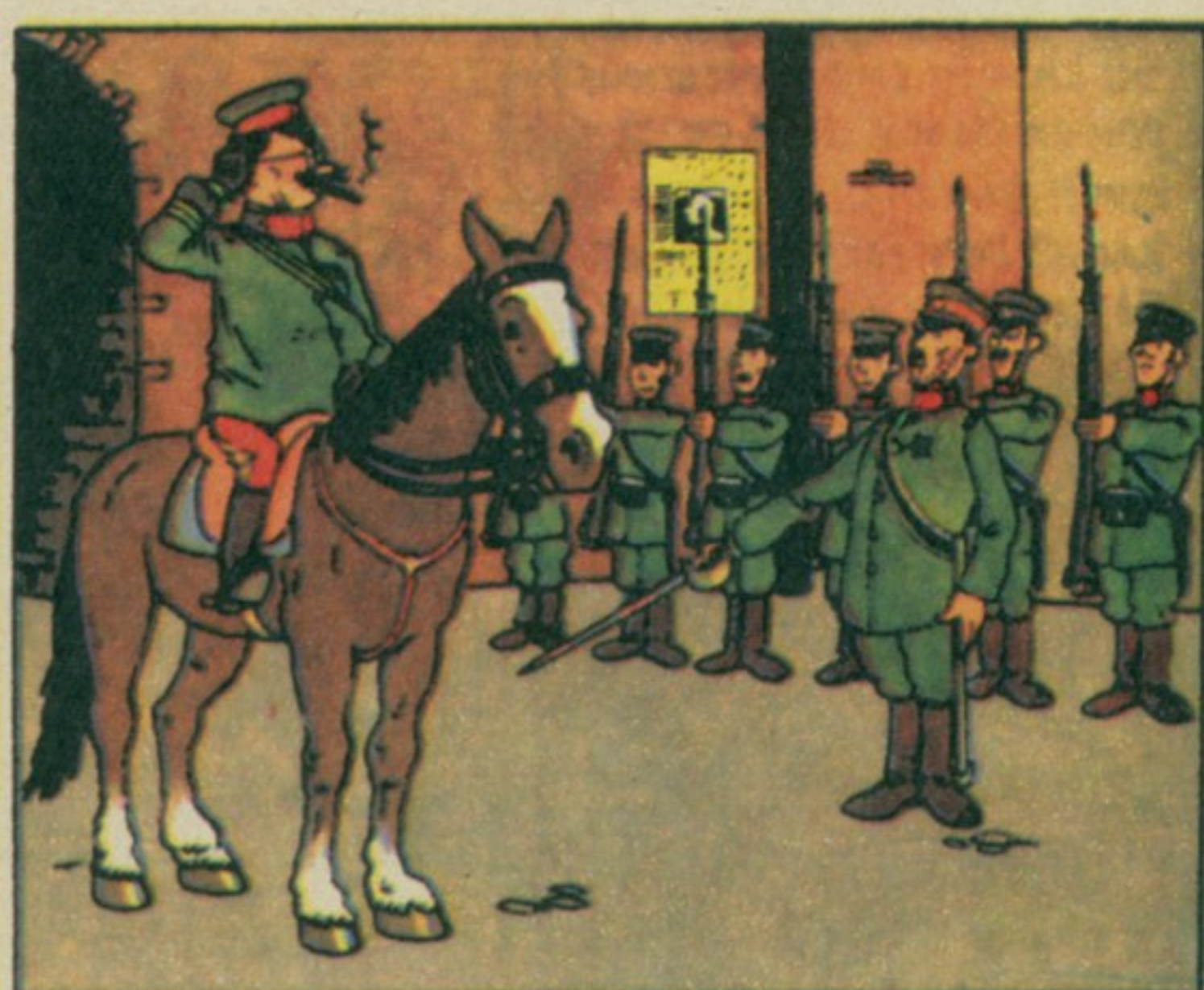
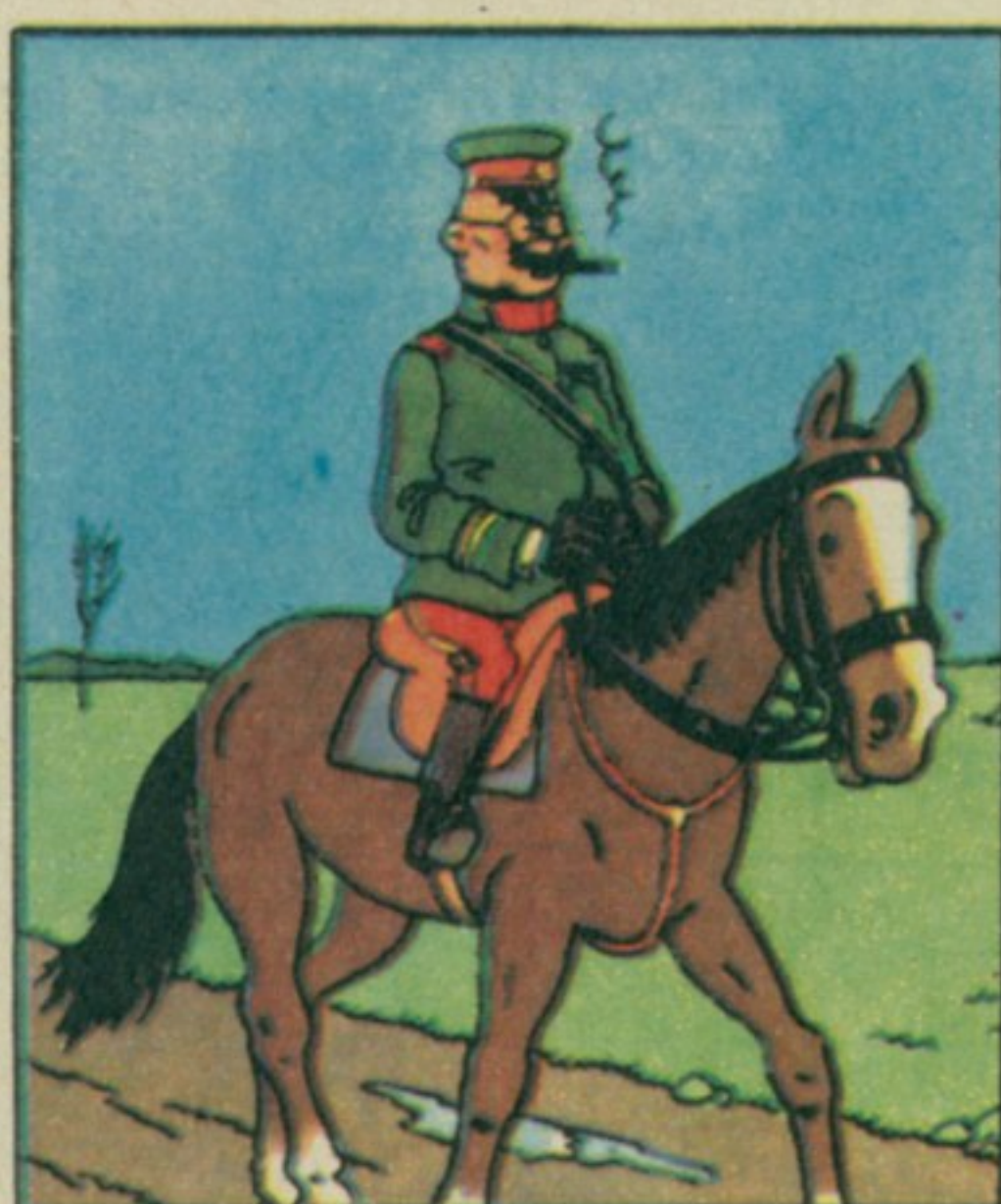
П. М.

Илустровао: Брана Јовановић



ТИНТИН ПЛАСИ ПОТОС





Прочитај-проскитај

САЛТО СА АУТ ЛИНИЈЕ

Јапански фудбалски тренер Оно Такеси, иначе асистент на универзитету у Цукуби, радећи докторску тезу користио је страну литературу и ту, у једној књизи издатој у САД, нашао опис веома оригиналног убацивања лопте са аут линије: играч са стране убације у игралиште лопту салтом преко главе!

Пуних месец дана Оно је тренирао фудбалску екипу универзитета: играч би стављао лопту на земљу држећи је обема рукама, а затим правило салто унапред изба-



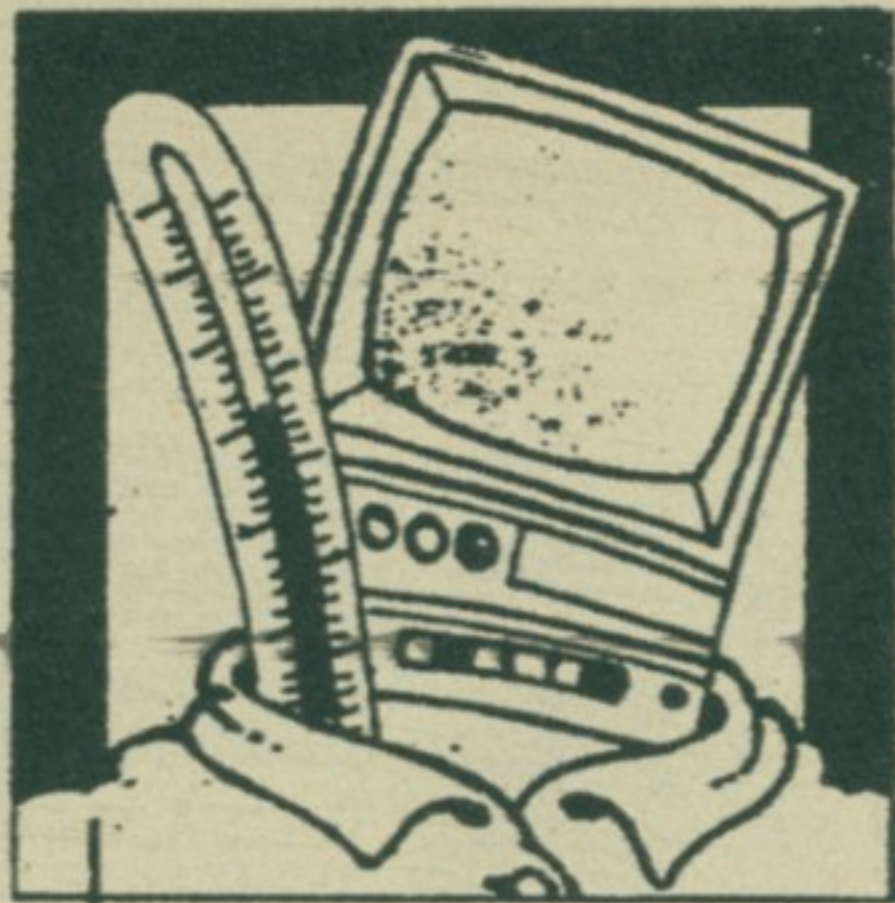
цујући при том лопту у терен. И – она је летела десетак метара даље него при обичном убацивању!

Прву следећу утакмицу Такесини момци су добили, противници су протестовали, али је учени тренер успео да их убеди да нигде у правилима не пише да је убацивање са салтом забрањено.



ГИТАРА

Гитару ћете свирати ВЕЋ ЗА 4 МЕСЕЦА ако се при учењу будете служили ША-ЛИНОВИМ – ОЗВУЧЕНОМ ШКОЛОМ ГИТАРЕ (штампа ПГП РТБ). Школу (књигу и 2 касете) можете набавити у свим продавницама „Про музике“ у Београду по цени од 350 дин. – или на-ручити дописницом на адресу: Шајино-ва озвучена школа гитаре, Други буле-вар 131/9, 11070 Нови Београд.



Вељко Радосављевић

1. „Valomont” – „Валмон” (1989)

Најновији филм Милоша Формана, редитеља чији су претходни филмови освајали многе „Оскаре” („Лет изнад кукавичјег гнезда” и „Амадеус”). „Валмон” је снимљен према књизи „Опасне везе” Шодерлоа де Лаклоа и то је, што је посебно занимљиво већ трећа екранизација тог дела. Прву је потписао Роже Вадим 1959. године, а другу, што читаоци вероватно већ знају, Стивен Фрис 1988. године (оба су имала исти назив – „Опасне везе”). Као и обично код Формана, глумци су релативно непознати: Колин Фирт, Анета Бенинг и Мег Тили.

ВИДЕО ■ БАРОМЕТАР

2. „Heart Condition” – „Срчана мана” (1989)

Полицајац расиста доживљава инфаркт, а лекари му спасавају живот пресађивањем срца погинулог адвоката, иначе полицајчевог заклетог непријатеља и, наравно, црнца. Ипак, праве невоље настају тек када после операције полицајца посети адвокатов дух и почиње да га убеђује да отвори истрагу о његовој смрти која, изгледа, није баш била случајна. Филм је режирао Џејмс Б. Периот, а главне улоге тумаче Боб Хоскинс, Дензел Вашингтон и Кло Веб.

3. „Class of 1999” – „Класа 1999” (1989)

Година је 1999. а на улицама Њујорка царује насиље. Постоји и посебно опасна зона у којој чак ни полицајци немају приступа. Усред те зоне



налази се средња школа и да би колико-толико одржао ред на предавањима нови директор набавља три суперинтелигентна андроида које поставља за професоре. Међутим, њихове методе нису нимало педагошке – да би успоставили контролу над ђацима, они одлучују да изазову рат међу њима. У режији Марка Лестера („Класа 1984”, „Командос”) у главним улогама појављује се Стејси Кич, Малком Мекдавел и Џон Рајан.

4. „Enemies, A Love Story” – „Непријатељи, љубавна прича” (1990)

Пол Мазурски, редитељ који је своје најбоље филмове снимио поодавно („Сви смо били хипици”, „Следећа станица Гринич Вилиџ”, „Слободна жена”), прошле године се уз доста помпе прихватио екранизације предивне новеле нобеловца Исака Башевиса Сингера – „Непријатељи, љубавна прича”. Главни лик у филму је јеврејски писац Херман који је стицајем околности ожењен са три жене. Прва је Једвига, приглупа пољска сељанка у чијој се кући за време рата скривао од Немаца, друга Маша, изазовна рихокоса Јеврејка, бивша логорашица, а трећа Тамара, његова прва жена, за коју је годинама мислио да је мртва. Главне улоге тумаче Рон Силвер, Анђелика Хјустон и Лена Олин.

5. „I Love You To Death” – „Волим те до смрти” (1990)

Када Розалин открије да је муж вара, у договору с мајком одлучује да га по кратком поступку избрише с лица земље. Међутим, како сви њени покушаји завршавају неуспешно, она позива у помоћ Дива, момка који је безнадежно заљубљен у њу. На општу жалост, ни он се као убица не сналази баш најбоље и зато су принуђени да прибегну крајњем решењу – да доведу неког са стране. Редитељ ове бриљантне комедије је Лоренс Касдан „Телесна страст”, „Велика јежа”, „Силверадо”, „Случајни туриста”), а у главним улогама појављују се Кевин Клајн, Трејси Улман, Ривер Феникс и Вилијам Харт.

Пише:
Елизабета
Лукић-Зељуг

ЛАВ

КАКО СЕ
СЛАЖЕТЕ СА
СИМПАТИЈОМ

ЛАВ – ЛАВ

Обоје су снобови, не крију то, покушавају да у друштву оставе утисак да су у лудој и незаборавној вези. Брзо се заљубе једно у друго, одмах праве планове за будућност, иако за то често нема услова. Неискрени су једно према другом што је опасно за опстанак њихове везе.

ЛАВ – ДЕВИЦА

Ово је добра веза за одрасле, али код млађих људи, који верују у идеале, ретко може да буде успешна. Боље је када је мушкарац Лав, у том случају Девица ће моћи да игра своју улогу фине и нежне даме коју дечко обожава. Не могу да остану дуго заједно јер Девица није у стању да прати темпераментног Лава. Уз то, воли да се „фолира“ што он не опрашта.

ЛАВ – ВАГА

Они су идеалан пар, Лав је достојанствен и нежан заштитник, а Вага љупка кокета. Обожавају једно друго, воле да оставе утисак у друштву да је код њих све сјајно. Када нешто не ваља међу њима, никада то не показују другима. Могу да имају дугу и јаку љубавну везу.

ЛАВ – ШКОРПИОН

Љубав се брзо распламса међу њима, међутим, вода (Шкорпион) и ватра (Лав) тешко могу да се ускладе. Шкорпион је љубоморан, контролише Лава који воли да скреће пажњу на себе. Обоје желе да воде главну реч због чега долази до експлозије у којој брзо изгоре осећања.

ЛАВ – СТРЕЛАЦ

Сјајно се слажу. Обоје су радознали, воле авантуру и неизвесност, нежни су једно према другом, скоро увек остваре оно што науме. Не могу да мирују ни секунда, стално нешто смишљају, јер осећају да је досада њихов најљући

НЕ ПРАШТА



Илустровала: Драгана Јовчић

непријатељ. Могу да остваре трајну и лепу везу.

ЛАВ – ЈАРАЦ

Не примећују једно друго кад се сретну. Ово су два света која немају ништа заједничко. Понекад се деси да се Јарац заљуби у Лава јер га одушеви његова снага и шарм, али Лава не може да привуче хладни и прорачунати

Јарац. Ако се ипак сретну, нешто „шкрипи“ од самог почетка и брзо се разиђу.

ЛАВ – ВОДОЛИЈА

Ово је често сјајна младалачка веза. Занимљиви су једно другом јер имају различите навике. Лепо се допуњују, живе брзо и узбудљиво, али ако било ко од њих почне да гуши оног другог, крај је на

помолу. Обоје воле своју слободу и не дају је ни по којој цени. Могу дуго да остану заједно.

ЛАВ – РИБЕ

Досадна веза! Рибе су нежне и романтичне. Лав одлучан, јак, страствен. Дешава се да привуку једно друго, али тешко могу да ухвате корак.

ХИТ

ХИТ

ХИТ

ХИТ

ЈА САМ ПЕВАЧИЦА

Каријере „Pet Shop Girl“

Лајза Минели живи у два света. У једном, она је глумица светске славе, иза ње су улоге у филмовима који су већ одавно историја кинематографије, а зидови њеног стана су препуни награда са најзначајнијих фестивала. У другом свету, Лајза Минели је поп-звезда која обећава и која је прве успехе на топ-листама постигла захваљујући сарадњи са одомаћеним гинеејерским звездама „Pet Shop Boys“

Увек изненади када неко, на изглед преко ноћи, промени занимање и опроба се у некој сасвим другачијој категорији. Појава видео-спота Лајза Минели на MTV-програму у први мах је изгледала као стандардна реклама за њен нови филм. Међутим, то је био њен сопствени спот за песму „Love Pains“. Првобитно чуђење могло је да устукне пред убедљивошћу праве поп-песме која Лајзи отвара једну сасвим другачију каријеру. Пре више од 20 година она је показала своје певачке способности улогом у чувеном филму „Кабаре“ а плоча с музиком из тог филма је постала задивљујући тираж. Последњих нових

улога Лајзи је своје певачке страсти запустила да би им се после толико година изнова посветила. Шта је све утицало на ту промену најбоље је да објасни она сама.

Без обзира како свако од нас сазрева, неопходно је стално ићи напред, тражити нешто ново. Мени је Холивуд постао досадан, шоу-бизнис ми се смучио, и то је разумљиво јер сам у том свету урадила све што се могло. Тако сам прошле године кренула на концертну турнеју с Френком Синатром и Семјем Дејвисом. И доживела сасвим другачије искуство. Они су заиста врхунски мајстори у свом послу и бити заједно с њима на бини је велики изазов. Још када сам била клинка они су за мене били чика Сем и чика Френк тако да њихова огромна популарност на мене није деловала као на публику.

Са 43 године, колико Лајза сада има, она је далеко изнад границе просечне поп-певачице. Ипак, њен шарм, круне очи и младост

пружају јој апсолутни кредит за улазак у поп-арену. А њен деби албум „Results“ је то потврдио.

Иако сам годинама на сцени изводила поп-песме никада их нисам снимала. А онда је Џин Симонс из састава „Kiss“ почео да ме наговара да се упустим у ту авантуру. Није ми требало дуго да се одлучим. Пошто сам у то време јако заволела „Pet Shop Boys“ а њихова песма „West End Girls“ постала је велики хит у Америци, пожелела сам да радим с њима. Најлепше од свега је то да нисам била принуђена да учиним ниједан компромис. Ја сам певачица а Нил и Крис, из дуета „Pet Shop Boys“, одлично компонују за певачице. Када сам с њима ушла у студио, била сам спремна да из њега изађем

као рок-певачица. Али, Нил ми је врло лако објаснио каква музика је најбоља за мене. Албум нуди управо онакву музику која се може очекивати од наше сарадње. „Pet Shop Boys“ музика и мој театрални глас. И то је била сјајна сарадња.

Са албума „Results“ прво се пробио мегатхит „Losing My Mind“ композиција у којој је Лајза подједнако певала и глумила. „Love Pains“, завијена у хај енергији манир, приближила је Лајзу оним клинцима који суботње вече обавезно проводе у дискоте-

Top" (1984), „The Hanging Garden" (1985), „Head On The Door" (1985), „Standing On The Beach" (1986), „Kiss Me, Kiss Me, Kiss Me" (1987) и „Disintegration" (1989).

Драги Забавниче,

Где могу наћи албум групе „Guns n'Roses“, „Appetite For Destruction“?

Маја из Сарајева

Та плоча је објављена код нас пре нешто мање од годину дана, међутим, тираж је брзо распродат. Могуће да је још има у некој сарајевској продавници. У супротном обрати се издавачу, а то је загребачки „Југотон“.

Здраво Забавниче,

Колико албума је објавила група „Хари Мата Хари“ а колико „Pet Shop Boys“?

Марија из Зенице

МУЗИЧКА ПОШТА



Драги Забавниче,
Занима ме шта је све издала група „Cure“ и од када постоје.

Јасмина

Настали су 1977. године а обимна дискографија изгледа овако „Three Imaginary Boys“ (1979), „Faith“ (1980), „Seventeen Seconds“ (1980), „Japanese Whispers“ (1980), „Pornography“ (1982), „Boys Don't Cry“ (1983), „The Cure Live“ (1984), „The



ши. Тај скок од репертоара Френка Синатре и Семпија Дејвиса до „Pet Shop Boys” за неке може да делује помало сулудо али Лајзи изгледа одговара у потпуности.

– Обе врсте музике видим као делове једне целине. Све је то певање а ја сам певачица. Ту заиста нема разлике. Људи се изненаде када виде да излазимо заједно на вечеру Нил, Френк Синатра и ја, и то зато што они долазе из различитих музичких светова. Међутим, обојица су велики уметници и добро се слажу. А ја сам се заиста спријатељила с Нилом и Крисом. Тешко ми је да сакријем одушевљење што сам почела да се бавим и овом врстом посла. Као мала страшно сам желела да се посветим уметничком клизању. То ми је изгледало као да могу да летим. Међутим, да би се у томе постигао прави квалитет потребно је много рада, важних одлука и нисам била сигурна да ли могу да се упустим у такав изазов. А ово је први пут, још од тих времена, да се бавим нечим што ме узбуђује на сличан начин. Поред тога, ово је први пут да ми допуштају да имам тачно онолико година колико заиста имам. Целог живота сам била талентована девојчица која је умела да отпева све песме с Бродвеја пре но што је прохлала, та-

ко да сам увек била испред својих година. Сада кроз каријеру проживљавам нешто од своје изгубљене младости. А ја, ипак, нисам тако стара као што људи то обично мисле.

Добар део њене прилагодљивости може се видети у споту за песму „Losing My Mind” где је Лајза остварила праву малу филмску улогу не либећи се да се за потребе песме пред камерама појави разголићена. „Снимање видео за мене је била потпуно нова ствар. И заиста је забавно. Желела сам да песма буде приказана на врло директан начин. Нешто као троминутна верзија филма „Blue Velvet” с пуно сексуалности и тајанствености. Следеће године планирам концерт на коме ћу певати песме са албума и сви желимо да то буде урађено у театарском стилу. Никако не бих волела да моја поп-каријера стане на овоме. Планирам да снимим још једну плочу а то ће бити наравно опет са Нилом и Крисом.” П. Ј.

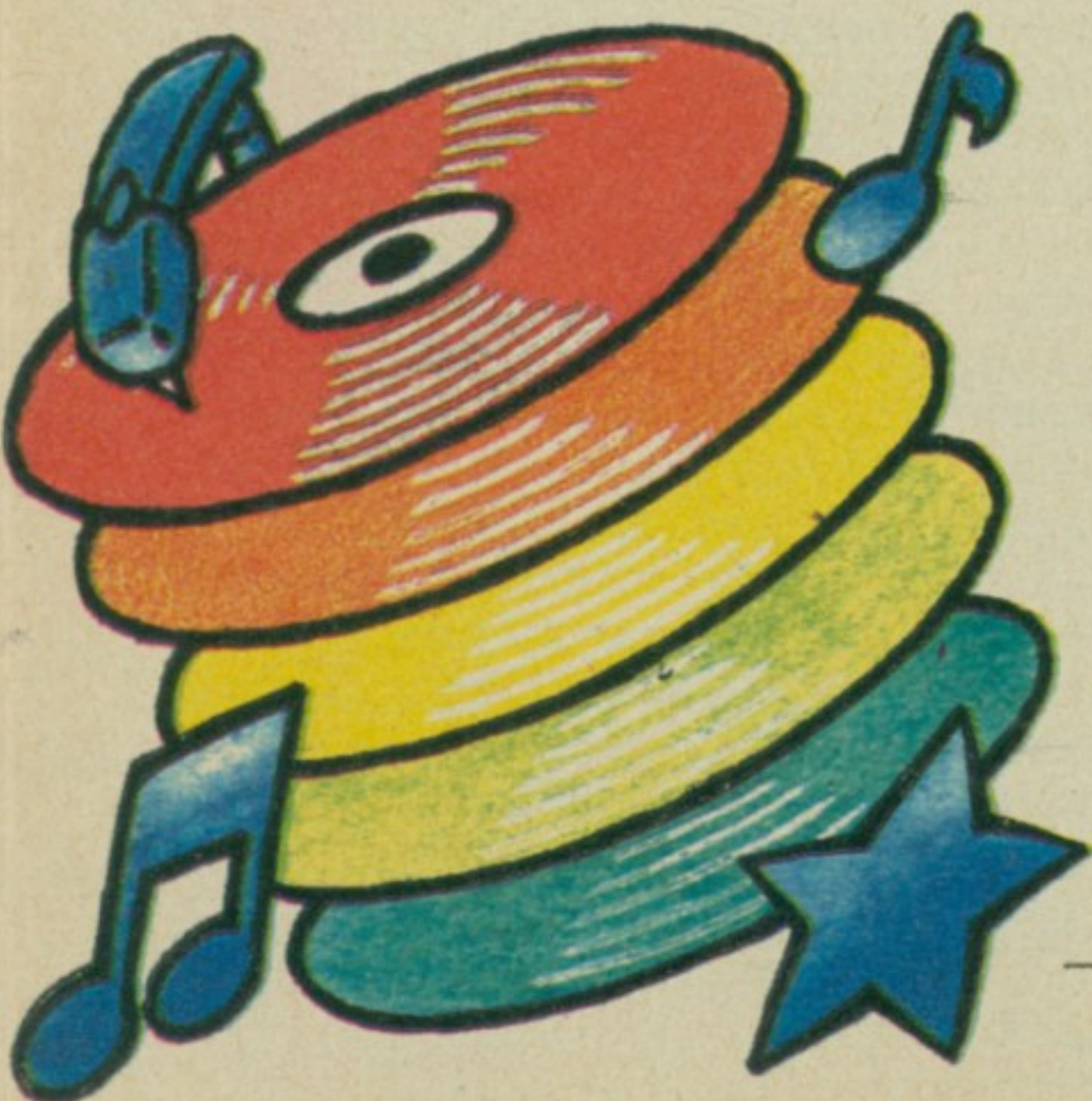


БР(Б)ЉИВА ЛИЗА

Прошле године проглашена је за најбоље ново лице на британској сцени. То признање Лиза Стенсфилд је оправдала местом на коме се њен албум „Affection” нашао на топ листама. Плоча се појавила и у нашим продавницама. Са плоче је скинуто већ неколико синглова. Док је за сингл припремана песма „Live Together”, Лиза није престајала да брбља и оговара, чак ни када се упалило црвено светло које означава почетак снимања тако да се чује како ђаска са певачицама из пратеће групе. Продуцентима се то допало и на плочу су ставили све као што је снимљено. Згодно за рекламу.

Хајрудин

Хари Варешановић почео је као певач групе „Амбасадори” и са њима је снимео албум „Дао сам ти дао што се могло дати” (1980), затим је кренуо са соло-каријером и из тог периода је остала плоча „Хари” (1982). Под фирмом „Хари Мата Хари” изашле су плоче „Скини хаљину” (1985), „У твојој коси” (1986), „Не би те одбранила ни цијела Југославија” (1986), „Ја те волим највише на свијету” (1988), „Волио бих да те не волим” (1989), те „Страх ме да те не волим” (1990). „Pet Shop Boys” су у својој дискографији нешто скромнији и успешнији: „Disco” (1986), „Please” (1986) и „Actually” (1987).



„NOTHING COMPARES 2”

It's been seven hours and
fifteen days
since U took your love away
I go out every night sleep all
day
since U took your love away
since U been gone I can do
whatever I want
I can see whomever I choose
I can eat my dinner in a
fancy restaurant
but nothing
I said nothing can take away
these blues
'cos nothing compares
nothing compares 2 U
It's been so lonely without U
there
like a bird without a song
nothing can stop these lonely
tears from falling
tell me baby where did I go
wrong
I could put my arms around
every boy I see
but they'd only remind me of
you
I went to the doctor guess
what he told me
Guess what he told me
he said: Girl U better have
fun
no matter what U do
but he's a fool
'cos nothing compares 2 U
All the flowers that U planted
in the back yard
all died when you went away
I know that living with U
baby was sometimes hard
but I'm willing to give it
another try
'cos nothing compares
nothing compares 2 U

Текст и музика: Prince
Изводи: Sinead O Connor

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

„НИШТА НЕ МОЖЕ ДА СЕ УПОРЕДИ С ТОБОМ”

Прошло је седам сати и
петнаест дана
од како си однео своју љубав
излазим сваке ноћи – спавам
по цео дан
од како си однео своју љубав
од како си отишао могу да
радим све што зажелим
могу да виђам кога год да
олаберем
могу да вечерам у
монденским ресторанима
али ништа
кажем, ништа не може да
отклони ту тугу
јер ништа не може да се
упореди
ништа не може да се
упореди са тобом
Без тебе сам тако усамљена
као птица без песме
ништа не може да заустави
усамљене сузе
речи драги, где сам
погрешила
ја могу да загрлим сваког
момка ког сретнем
али они ће ме само на
тебе подсећати
била сам код доктора,
погоди шта ми је рекао
погоди шта ми је рекао
Рекао је: Девојко потражи
себи забаву
није важно шта ти радиш
али он је будала
јер ништа не може да се
упореди са тобом
Цвеће које си засадио
у дворишту
увело је када си отишао
Знам да је живот са тобом
понекад био тежак
али сасвим сам спремна да
покушам поново
јер ништа не може да се
упореди
ништа не може да се
упореди са тобом

БЕСКРАЈНА ГОВЕДИНА

Када је теле наставило да расте преко планираних пет тона, тим генетских инжењера у одушевљењу је посегнуо за боцом шампањца. Ускоро, теле је било тешко десет тона и шампањац је отворен и у Министарству хране. При тежини од двадесет тона шампањац се тачно на целој планети, пошто је изгледало да је невоља са глађу једном засвагда скинута с дневног реда.

Шеф пројекта, др Цукерман, при тежини од сто тона посеглао је за командама да искључи довод хранљиве материје у растућу животињу, али му министар рада није дозволио. Више незапослених запослиће се у кланичној

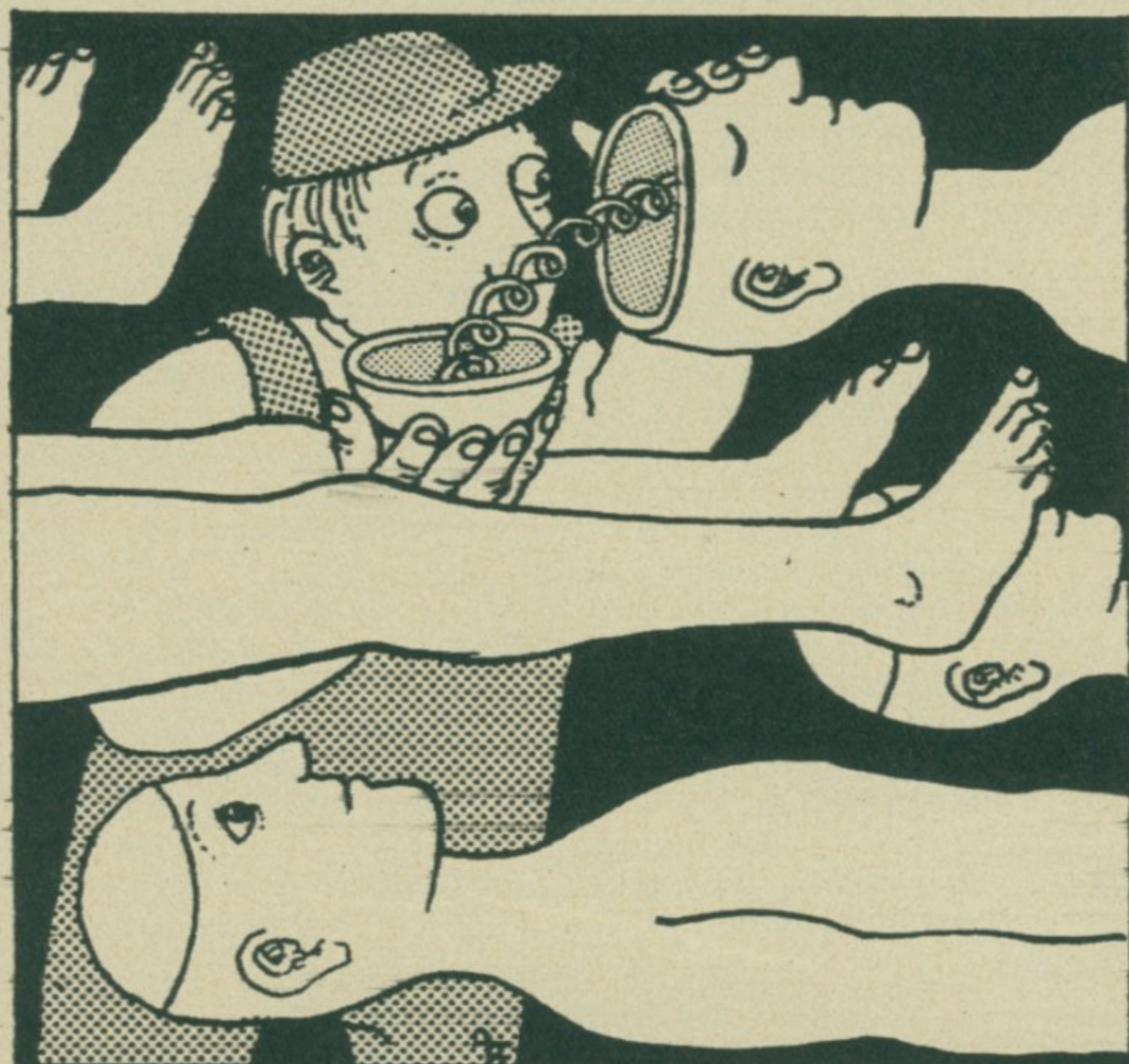
индустрији уколико буде више репроматеријала. Против овако паметног мишљења није се могло ништа и теле је наставило да расте. Наравно, цеви којом је храна довођена постале су премале за одржавање бића које је тежило већ две стотине тона и имало величину четири стотине слонова. Од генетичара и техничара је тражено да ураде нешто и они су урадили: теле је сада потребне материје црпило из тла. Дисање животиње тешке хиљаду тона произвело је торнадо који је одувао све присутне са лица места.

Људи су изгубили контролу над телетином.

Постојеће оружје десет хиљада тона тешком монструму није могло ништа, атомски пројектили нису употребљени из страха да ће чудовиште и ту енергију искористити за раст. А оно је расло, расло, расло...

Проценат кисеоника у атмосфери почео је да опада.

Последња ствар коју је последњи човек на Земљи чуо било је мукање.



БЕЛО И ЦРВЕНО

По мени – размишљао је наглас професор Вен, виши научни сарадник штаба који је побио све зарађене стране и тако окончао Први андроидски рат – без обзира што нису рођени, него синтетисани, што немају протоплазматични, већ електронски мозак, андроиди су ипак људска бића...

– Причај ти то мало неком другом! – одбрусио је генерал Омархо, чак и не покушавајући да прикрије презир који сваки војник који држи

до себе осећа према цивилима. – Једноставно, ви јајо-главци сте забрљали и ту нема шта да се каже. Дебело сте нешто забрљали...

Немајући воље да расправља са генералом, професор Вен је слегао раменима. Да је неки андроид преживео, можда би се узроци рата и сазнали. Овако...

За то време, радник који је радио на производњи андроида друге генерације, установио је да више нема ЛМ проводника. У магацину је задужио нови котур и наставио да ради, не примећујући да сада ради са проводником који има белу, а не црвену изолирајућу пластику.

У Другом андроидском рату, за разлику од првог, било је много људских жртава.

ПРЕНОС

Драги слушаоци, трагови технолошки развијене цивилизације на метеору који ускоро треба да се судари са Земљом постоје, управо овог тренутка материјали су предочени делегатима. Опште је мишљење да ћемо много научити и направити технолошки скок у будућност... У првом кругу гласања Скупштина је потврдила решеност да се не дозволи да трагови технолошки развијеније цивилизације пропадну. Према томе, метеор се неће уништити као што је било предвиђено, него ће се његова путања усмерити ка месту на планети које је способно да амортизује... Ни у

шездесет седмом кругу гласања није постигнута сагласност о месту на које метеор треба да падне. На говорници се пење... Драги слушаоци, са овога места не могу најбоље да видим ко се то попео на говорницу, а председавајућег не чујем од галаме... Човек је, каже говорник, без ичије помоћи и без икаквих трагова тамо неке цивилизације, успео да постане господар планете. Он не види због чега би се сада у развоју цивилизације човека правио изузетак, уплитањем тих трагова са стране који му се чине чак као груба повреда људске самосталности и мешање у унутрашње ствари планете. Драги слушаоци, Генерална скупштина ОУН је на ногама! Аплаудира!...

РАТНИ РАСПОРЕД

— Честитам, постали сте пуноправни члан Лиге Светова. Као што знате, једна од ваших обавеза је војна обавеза; морате учествовати у Праведном рату на страни Лиге...

— Наравно, наша флота наоружана ласерима, нуклеар-

ним пројектилима и антима-теријским сноповима стоји на располагању команди Лиге Светова...

— Никаква флота, ваша планета по плану треба да да пешадију и то не много, свега две чете... У рату смо већ три стотине година, али то није разлог да будемо блесави па све уништити, зар не? За ову годину договорено је да ратиште буде код Троје на тамо некој Земљи. Будите љубазни и јавите се Агамемнону око распореда...

ВЕЛИКИ БРАТ

— Тако значи — рекао је Диктатор пошто је саслушао извештај својих потчињених — тако, дакле стоје ствари. Добро, само што то неће ићи без последица. Идите и ухватите неколико стотина талаца и постројте их на Главном тргу...

После неких пола сата,

праћен телесном гардом, отишао је до Главног трга. Сирене су објавиле прекид рада што је резултирало паљењем свих ТВ екрана. Целокупна одрасла популација морала је да буде сведок Диктаторове воље.

Диктатор је пришао таоцима, стао пред њих и, нацији за пример, сваког десетог лично пољубио.

Тог дана је, наиме, био задовољан народом.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

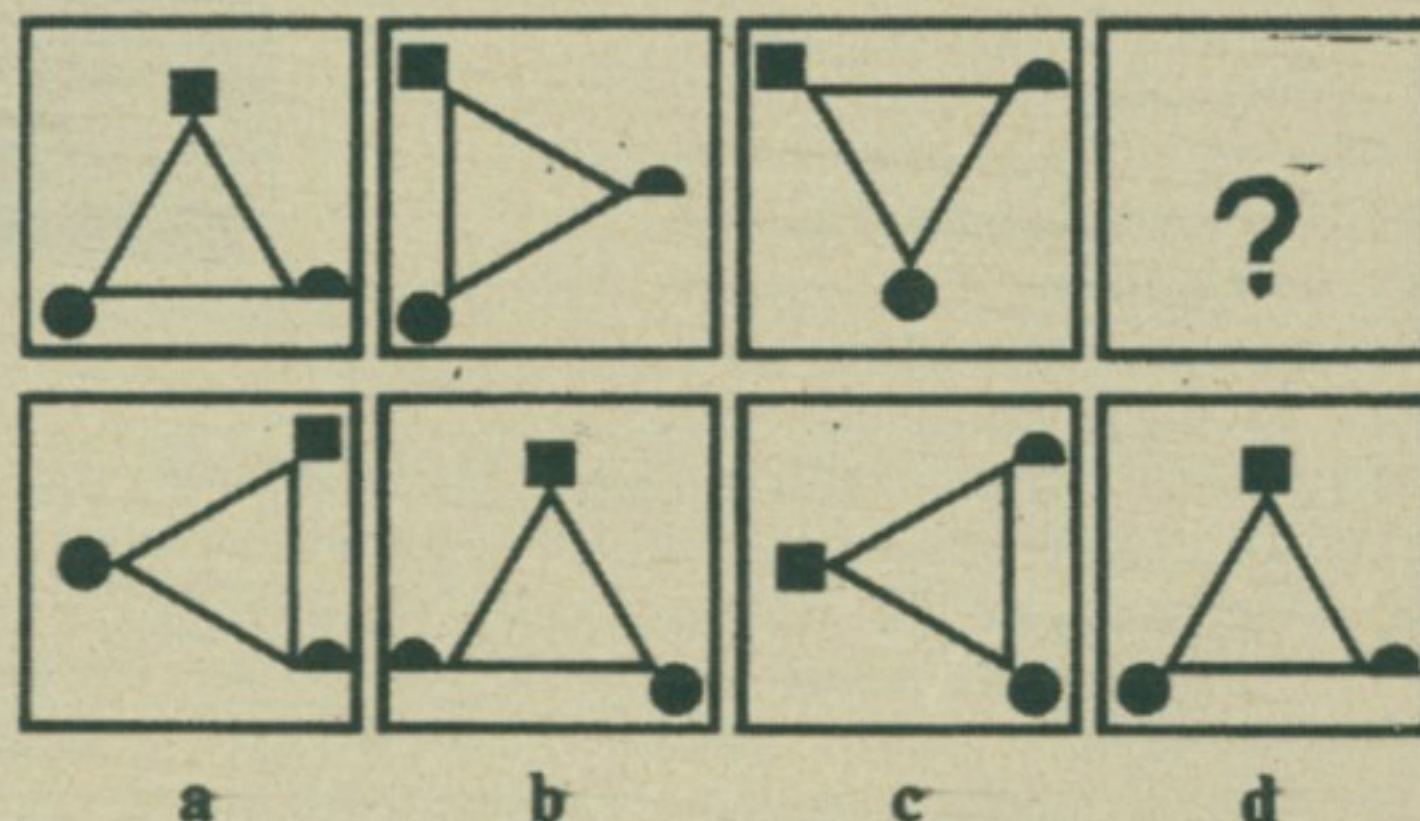
●	1	2	3	4	5	6	7	
1								
2								
3								
4								
5		●			●			
6	●							
7							●	
8			●	●				
9						●		
10						●		
11								
12			●					



ВОДОРРАВНО: 1. Име фудбалера са слике, 2. Морска риба, 3. Сведочанство (лат.), 4. Део Београда, 5. Ознака за ампер — Показна заменица — Име шансоњера и глумца Монтана, 6. Друштвени слој у словенским земљама у средњем веку, 7. Противнапад у спорту, 8. Иницијали пијанисте Погорелића — Женско име, Емилија, 9. Равномерно кретање — Зденута слама (мн.), 10. Општинска подручја — Други, остали — Символ ербијума, 11. Врста здравствене установе (мн.), 12. Скраћеница америчке државе Орегон — Презиме фудбалера са слике.

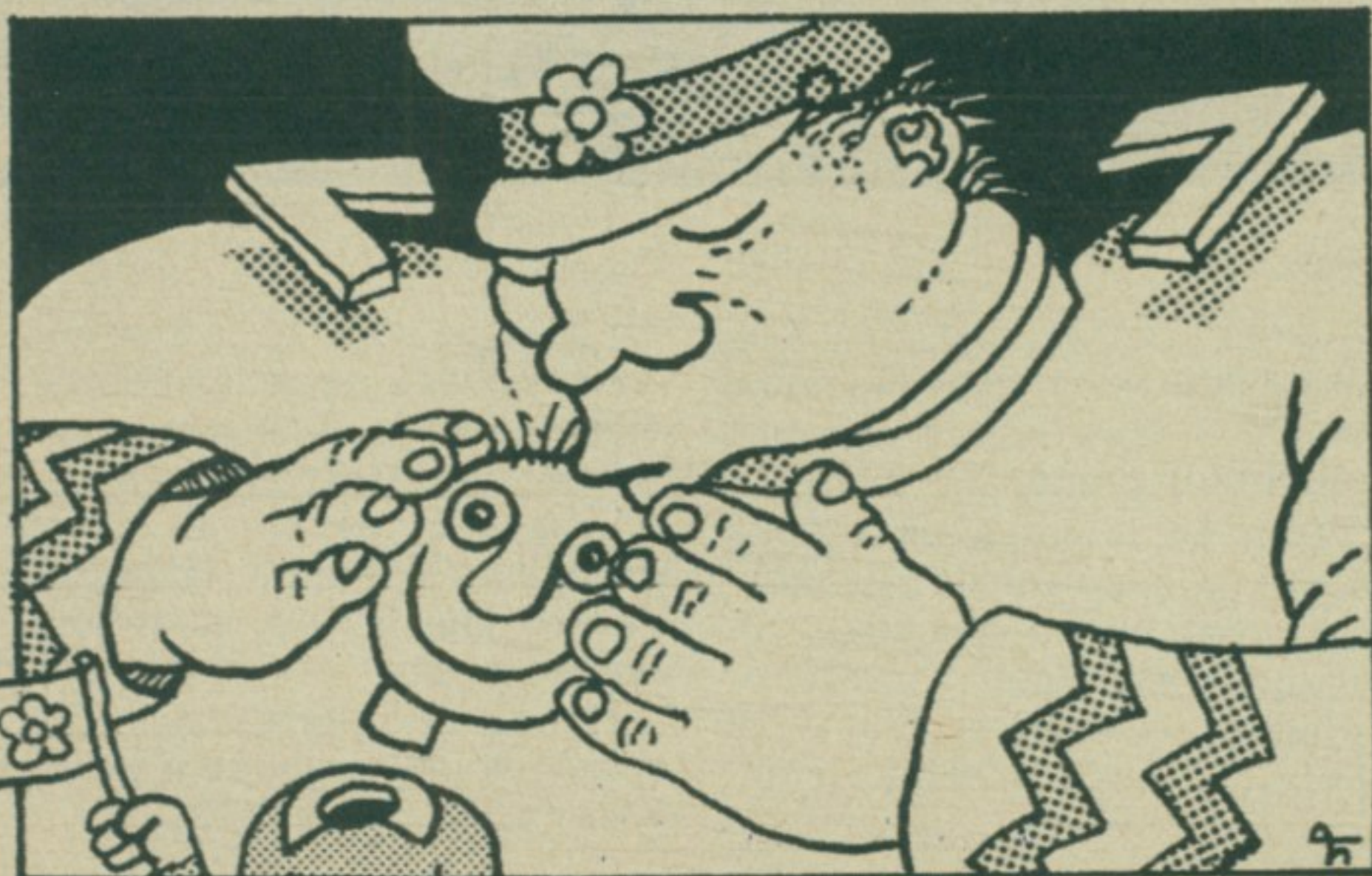
УСПРАВНО: 1. Равна обала од ситног песка погодна за купање — Врста горког ликера, 2. Врховни папски суд у Риму — Словеначки славист, један од оснивача славистике, Јернеј, 3. Енглески фудбалски клуб — Шкотска племићка титула, 4. Безочност — Име руског композитора Хачатуријана, 5. Име ранијег кошаркаша Тврдића — Испосници, 6. Појављивање особина далеких предака — Узвик дозивања, 7. Насип за пристајање бродова (мн.), — Име јапанског редитеља Куро-саве, 8. Сократов тужилац, 9. Име шахисте Удавчића, 10. Ауто-ознака за Аустрију — Самогласник и сугласник, 11. Нерешен исход шаховске партије, 12. Наш песник, Добрица.

Логика



Коју од четири понуђене фигуре треба уметнути на место упитника па да са претходне три чини логичку целину?

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ



НЕМОЈ

КОГА ТО ЈУРЕ ПО ПРАШУМИ?

ДА

ЉУТИШ ГУГУЧА



И Суматрани
имају свог Јети-
ја који није
снежни већ
прашумски чо-
век-мајмун. Не-
давно су откри-
вени свежи тра-
гови његових
стопала



Дубоко у шумама плани-
не Барисан, на острву
Суматра, живе људи
који имају реп величине јед-
ног педља, као у пса. Неух-
ватљиви су и знају да буду ве-
ома непријатни ако човек
према њима није благонак-
лон...”, писао је још у 13. веку
Марко Поло. Према мишље-
њу домородачког племена
Кубу, Марко Поло је погре-
шио само у погледу репа, све
остало је истина – јер нека
врста човеколиког мајмуна
дели с њима та брда која се
као зелени сунђер уздижу из-
међу Индијског океана и Јуж-
ног кинеског мора.

То биће зову Гугу, брбљив-
ко, прзница или закерало...
Креће се, кажу искључиво
натрашке, да би збунио оног
ко се усуди да га прати. Ноћу
морају да му остављају дуван
на поклон да би их оставио на
миру. У противном, подивља,
упада у њихова села и уз ур-
лике руши све пред собом...



Домородац са Суматре

А онда опет нестаје – до сле-
деће прилике – скривајући се
вешто у тами испод крошњи
столетних стабала.

Све до почетка овог века
људи се нису много обазира-
ли на ове приче, али 1917. хо-
ландски плантажер Остринх,
који је случајно зашао мало
дубље у шуму, угледао је не-

ко биће за које му се учинило
да покушава да запали ватру.
Поверовао је, да се ипак ради
о неком човеку, али када се
приближио, видео је да то
створење подсећа на мајму-
на или још ближе, на гибона
кратке длаке.

Пошто су чули Остринхову
причу, појавили су се и други

сведоци, неки са причама „из прве руке“, други са цртежи-ма отиска стопала или чак са узорцима длаке. Године 1923. досељеник по имену Ван Херварден дао је један од најуверљивијих описа тајанственог Гугуа: „Доњи део лица му је шпицастији него у човека, објаснио је он – кожа браон боје и готово без длаке, а чело запрепашћујуће високо. Обрве истакнуте и веома густе. Очи као у човека, нос широк, ноздрве раширене, тело витко – акробатско...”

Године 1924. доктор Дамерман је проучавао отисак стопала тог необичног бића и закључио да се ради о малајском медведи, врсти која је била навикнута да хода на две ноге. И веровање да се

су позамашну суму ономе ко ухвати Гугуа – живог или мртвог. За само пар дана појавила су се четири домороца – са необичним створом у џаку! Све новине су објавиле сензационалну вест тврдећи да се ради о врсти која представља непознату карику између људи и човеколиког мајмуна!

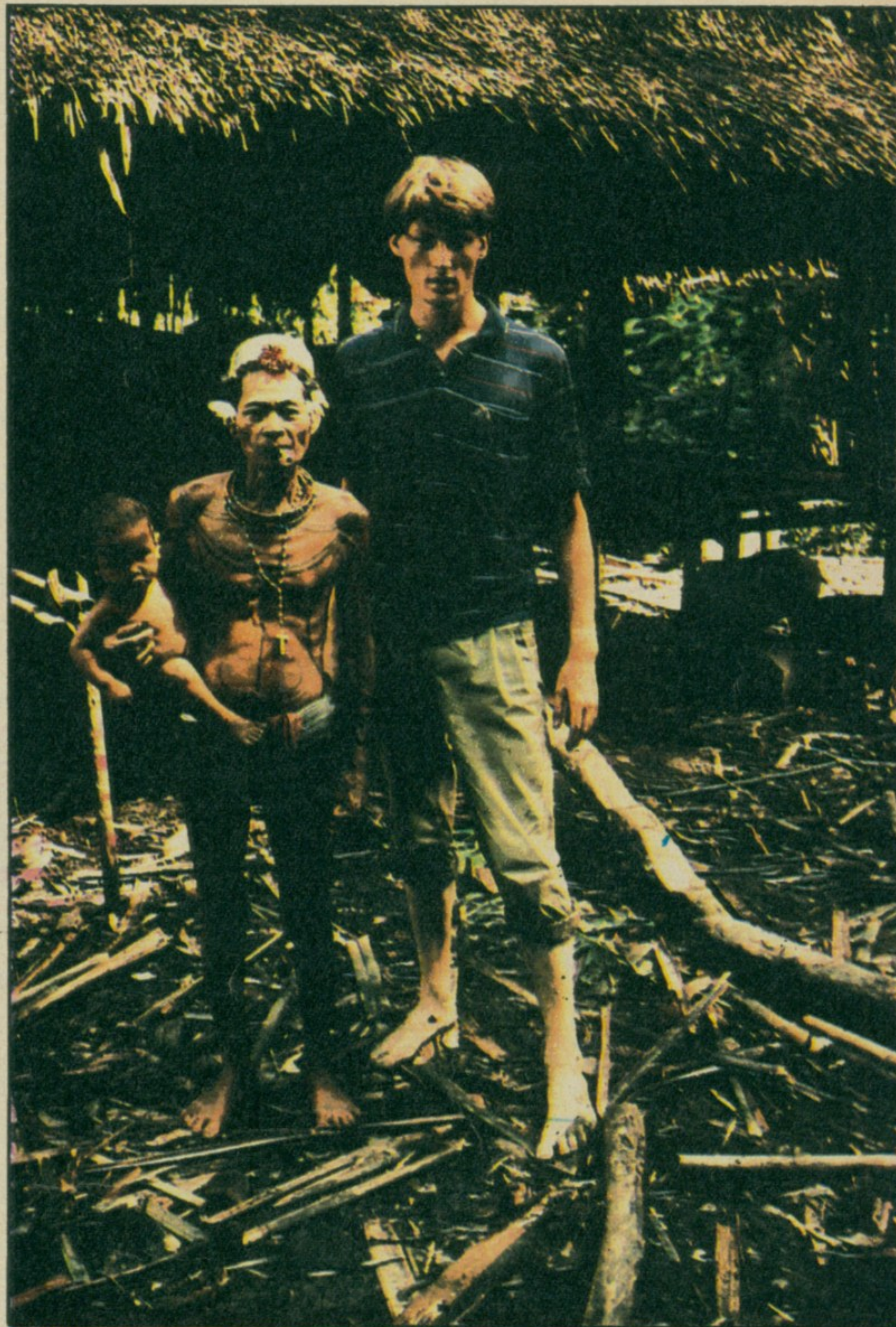
Брзо се, међутим, испоставило да је реч о савршеној подвали. Она четворица домороца су ухватила лангура, врсту мајмуна биљоједа коме су изоштрили зубе и обријали га да би што више личио на биће из приче. После овога, научницима није остало ништа друго него да од Гугуа дигну руке. Онда је дошао рат и сви су заборавили на тајанствено биће са Суматре.

Гугу је остао у забораву све до пре неколико година када је Енглец Ален Бенедикт решио да по сваку цену открије о чему или о коме је реч. Међутим, чим је крочио на тло Суматре, схватио је да су за Гугуа, ако уопште постоји, дошли црни дани. Дуж планинског венца Барисан сада се протеже модеран аутопут који је засигурно растерао све живо у тим тропским шумама. У то се уверио чим се сусрео с номадима из племена Кубу који, ненавикнути на цивилизацију, беже од аутопута и модерних грађевина које ничу са обе његове стране.

Када је Бенедикт стигао у Паданг, град на обали мора, власти су га одвраћале од његове намере уверавајући га да су приче о Гугуу део народног фолклора, у ствари чиста измишљотина. Није их послушао јер је од сељака чуо причу која је више одговарала његовом истраживачком духу. Према тој причи један Кубу се пре више година изгубио у шумама Барисана и налетео на биће које није било ни човек ни мајмун. У страху је припуцао на њега... Радозналост га је толико вукла да је успео сасвим да му се приближи... Тврдио је да се радило о жени Гугу.

Али, ма колико да је био упоран и спреман на све могуће жртве, Бенедикт није открио никакав траг необичног створа. Зато је прешао на оближње острво Сиберут на које се, осим малобројних домороца, нико и не усуђује да крочи. За ту прилику унајмио је чак водича и преводиоца Ухуа...

Ништа није вредело. После више месеци безуспешног трагања, Бенедикт је одлучио да се врати кући. Гугу се тако придружио Јетију, великом стопалу, чудовишту из Лох



Ево и човека који је био најупорнији – Ален Бенедикт на лицу места

Неса, „последњем диносауусу“ који је у Африци познат као Мкеле Мбембе и другим тајанственим и неухватљивим бићима која голицају нашу машту.

Када се пре неколико месеци један Бенедиктов пријатељ вратио са пута по Суматри, одмах му је телефонирао да га обавести како је открио свеже трагове стопала који „засигурно“ припадају Гугуу.

Лов се, дакле, наставља...



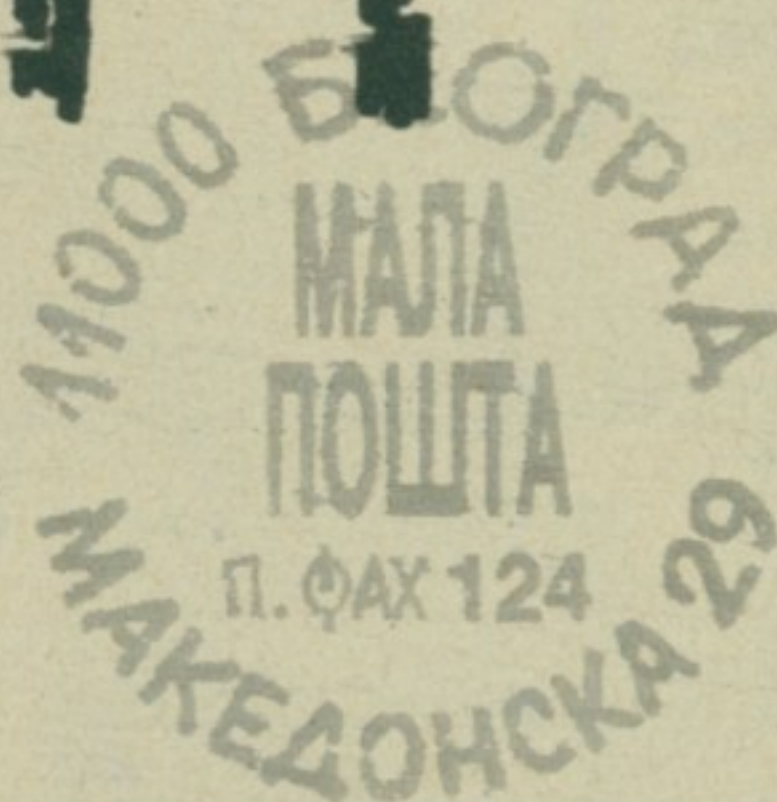
Гугу креће натрашке по њему је такође било погрешно јер ова животиња хода повијених прстију па се отуда стиче погрешан утисак. Можда би ово објашњење и могло да се прихвати да овај медвед, иако може да стоји на две ноге, ипак хода на све четири.

У мају 1932. изгледало је да ће тајна коначно бити решена. Локалне власти понудиле

ЈА



ПТТ



Уређује: **Иванка Миладиновић**

Добродушни изглед неустрашивог борца

Имам пса јазавчара, међутим, о тој врсти не знам готово ништа. Зато се надам да ћу у Малој пошти прочитати о јазавчарима нешто више.

АЛЕКСАНДАР РИСТИЋ
В. Путника 175
Мајур код Шапца

Иако се често држи по кућама и становима, јазавчар је пре свега ловачки пас. Ко га добро не познаје, тешко може да поверује да је он у стању да под земљом надјача лисицу или јазавца. Међутим, првенствено због помало смешног изгледа, врло добре интелигенције и тврдоглаве ћуди јазавчари се убрајају међу најпознатије и најомиљеније псе.

Неки кинолози сматрају да су преци јазавчара приказани на споменицима старог Египта. Али, кипови који представљају овог пса нађени су и у Перуу и Мексику и веома личе на египатске!

Главне особине јазавчара су и изврстан њух, будност и издржљивост. Узгаја се у четири величине и с три врсте длака. Најстарији су краткодлаки, затим дугодлаки, а онда оштродлаки. Први дугодлаки јазавчар уписан је у родовну књигу још 1886. По величини разликујемо тежи и лакши тип, патуљастог јазавчара и јазавчара кунџара.



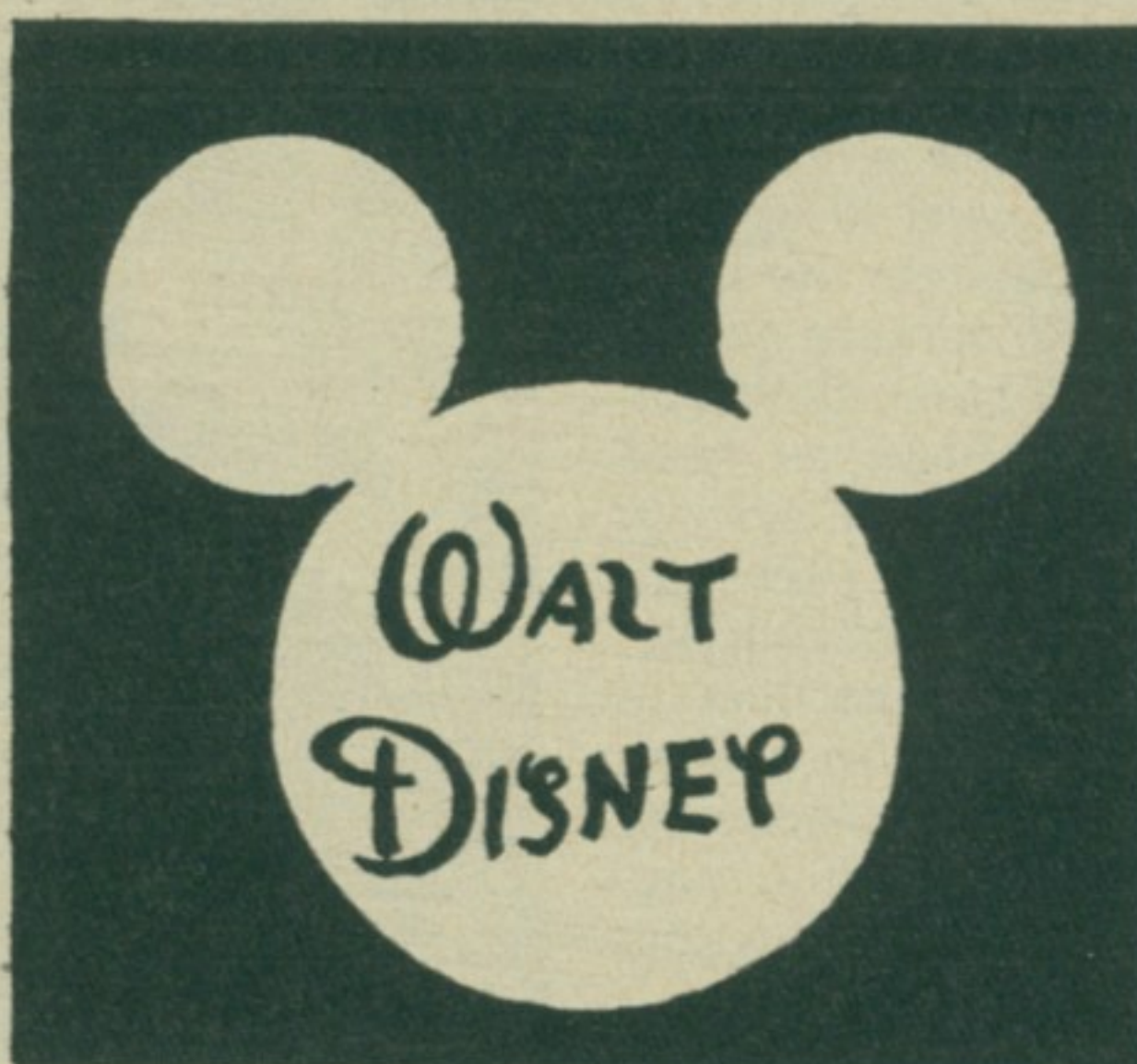
Захваљујећи несвакидашњем изгледу, јазавчар је чест јунак цртаних филмова. Али, његов добродушни изглед понеке вара: у јазбини он се бори дословно на живот или смрт.

Миљеници стижу из Калифорније

Од свих јунака стрипова и цртаних филмова најдражи су ми они које је створио ненадмашни Волт Дизни. Волела бих да знам колико је ликова кренуло у свет из његове маште, односно пера његових цртача.

ИСМЕТА ХАЏИЋ
Чајнице

Тешко може поуздано да се утврди које је ликове створио сам Волт Дизни, а које његови мајстори цртачи. Тај број је у сваком случају задивљујући, тим више што и данас, 26 година после Дизнијеве смрти, из цртачког студија који носи његово име излазе нови јунаци стри-



пова и цртаних филмова. Студио се налази у Калифорнији и његова адреса је: 500 Sout Buena Vista Street, Burbank, California 91521/818-560-1000.

Пливати, пливати и само пливати

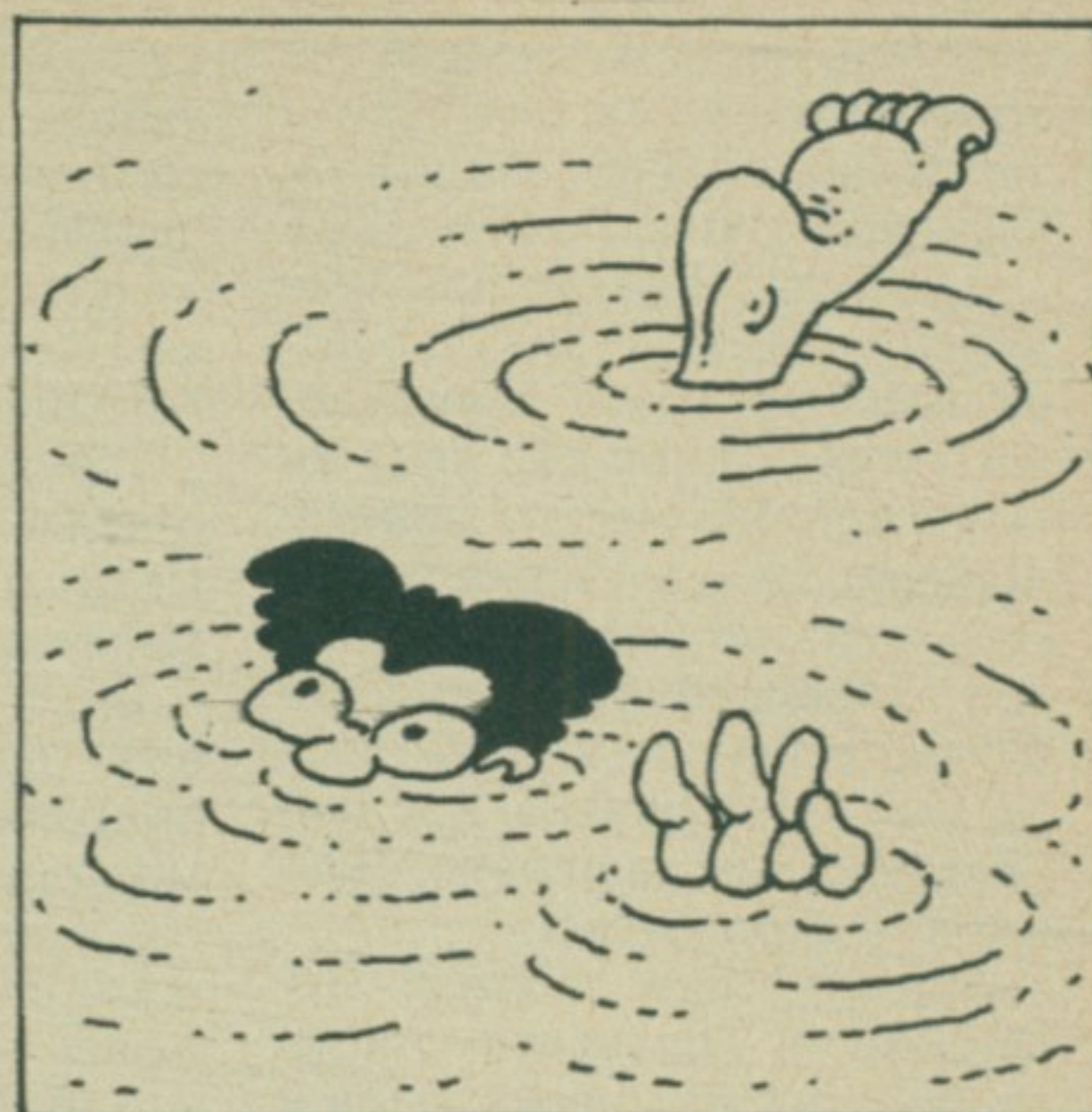
Како се звао човек који је први научио да плива?

МИЛЕ
Осијек

Вештину одржавања на површини воде познавао је, вероватно, и предак праčovек. Сам праčovек је врло добро пливао: праисторијски пећински цртежи сведоче да је познавао чак и стилове пливања. Али, за разлику од већине животиња, које на свет долазе с урођеним знањем пливања, човек мора да (на)учи ову вештину јер су његови покрети у води сасвим различити од оних на копну.

Пливање су познавали стари Асирци и Египћани, а Грци су га, у општем васпитању, изузетно ценили. Римљани су га сматрали војничком вештином.

Наравно, не зна се ко је и кад први запливао, али се поуздано зна да је прву књигу о пливању написао Немац Николаус Винман на латинском језику и објавио 1538. у Аугсбургу, с намером да помогне непливачима. У овом уџбенику Винман детаљно описује прсно пливање, које назива „жабљим“ док „пасје“ отклања као неподесно и ружно.



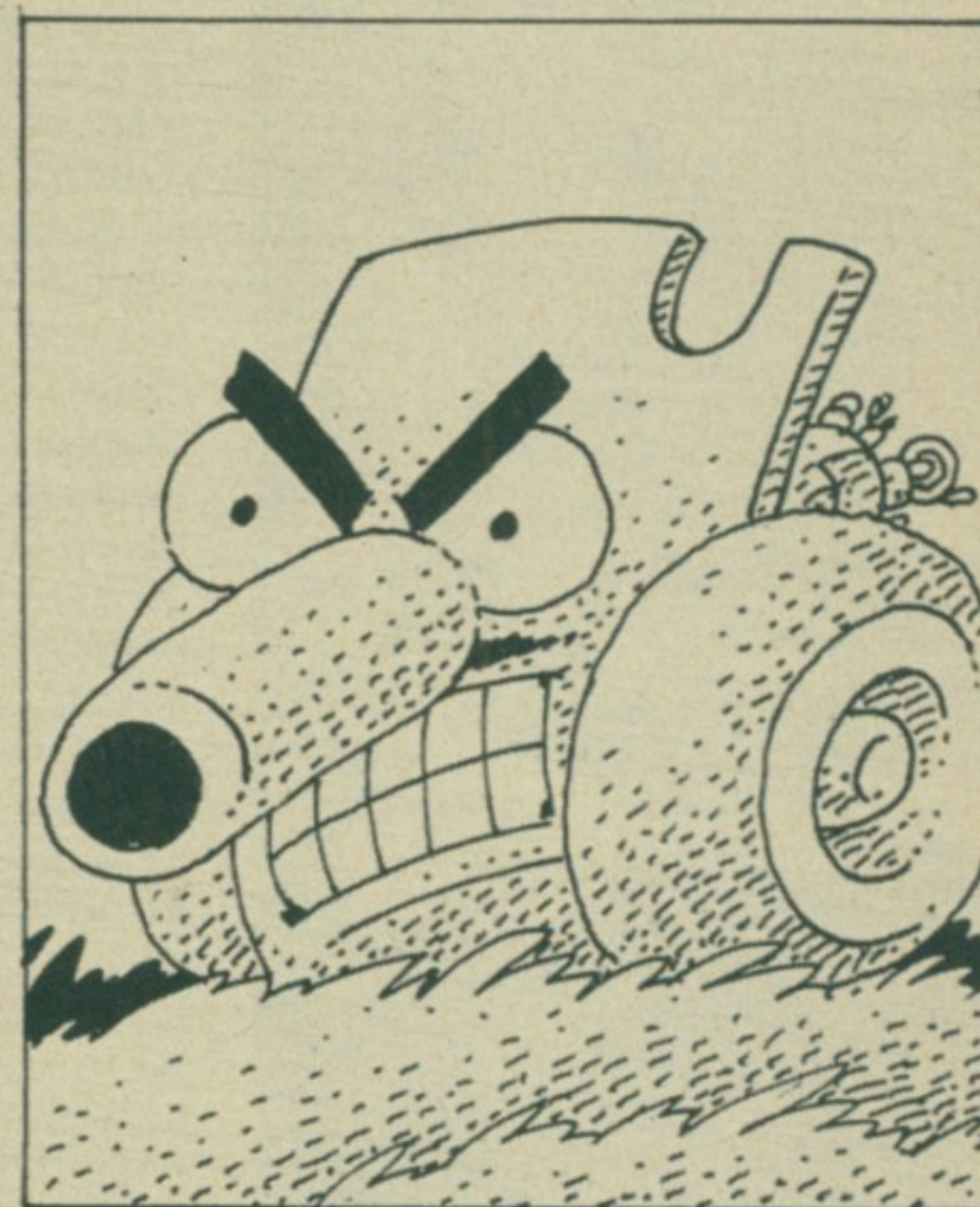
За тело човека пливање је један од најкориснијих спортова и зато је у многим земљама уведено у школски програм као редован предмет.

Побеснели Кудуз

Гледала сам филм „Кудуз“ и много ми се допао. Зато те молим да објасниш да ли је његов назив само презиме главног јунака или има још неко значење.

Виолета Матковић
Вараждин

Абдулах Сидран, писац сценарија за овај филм, дао је свом јунаку презиме



симболичног значења: реч кудуз је турцизам и значи бесан, побеснели. Иста реч означава и врсту великог топа, хаубицу.

И лопта има душу

Где могу да купим „душицу“ за фудбалску лопту?

БОЈАН ЈУРИЋ
Ејуба Кобашлића 10
Бања Лука

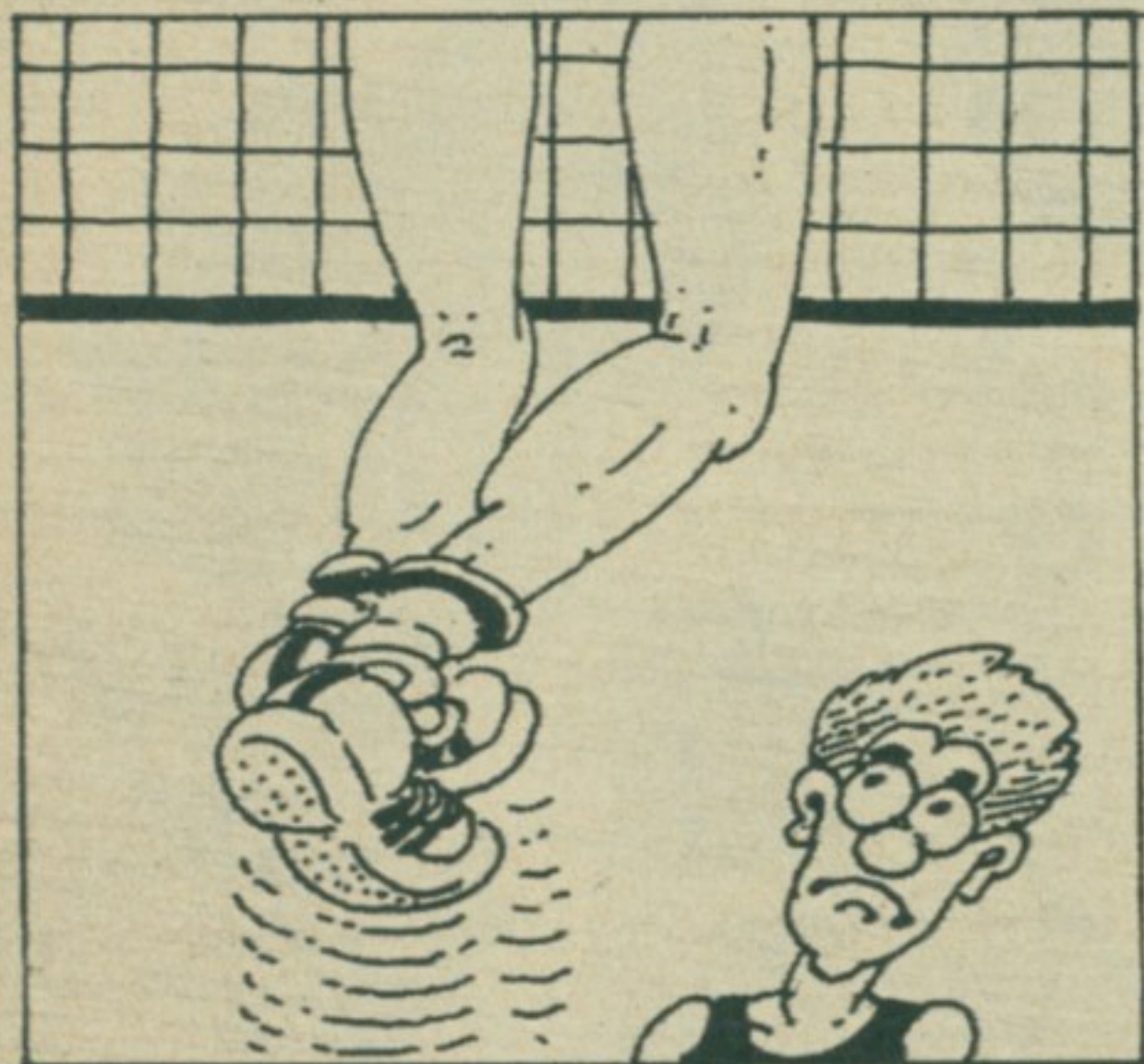
Овај неопходни део за фудбалску лопту потражи у продавницама спортске опреме или на таквим одељењима у робним кућама.

Играјмо одбојку!

Имам дванаест и по година, волим одбојку и желим да је тренирам, али не знам да ли је за то већ касно. Молим те да објавиш адресу неког београдског клуба где бих могла да остварим ову жељу.

Тања
Београд

У Београду постоји неколико одбојкашких клубова. Зато је најбоље да се распиташ у Одбојкашком савезу Србије (Кнез-Михаилова 7, тел. 622-246). Што се твојих година тиче, за тренинге није



касно. Напротив. О свему можеш да разговараш и са твојим наставником физичког васпитања.

Помоћ из Вуковара

Читала сам у новинама разговор са доктором Димитријем Панфиловим, стручњаком за пластичну хирургију, али не знам у ком граду ради. Молим те да објавиш његову адресу, јер ћеш тако вероватно помоћи многим читаоцима.

ЈЕЛЕНА ПЕТРОВИЋ

Пирот

Доктор Димитрије Панфилов живи и ради у Вуковару. Можете да му пишете на Медицински центар, 56230 Вуковар.

Пиксијева нова адреса

Наш љубимац Драган Стојковић Пикси више не игра у Звезди. Знамо да је отишао у Марсеј. Која је његова нова адреса?

РАДА И АНА

Београд

Потрудили смо се, и на једвите јаде сазнали адресу Пиксијевог новог клуба,



ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Јадранка Гломазић, 81435 Плужине – 12 година, воли музику и спорт, сакупља постере и салвете.

Анто Цетина, Младена Стојановића С-24, 74400 Дервента – воли све што воле млади.

Биљана Дробњак, Драгојла Чпајака 66, 31300 Коловрат, Пријеполје – 16 година, сакупља постере и значке, воли музику и спорт.

Христина Танева, Моше Пијаде 41/2, 92400 Струмица – 14 година, воли музику, спорт и добру забаву.

Тамара Лековић, Мераја 22/10, 85360 Улцињ – 14 година, сакупља постере, воли диско музику.

Драган Гајин, Душана Петровића 7/18, 24000 Суботица – 9 година, сакупља постере и марке, воли музику, дружење и спорт.

Лидија Аздејковић, Шелетова 1а, 37000 Крушевац – 15 година, воли дружење, музику и путовања.

Биљана Павличковска, Мађари 35, 91000 Скопље – 13 година, воли путовања, музику и спорт, сакупља постере, салвете и налепнице.

Сандра Нејић, 14. бригаде 8/2, 18000 Ниш – 13 година, воли музику, тренира кошарку, сакупља салвете, значке, писма, стари новац, марке и налепнице.

Зорка Бингулац, Вуковарска 118, 56238 Негославци – сакупља разгледнице, значке, салвете и привеске.

Олимпија из Марсеја, где се некада прославио Јосип Скоблар. Она гласи: *Olimpique de Marseille, (pour Dragan Stojkovitch), 441 Avenue du Prado, BP. 124, 13267 Marseille, France.*

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Предраг, ловрата, атестат, Жарково, а, то, Ив, косези, контра, ип, Ема, ритам, камаре, атари, ини, ер, саторијуми, Ор, Мијатовић.

ЛОГИКА: Ц.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2016

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јасовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Славољуб Нејић (помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Милеико Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 48,00 динара, тромесечна 144,00 динара, полугодишња 288,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 96,00 динара, тромесечна 288,00 динара, полугодишња 576,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	50.-
СР НЕМАЧКА	DEM	83.-
ШВЕДСКА	SEK	297.-
ФРАНЦУСКА	FRF	276.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	71.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

* ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ
НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

Насловна страна:
Александар Клас

ЗА ПРВЕ ШКОЛСКЕ ДАHE



ОБУВА

EXPORT-IMPORT

BATMAN

WITH
ROBIN



BATMAN, ROBIN, and indicia are trademarks of DC Comics Inc. All Rights Reserved.

У БОРБИ ПРОТИВ ЗЛОЧИНА



ЗАСЛЕП-
ЉЕН
СУЗАВ-
ЦЕМ,
АЛФРЕД
СЕ
УХВА-
ТИО
ЗА
ЗАВЕ-
СУ...



